

Siyer-i Nebî

(Hazret-i Peygamberin Hayatı)

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayımları/140
Mesleki Kitaplar/19

Tashih:

Mehmet Ali Soy
Altan Çap

Baskı Kontrol:

Mehmet Ali Soy

Grafik Tasarım:

Recep Kaya

Baskı:

Korza Yay. Bas. San. Ltd. Şti.
Tel: (0312) 342 22 08

2013-06-Y-0003-140
ISBN 978-975-19-0229-0

Sertifika No: 12930

© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı No: 147/A
06800 Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 295 72 93 - 94
Faks: (0312) 284 72 88
e.posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Dağıtım ve Satış

Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü
Tel. (0312) 295 71 53 - 295 71 56
Faks: (0312) 285 18 54
e.posta:dosim@diyanet.gov.tr

Siyer-i Nebî

(Hazret-i Peygamberin Hayatı)

Osman Keskioğlu

28. Baskı

Ankara - 2013

Bu eser, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 26.05.1972 gün ve 825 sayılı kararyla basılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm

MEKKE DEVİRİ

I- İSLAMIYETTEN ÖNCE ARABİSTAN .13

- a) Arapların durumu 13
- b) Mekke ve Kâbe 14
- c) Kâbe'deki vazîfeler 14
- d) Zemzem Kuyusunun temizlenmesi 15
- e) Ebrehe'nin Kâbe'ye saldırması 16

II- PEYGAMBERLİKTEN ÖNCEKİ

HAYATI HZ. PEYGAMBERİN ÇOCUKLUK DEVİRİ 18

- a) Hz. Peygamberin doğum 18
- b) Hz. Peygamberin soyu (Nesebi) 19
- c) Hz. Peygamber süt annesi yanında 19
- d) Medine'yi ziyâret 20

III- HZ. PEYGAMBERİN GENÇLİĞİ 22

- a) Hz. Muhammed Ebû Tâlib'in himayesinde 22
- b) Ebû Tâlib söyle karşıtı 23
- c) Suriye'ye ticaret kafesiyle gitmesi 23
- d) Ficar harbi 24
- e) Ticaret hayatına atılması 25
- f) Hz. Hatice ile evlenmesi 25
- g) Hz. Peygamberin çocukları 26
- h) Kâbe'nin tamirinde hakemliği 27
- i) Putperestliğin sonuna doğru 28

Okuma: Kuss b. Saide'nin hutbesi	29
IV- PEYGAMBERLİK DEVRİNDE	
HZ. MUHAMMED, VAHYİN	
BAŞLAMASI	31
a) Hira'da İnzivasi	31
b) İlk vahyin gelişisi	32
c) Varaka'nın dedikleri	34
V- İLK MÜSLÜMANLAR	36
a) İlk Müslüman olanlar	36
b) Hz. Ali'nin İslâm'ı kabul etmesi	36
c) Hz. Ebû Bekir'in Müslüman olması	37
d) Aşikâre da'vet	37
e) İlk Müslümanların uğradıkları ezâ ve ceflar	39
f) Müşriklerin elebaşıları	40
VI- İSLÂM DA'VETİNİN GELİŞMESİ	42
a) Fazilet yarışına davet	42
b) Kureyş'in Ebu Tâlib'e şikayetleri	43
c) İlâhî vazifeye devam	44
d) Hz. Ömer'in Müslüman olması	45
e) Kâbe'de aşikâre ibadet	49
VII- HABEŞİSTAN'A HİCRET	50
a) Habeşistan'a hicret edenler	50
b) Necâşî'nin Müslümanlara hoş muamelesi	50
VIII- MÜŞRİKLERİN BOYKOT İLANI	53
a) Müslümanların muhasaraya alınması	53
b) Sıkıntılı günler	53
c) Boykot andlaşmasının yırtılması	55
d) Hz. Hatice ve Ebû Tâlib'in vefâtları	56
IX- TAİF YOLCULUĞU	59

a)	Hz. Peygamber'in Taif'te karşılanması	59
b)	Mekke'ye dönüş	61
c)	Kabileleri İslâma da'vet	62
X-	Mİ'RAC	63
	Hz. Peygamberin Mi'raci	63
	Okuma: Mi'rac'ta teşrî kılınan hükümler ..	67
XI-	MEDİNE'YE DOĞRU	69
a)	Medinelilerden ilk Müslüman olanlar ..	70
b)	I. Akabe bıatı	70
c)	II. Akabe bıatı	72
XII-	MEDİNE'YE HİCRET	74
a)	Müslümanların Medine'ye hicreti	74
b)	Dârûn-Nedve'nin korkunç kararı	75
c)	Hz. Peygamberin mağarada kalması	76
d)	Müşrikler Hz. Peygamberin peşinde; Sûraka'nın atı sürücünde	77
	Okuma: Kuba'da ilk hutbe	79

İkinci Bölüm

MEDİNE DEVİRİ

I-	MEDİNE'DE İLK GÜNLER	83
a)	Hz. Peygamberin Medine'de karşılanması ..	83
b)	Mescid'in inşası	84
c)	Ezân	84
d)	Ashab-ı Suffa	85
e)	Hane-i Saadet'in inşası ve Hz. Âişe ile evlenmesi	85
f)	Muhacirler ile ensar arasında kardeşlik ..	86
g)	Çalışıp kazananlar	87
h)	Yahudilerle andlaşmalar	87
i)	Hicretin birinci yılının önemli olayları ..	87

II-	İLK SERİYELER ve BEDİR SAVAŞI .88
a)	İlk Seriyeler 88
b)	Abdullah ibn'i Cahş Seriyyesi 88
c)	Savaşa müsaade 89
d)	Bedir savaşı 89
e)	Mekkelilerin bitmeyen üzüntüsü 91
f)	Esirlarındaki muamelesi 91
g)	Kaynuka Yahudilerinin Medine'den çıkarılması 92
h)	Sevik gazası 93
i)	Hicretin ikinci yılı olayları 93
III-	UHUD SAVAŞI 94
a)	Kureyş'in öfkesi 94
b)	Abbas'ın mektubu 94
c)	Hz. Hamza'nın şehit edilmesi 95
d)	Fakat dünyalık peşine düşüncce 96
e)	Ölülere saldırı 97
f)	Hezimetten zafer 98
g)	Hicretin üçüncü yılı olayları 98
IV-	UHUD'DAN HENDEK SAVAŞI'NA KADAR 100
a)	Raci' olayı 100
b)	Bi'ri maûne fâciası 100
c)	Beni Nadir gazası 101
d)	Beni mustalik gazası 102
e)	İfk hadisesi 102
V-	HENDEK SAVAŞI 103
a)	Müşrikler ve Yahudiler birleşiyor 103
b)	Muhasara uzayınca 105
c)	Düşmanları yere seren kuvvet 105
d)	Kurayzaoğullarının hiyanetine

verilen ceza	106
VI- HUDEYBİYE BARIŞI	108
a) Müslümanların Kâbe'yi ziyaret arzusu ..	108
b) Hudeybiye barışı müzâkereleri	108
c) Andlaşmanın yazılması	109
d) Aleyhte sanılan hükümlerin lehte olduğu	110
e) İslâm'a da'vet için elçiler göndermek ..	110
Okuma: a) İslâm'a da'vet mektupları	111
b) Necran Hristiyan heyeti	112
VII- HAYBER FETHİ	114
a) Hayber'in fethi	114
b) Hz. Ali'nin kahramanlığı	115
c) Yahudilerin tutumu	115
VIII- KÂBE'YI ZİYARET	116
a) Kâbe'yi ziyâret	116
b) Müslümanların yüksek ahlâkı	117
c) Halid b. Veliid ve Amr'in Müslüman olmaları	117
IX- MUTE SAVAŞI	119
a) Müslümanların kuzeye hareketi	119
b) Halid'in askeri dehası	120
c) Ca'fer Tayyâr'in ailesini teselli	121
X- MEKKE'NİN FETHİ	122
a) Müşriklerin andlaşmayı bozmaları	122
b) Ebu Süfyan'ın Medine'den boş dönüşü ..	123
c) Fetih hazırlığı	123
d) Ebu Süfyan'ın İslâm karargahında İslâmî kabulü	124
e) Fetih Hutbesi, İslâm'da Eşitlik	125
f) Kadınların biati	126

g)	Umumi af	126
h)	Huneyn ve Evtas savaşı	127
i)	Tâif muhasarası	129
i)	Bir vefakarlık örneği	129
j)	Vicdanlara tahakküm yok	130
k)	Şair Ka'b'ın Müslüman oluşu	131
l)	Hatem-i Tâ'i'nin kızı	131
XI-	TEBÜK SAVAŞI	133
a)	Tebük Savaşı	133
b)	Münafikların bozgunculuğu	134
c)	Mescid-i Dîrâr'ın yakılması	134
d)	Hz. İbrahim'in vefatı	135
e)	Necaşî'nin ölümü	136
f)	Etrafa mürşitler gönderilmesi	136
g)	Hz. Ebu Bekir'in hac emirliği	136
XII-	VEDA HACCI	138
a)	Medine'den hareket	138
b)	Arafat'taki hutbe	138
Okuma:	Veda Hutbesi	139
XIII-	SON GÜNLERİ VE İRTİHALLERİ	142
a)	Hastalığı	142
b)	Nesi varsa sadaka veriyor	143
c)	Kerimeleri Hz. Fatma ile başbaşa	143
d)	Refik-i A'la'ya=Yüce Dosta	144
e)	Son vazifenin ifası	144
XIV-	Hz. PEYGAMBER'İN FAZİLET DOLU YÜKSEK AHLÂKİ	146
	Asr-ı Saadet'in kronoloji cetveli	148

Birinci Bölüm
MEKKE DEVİRİ

ÜNİTE-I İSLAMIYET'TEN ÖNCE ARABİSTAN

Konular:

- Arapların Durumu
- Mekke ve Kâbe
- Kâbe'deki Vazifeler
- Zemzem Kuyusunun Temizlenmesi
- Ebrehe'nin Kâbe'ye Saldırması

a) ARAPLARIN DURUMU

İslamiyet'ten önce Arabistan yarımadası karanlık bir cehalet devri yaşamaktaydı. Araplar, birbirleriyle uğraşan, boğuşan kabilelere ayrılmışlar, Hak dini unutmuşlar, türlü adollarla andıkları putlara tapmağa başlamışlardır; koyu bir cehalet vardı. İnsan haklarına riayet yoktu. Köleler, esirler acıdacak bir halde idiler. Kadınlar birçok haklarından mahrumdu. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömme adeti kökleşmişti. Diğer ülkelerde yaşayan insanların hali de Arabistan'dan pek farklı değildi. Hasılı, cihan pek karışık ve karanlık bir durumda idi. İnsanlığı bu hallerden kurtarmak için bir Peygamber'in gelmesi bekleniyordu. Yahudilerin ve Hristiyanların kitapları böyle bir Peygamber'in geleceğini müjdelemiştir. İşte Mekke'de doğan ahır zaman peygamberi Muhammed Aleyhisselam, O beklenen son Peygamber'dir.

b) MEKKE VE KÂBE

Arabistan Yarımadası'nın eskiden beri en önemli ve kutsal şehri Mekke'dir. Mekke, Kızıldeniz'den 80 km. kadar içerisinde bulunur. Dağların ve yolların kavşağıdır. Kâbe'yi bugünkü bulunduğu yere Hz. İbrahim ile oğlu İsmail bina etmişlerdi. Kâbe ibadet evi olarak kullanılır. Ancak sonraları Araplar oraya taptıkları putları doldurdular. Etraftan gelen ziyaretçiler bunlara kurban takdim ederlerdi. Mekke aynı zamanda yavaş yavaş bir ticaret merkezi de oldu. Kâbe'yi ziyaret için gelenler ticaret de yaparlardı. Mekke'den Yemen'e ve Suriye'ye ticaret kervanları gidip gelirdi.

c) KÂBE'DEKİ VAZİFELER

Kâbe, Araplarca kutsal olarak tanındığından oradaki vazifelerde o derece önemli sayılırdı. Kâbe'ye bakma vazifesi Hz. İsmail'in sülalesine aitti. Bu vazifeler şunlardır:

1- Hicabet: Yani Kâbe'nin anahtarlarını elinde bulundurmak.

2- Sikaye: Kâbe'yi ziyarete gelen haciların suyunu tedarik etmek Zemzem suyuna bakmak.

3- Rifade: Gelen haciları konuklayıp ağırlamak, onları barındırmak.

4- Nedve: Toplantılara başkanlık etmek: Kilâb'ın oğlu Kusay, Daru'n-Nedve adlı bir dernek kurdu. Kureyşliler burada toplanırlar, önemli işleri burada görüşüp konuşurlar, barış ve savaş meselelerine burada karar verirlerdi. Hatta nikah burada kıylır, tören burada yapılmırı. Uzun yola çıkacak ticaret kervanları buradan

hareket ederdi. O zamanın töresine göre erginlik çağına giren bir kızı burada gömlek giydirmeye töreni yapılır, eski gömleği üzerinden çıkarmadan yırtılır, yenisi giydirilirdi.

5- Liva: Bayraktarlık vazifesi, savaş zamanlarında bayrağı taşıyan vazifeliler bulunurdu.

6- Kiyade: Kumandanlık, demektir.

Bu sayılan vazifelerin hepsi bir şeref sayılırdı ve bunlar Hz. Muhammed (s.a.s.) in soyunda toplanmıştı.

d) ZEMZEM KUYUSUNUN TEMİZLENMESİ

Hacıları sulama ve konuklayıp ağırlama işlerine Muttalib bakıyordu. Onun ölümünden sonra bu iş Abdülmuttalib'e kaldı. Sulama işi güctü. Çünkü Zemzem kuyusu dolduğundan su alınamıyordu. Mekke'nin etrafındaki kuyulardan su getirmek lazım geliyordu. Onun için Abdülmuttalib'in Zemzem kuyusunun yerini bulup temizlemesi icabediyordu. Çünkü vaktiyle Cürhüm kabilesinden mutat, Mekke'ye düşman saldırınca kıymetli eşyayı Zemzem kuyusuna atmışlar, üzerine de taş toprak doldurup yerini belirsiz etmişlerdi. Nice yıllar böylece kaldı. Abdülmuttalib, oğlu Haris'le kuyuyu temizledi. İçinden kılıçlar, zırhlar, altından yapma geyik suretleri çıktı. Kuyu temizlenince eskisi gibi bol bol su kaynamaya başladı. Abdülmuttalib'in bu hizmeti çok makbule geçti.

Abdülmüttalib'in 13 oğlu vardı. İçlerinden beşi tarihte meşhurdur: Ebu Talib, Abdullah, Hamza, Abbas ve Ebu Leheb.

e) EBREHE'NİN KÂBE'YE SALDIRMASI

Kâbe'nin Araplar arasında önemli yeri vardı. Dince kutsal sayılmasından başka bulunduğu Mekke, Arabistan'ın ticaret merkezi olmuştu. Her taraftan insanlar akın akın buraya geliyor, burada panayırlar kuruluyordu. Halkı buraya çeken Kâbe-i Muazzama idi. Yemen'e hakim olan Habeş Valisi Ebrehe, San'a'da bir tapınak yaparak Araplari oraya çekmek istediyse de muvaffak olamadı. Nihayet Kâbe'yi ortadan kaldırmağa karar verdi. Habeşlilerden topladığı bir ordu ile Mekke'ye yollandı. Ordunun önünde büyük bir fil bulunuyordu. Savaşta fil kullanmak adeti eskidir. Ebrehe'nin Kâbe'yi yıkmağa geldiği haberi Araplar arasında duyuldu. Yer yer Ebrehe'ye karşı durmak isteyenler çıktı. Fakat dayanamadılar. Bu derme çatma gruplar Ebrehe'nin ordusuna esir oldular. Ebrehe Mekke'ye yaklaştığı zaman süvarileinden birini keşif için ileri gönderdi. Bunlar Kureyşilerin mallarından ne buldularsa yağma edip Ebrehe'ye getirdiler. Yağma edilen mallar arasında Abdülmuttalib'in 100 devesi de vardı.

Mekkelilerden bir hey'et Ebrehe'ye ricacı gitti. Başta Abdülmuttalib bulunuyordu. Ebrehe niçin geldiklerini sordu. Abdülmuttalib alınan malların geri verilmesini istediklerini söyledi. Bunun üzerine Ebrehe:

- Ben sandım ki Kâbe'yi yıkmayayım diye ricaya geldiniz. Siz ise develerinizin derdinde!..

Abdülmuttalib Ebrehe'ye şu cevabı vermiş:

- Ben develerin sahibiyim ve onları istiyorum. Kâbe'nin sahibi var. Onu, O korur.

Ebrehe malları iade etti. Sonra ordusuna yürü, emri ni verdi ve koca fili ordunun önüne kattı. Bu sırada

beklenmedik bir olay oldu. Havayı Ebabil kuşları kapladı. Ağızlarında ve ayaklarında taşıdıkları ufak taşları askerlerin üzerine atıyorlardı. Danelerin isabet ettiği yerler yara bere içinde kaldı. Askerler perişan olup dağıldı. Ebrehe canını zor kurtarıp Yemen'e döndü ve orada öldü, Kur'an-ı Kerim Fil Sûresi'nde bu olayı anlatır.

ÜNİTE-II

PEYGAMBERLİKTEN ÖNCEKİ HAYATI

HZ. PEYGAMBER'İN ÇOCUKLUK DEVİRİ

Konular:

- Hz. Muhammed'in Doğumu
- Hz. Muhammed'in Soyu (Nesebi)
- Hz. Peygamber Süt Annesi Yanında
- Medine'yi Ziyaret

a) HZ. PEYGAMBER'İN DOĞUMU

Ebrehe'nin olayı Miladın 571inci yılında olmuştu. Bundan 50 gün sonra Nisan ayında Rebiülevvel ayının 12'si gecesi Hz. Muhammed Aleyhisselam dünyaya geldi. O'nun doğduğu sabah, âlem başka bir âlem oldu. Cihan nurla doldu. Babası Abdullah, az zaman önce vefat etmiş olduğundan biricik oğlunu göremedi. Anası, Âmine, nur topu gibi bir oğlan doğurunca dedesi Abdülmuttalib, büyük bir ziyafet verdi. Kureyş ulularını davet etti. Sevgili torununa ne ad koyduğunu soranlara:

– Muhammed ismini verdim, dedi.

Onlar:

- Ataların arasında bu adı taşıyan yoktur, bu adı kymaktan maksadın nedir? diye sordular.
- Umarım ki, O'nu gökte Hak, yerde halk pek çok medhedip övecektir, diye cevap verdi.

Peygamber Efendimiz'in doğduğu gece birçok olağanüstü haller meydana geldi. Tarihçiler şunları kaydederler: "**O gece İran'da Kisra'nın sarayında sütunlar yıkıldı. Mecusiler'in tapınmak için yanın ateş ocakları söndü, Sava gölü battı...**" Gerçekten. İlerde İran'ın saltanatı yıkılacak, Bizans'ın İmparatorluğu dağılacak, putperestlik sonecektir.

b) HZ. PEYGAMBER'İN SOYU (NESEBİ)

Hz. Muhammed, Kureyş'in köklü ailesindendir. Soyu, Hz. İbrahim'e dayanır. Babası Abdullah, Hâşim-oğullarından olup Abdülmuttalib'in en sevgili oğlu idi. Annesi Âmine, Zühreogullarındandır. Her ikisi de Mekke'li olup birkaç gömlek sonra soyları birleşir.

c) HZ. PEYGAMBER SÜT ANNESİ YANINDA

Mekke ulularının bir adeti vardı. Çocuklarını etrafındaki kabilelerden süt annelere verip baktrırlardı. Çünkü Mekke'nin havası sıcak olduğundan küçüklere pek yaramazdı. Mekke civarında yaşayan kabileler zaman zaman gelip emzirmek için çocuk alırlardı. Sa'd kabilesinden Halime adında bir kadın, emzirmek için Muhammed'i almak istedî. Fakat yetim olduğunu öğrenince tereddüt etti. Çünkü bir yetimi emzirmenin pek o kadar kârlı bir iş olmayacağı düşündü. Fakat sonradan bu yetimi aldığına çok sevindi. Çünkü bu yetim çocuk ona çok uğur getirdi. Halime O'nu öz evladından çok sevdi. Şeyma adındaki kızı da, Hz. Muhammed'i çok severdi. O'nunla kardeş kardeş geçinirdi. Daima beraber

oynarlardı. Bütün aile halkı bu yetim çocuktan memnundu. Halime'nin kocası Haris bir defa şöyle dedi:

- Halime, bu çocuğun ayağı çok uğurlu geldi bize. O evimize ayak basalıberi davarımızın sütü, sütümüzün yağı çoğaldı. Evimize betbereket geldi. Elimiz genişledi. Ben bu çocukta bir başkalık seziyorum.

Peygamberimiz çölde bu aile yanında beş yıl kadar kalmıştı.

Hz. Peygamber süt annesini çok sayardı. Halime kendisini ziyaret ettiği zaman, onu **“Anacığım”** diyerek karşılardı, çok hürmet gösterirdi. Bu aileye daima yardım etmiştir. Hz. Peygamber, Hatice ile evlendikten sonra Mekke civarında kılık olmuştı. Halime, Mekke'ye gerek Hz. Peygamber'i buldu. Yanında bir deve, 40 baş koyun olduğu halde çöle, kabilesine döndü. Bunları ona Peygamberimiz bağışlamıştı.

Hz. Muhammed Aleyhisselam, süt annesini bırakıp Mekke'ye ailesi yanına geldi. Annesi Âmine ile sadık hizmetçileri Ümmü Eymen O'nun üstüne titriyorlardı. O'nu esen rüzgardan bile sakınıyordu.

d) MEDİNE'Yİ ZİYARET

Peygamber Efendimiz'in annesinin Medine'de akrabaları vardı. Hem onları ziyaret etmek, hem de yetim yavrusuna, yüzünü görmek nasib olmadığı babasının mezarını ziyaret ettirmek maksadıyla yavrusunu yanına alarak Medine'ye gitti. Peygamberimiz o zaman altı yaşında idi. Dayları yanında bir ay kadar misafir kaldılar. Babasının mezarını ziyaret ederken, öksüz kalmanın acısı tazelendi.

Misafirlilik bitince annesiyle çocuğu, yanlarında sadık hizmetçileri Ümmü Eymen olduğu halde Mekke'ye dönmek üzere yola çıktılar. Kızgın çölleri aşarak ata yurduna doneceklerdi. Bir akşam yine ufuktan güneş batarken Medine'nin 23 mil cenubuna düşen Ebva köyüne geldiler. Geceyi orada geçirdiler. Burada anne hastalandı. Son dakikalarını yaşadığını anladı. Biricik yavrusunu şefkat dolu gözlerle süzdükten sonra öptü, öptü; parçalanan bağırına basarak analığın bütün duygularıyla O'nu okşadı. Bütün duygularını O'na vermek istiyordu. Daha anakarnında iken babasını kaybeden bu yavrucak, şimdi de anneden mahrum kalacaktı. Bu acayı bütün varlığıyla hissedeen anne, oğlunun masum yüzüne baka baka şu anlamda bir şiir söyledi.

“Her yeni eskiyecek ve her şey yok olup giticektir.

**Ben de öleceğim, fakat buna gam yemem,
çünkü temiz bir çocuk doğurdum, dünyaya bir
büyük hayırlı varlık bırakıyorum.”**

Bu sözlerden sonra gözlerini yumdu. Ümmü Eymen, çocuğu alarak Mekke'ye döndü.

ÜNİTE-III

HZ. PEYGAMBER'İN GENÇLİĞİ

Konular:

- Hz. Muhammed Ebu Talib'in Himayesinde
- Suriye'ye Ticaret Kaflesiyle Seyahati
- Ficar Harbi
- Ticaret Hayatına Atılması
- Hz. Hatice ile Evlenmesi
- Hz. Peygamber'in Evlatları
- Kâbe'nin Tamirinde Hakemliği
- Putperestliğin Sonuna Doğru

a) HZ. MUHAMMED EBU TALİB'İN HİMAYESİİNDE

Bundan sonra Hz. Muhammed'i dedesi Abdülmuttalib yanına aldı ve o baktı. Peygamberimiz iki sene onun yanında kaldı. 8 yaşına gelmişti. Abdülmuttafib'in son günleri yaklaştı. O da çocuğu, oğullarından birine teslim etmek üzere onları hasta döşeğinin etrafına topladı. Ebu Leheb'e şöyle dedi:

– Sen zenginsin, fakat kalbinde merhamet yok. Çocuk yetim yürecişi zaten yaralı. Sen O'nu hoş tutamazsan. Senin kaba muamelenden incinir, üzülür. O'nu sana teslim edemem.

İhtiyar dede bu sözlerinde haklı idi. Peygamberimiz hayatı boyunca bu katı kalbli, taş yürekli adamdan ne-

ler çekti. Ebu Leheb ile Ebu Cehil O'nun en sert düşmanları oldular.

İhtiyar dede, sonra oğlu Abbas'a döndü:
– Sen bu işe layıksın, fakat ailen kalabalık...

b) EBU TALİB SÖZE KARIŞTI

– Babacığım, benim servetim az, fakat şefkatim var. Kardeşim Abdullah'ın ogluna bakmağa ben sana minnet bilirim, dedi ve böylece Hz. Muhammed, amcası Ebu Talib'in himayesine girdi.

Ebu Talib O'na öksüzlüğünü hissettirmemek için elinden geleni yapıyor, O'nu öz evladı gibi seviyordu.

Peygamberimiz 12 yaşlarında iken bir müddet Ebu Talib'in koyunlarını güttü. Kırların temiz havasını teneffüs ederek amcasına yardımدا bulunmayı bir şeref bildi. Bu hayat O'nun temiz fitratını korudu ve geliştirdi. Bir defa koyunlarını arkadaşlarına bırakarak Mekke'ye indi. Akranları gibi eğlencelere katılmak istedî. Yolda bir düğüne rastladı. Düğünü seyrederken üzerine bir uykú geldi, orada uyuya kaldı. Böylece eğlenceden zevk alamadı. O, cahiliyet adetlerinden zaten hoşlanmazdı. O'nun hoşlandığı şeýler çok üstün nitelik taşırdı. Koyun olatırken, kurtların sürüye dalıp koyunları kaptığıni gördü. Bundan ibret aldı.

c) SURIYE'YE TİCARET KAFİLESİYLE GİTMESİ

Amcası Ebu Talib, ticaretle meşguldü. Bir seferinde yanında Hz. Muhammed'i de götürdü. Şam'ın yakındaki Büsra kasabasına uğradılar. Burada Bahira adında

bir papazla karşılaştılar. Bahira genç çocuğu görünce O'nun Son Peygamber olacağını sezdi ve O'na.

- Sana bir şeyler soracağım. Lat ve Uzza hakkı için doğru söyle, dedi.

O da:

- Lat ve Uzza'ya yemin verme, zira benim dünyada en nefret ettiğim şey putlardır, dedi.

- Bahira soracaklarını sordu. Aldığı cevaplar, sezdiklerine uygun düşüyordu. Ebu Talib'e dönerek:

- Bu çocuk, son Peygamber olacaktır. Şam Yahudileri arasında O'nun vasıflarını bilen, alametlerini tanıyanlar vardır. Olabilir ki O'na hiyanet ederler. Sen O'nu Şam'a götürme, dedi.

Bunun üzerine Ebu Talib alış-verişini burada yapıp Şam'a gitmekten vazgeçti. Bu olay Siyer kitaplarında türlü şekillerde anlatılmaktadır. Batılı yazarlar, bundan şöyle bir şey çıkarmak isterler: Güya Peygamberimiz, dini malumatı bu kısa görüşme sırasında Bahira'dan almış imiş! Bu, gülünç bir şeydir. İslamiyet gibi en mükemmel bir dinin birkaç dakikalık bir görüşme sırasında bir papazdan alınmasını akıl hiç almaz. Sonra o papazda bu bilgiler varsa, onları neden kendi açıklayıp da bir din kurmadı da, bunları başkasına aktardı?

Batılı yazarların bu sözleri her bakımdan çürüktür.

d) FİCAR HARBİ

Araplar arasında kan gütme davası vardı. En basit bir şey yüzünden kavga ederlerdi. Aralarında savaş hiç eksik olmazdı. Bunların içinde en çetinlerinden biri Ficar harbi idi. Haram aylardan olan Muharrem, Recep,

Zil'ka'de ve Zi'l-hicce aylarında savaş yaptığı için buna Ficar harbi denildi. Bu savaşlardan birine Hz. Peygamber de katıldı. Çünkü Kureyş haklı idi. Dört yıl süren bu savaşı Kureyş kazanmış ve bir andlaşma imzalanmıştır.

e) TİCARET HAYATINA ATILMASI

Kureyş'in itibarlı kadınlarından olan Hatice, bazı kimSELERE sermaye verip onlarla ortaklık yapıyordu. Ebu Talib'in teklifi ile Hatice, Hz. Muhammed'e sermaye vererek kölesi Meysere ile Suriye'ye büyük bir kervanla ticarete yolladı.

Hz. Muhammed, 13 yaşında iken Suriye'ye ticaret kervanıyla gelmişti. Bu defa Büsra kasabasına uğradıklarında Bahira yoktu. Yerinde Nestura isminde başka bir rahip vardı.

Bu seyahatte ticaret, ümidiN üstünde çok kârlı oldu. Üç ay süren bir yolculuktan döndükleri zaman, Mekke'ye yaklaşıklarında Hz. Muhammed kervanın önünden geliyordu. Hatice O'nu karşıladı, yapılan ticaretin neticesinden çok memnun kaldı. O sıralarda bu kadar kâr yapan olmamıştı. Hatice'nin O'nun ticaret işlerinde emanetine güveni tamdı. Akrabalar vasıtasıyla Hatice'nin Hz. Muhammed ile evlenmesi kararlaştırıldı.

f) HZ. HATICE İLE EVLENMESİ

Hz. Peygamber o zaman 25 yaşında idi. Hatice'nin yaşı kırka yakındı. Nikah, adet üzere Hatice'nin evinde kiyıldı. Hatice'nin vekili Varaka b. Nevfel, Hz. Peygamber'in de, amcası Ebu Talib idi. Ebu Talib, ayağa kalka-

rak şöyle söze başladı.

- Allah'a şükürler olsun, bizi İbrahim ve İsmail neslinden kıldı. Bizi Kâbe'nin bekçisi, halkın ulusu yaptı. Kardeşimin oğlu Muhammed ile Kureş'ten hangi genç mukayese olunabilir? Bütün şeref ve fazilet O'nda toplanmıştır. Aynı şekilde şeref ve şan sahibi olan Hatice'ye talibdir.

Bundan sonra Hatice tarafından Varaka söz aldı ve Hatice'nin Hz. Muhammed ile nikahını akdetti. Develer kesilerek davetlilere mükemmel bir ziyafet çekildi.

Yeni kurulan bu yuvada mesut bir hayat başladı. Hz. Peygamber'in kavmi arasında itibarı çok yükseldi. Mekkeliler O'na Muhammedü'l-Emin adını vermişlerdi. Gerek aile ve gerekse cemiyet hayatında O'nun faziletten, şereften ayrıldığı asla görülmemiştir.

g) HZ. PEYGAMBER'İN ÇOCUKLARI

Hz. Peygamber'in aile saadeti, doğan çocuklarıyla birkat daha arttı. Üçü oğlan, dördü kız olmak üzere yedi çocuğu dünyaya geldi. İbrahim'den maada hepsi Hatice'den doğdu.

Erkek çocukları: Kasım, Abdullah ve İbrahim'dir.

Kız evlatları: Zeynep, Rukkiyye, Ümmü Gülsüm ve Fatimatü'z-Zehra'dır. Kasım ilk çocuğudur. Onu pek severdi. Ondan dolayı Peygamberimizin künyesi Ebü'l-Kâsim'dır. Kasım ile Abdullah küçük yaşta vefat ettiler. Kızlarının hepsi büydü ve onları kendi eliyle gelin etti. En büyük kızı Zeyneb'i Ebu As ile evlendirdi. Hicret'ten sonra Zeyneb'i, kocası salmadığından Mekke'de kaldı. Sonradan o da Medine'ye alındı. Rukkiyye, Hz. Osman

ile evlendi, o ölünce Ümmü Gülsüm de. Hz. Osman'a vardi. Bundan dolayı Ona Zinnureyn denir. Küçük kızı Hz. Fatima, hicretten sonra Medine'de Hz. Ali ile evlendi. Hz. Peygamber'in sülalesi, Ehlibeyt onun neslinden gelmedir. Hz. Fatima'dan başka bütün evlatları, Hz. Peygamber'den önce vefat ettiler. Allah cümlesinden razı olsun.

h) KÂBE'NİN TAMİRİNDE HAKEMLİĞİ

Kâbe'yi Hz. İbrahim ile oğlu İsmail bina etmişlerdir. Üzerinde tavan yoktu. Yağmurlu günlerde sel suları binayı basardı. Buna mani olmak için bir set yapılmışsa da bu yıkıldığından sellerin tahribatı önlenememişti. Peygamberimiz'in atalarından Kusay, Kâbe'nin üstüne tavan çatmışsa da zamanla bu da yıkılmıştır. Bir olay Kâbe'nin tamirine sebep oldu: Kâbe'nin kıymetli eşyası, içinde muhafaza olunuyordu. Selden bazı yerleri yıkıldığından bir hırsız içeri girmiş, bazı eşyaları çalmıştı. Bunun üzerine Kâbe'yi yeniden yapmağa karar verdiler. Bu sırada Cidde sahilinde bir Rum'un gemisi kazaya uğramıştı. Bunun kerestelerini satın alıp Kâbe'nin inşasında kullandılar. Hacer-i Esved'i yerine koymağa sıra gelince anlaşmadılar. Her kabile bu şerefi almak istediler. Bu anlaşmazlık yüzünden aralarında kavga çıktı. Kureyş'in en yaşlısı olan Ebu Ümeyye şöyle bir teklife bulundu: **"Sabahleyin Safa kapısından gelen ilk zatın bu işte hakem olması."** Bunu yerinde buldular. Ve o sabah Hz. Muhammed'in geldiğini görünce sevdiler. Çünkü O'nun doğruluğunda, dürüstliğinde asla şüpheleri yoktu. O'na El-Emin diyorlardı. O'na duru-

mu anlattılar. O da şöyle makul bir tutumla meseleyi tatlılıkla halletti: Ortaya bir yaygı yaydı, Hacer-i Esved'i yaygının üzerine koydu, her kabile ulularından birer kişinin, yaygının kenarından tutmasını söyledi. Böylece taş yukarı yerine kalkınca, mübarek elleriyle alıp yerine yerleştirdi. Bu suretle her kabile bu şereften payını almış oldu ve memnun kaldı. Böyle bir hal tarzı başka kimse- nin aklına gelmemiştir.

Hz. Peygamber'in Kâbe'nin bir tamiri sırasında Ku-reyş'le birlikte çalıştığı, taş taşıdığı, hatta bu yüzden omuzlarının yara olduğu, tarihin rivayetleri arasındadır. Amcası Abbas, O'na elbiselerini omuzuna koymasını söy- ledi. Hz. Peygamber amcasının bu sözüne uyarak elbise- sini toplayıp omuzuna koyunca vücudu açıldığından yere düşerek kendinden geçti ve sonra bu hali Ebu Talib'e anlatarak, o zaman: "**Ya Muhammed, sen Peygam- bersin, sana yakışmaz**" diye bir ses duyduğunu söy- ledi. O sırada Hz. Peygamber 35 yaşında idi.

1) PUTPERESTLİĞİN SONUNA DOĞRU

Cahiliyet çağında Araplar putlara tapmağa başlamış- lardı. Hz. İbrahim'in dininden ayrılmışlardı. Kâbe'yi putlarla doldurmuşlardı. Burada toplanırlar, içerler, zevk ve sefa içinde eğlenirlerdi. Geceleri toplanırlar, şir okurlar, masal anlatırlardı. Araplarda kan davaları ek- sik olmaz, çapulculuk yaparlardı. Ancak: Muharrem, Recep, Zil-kade ve Zi'l-hicce aylarında kan dökmezler, kavga yapmazlardı. Bunlara Eşhur'u Hurum derlerdi. Bunlar barış ayları idi. Bunlarda silahları çatarlar, keyif- lerine bakarlardı. O zaman bu eğlence alemleri daha ar-

tardı. Ancak içlerinden bazı kimseler bu zevk ve sefa alemlerinin bataklığından kendilerini kurtarmıştı. Varaka b. Nevfel, Kuss b. Saide, Ubeydullah İbn-i Cahş, Osman İbn-il Huveyris puta tapmaktan vazgeçmişlerdi. Varaka b. Nevfel Tevrat ve İncil'i okurdu. Kuss ibn-i Saide son Peygamber'in geleceği vaktin yaklaşğını haber verenlerdendi. Arapların meşhur panayırı Suk-i Ukaż'da, bir kızıl deve üzerinde söylediği bir hutbesini Hz. Muhammed Aleyhisselam gençliğinde dinlemiştir. O hutbeyi aslı kadar güzel tercüme yapan Cevdet Paşa'dan dinleyelim:

OKUMA:

"Ey insanlar, geliniz, dinleyiniz, belleyiniz, ibret alınız. Yaşayanlar ölüür, ölen fena bulur. Olacak olur. Yağmur yağar, otlar biter. Çocukar doğar. Analarının babalarının yemini tutar. Sonra hepsi mahvolup gider. Vukuatın ardı arası kesilmez, hemen birbirini kovalar. Kulak tutunuz. Dikkat ediniz. Gökte haber var. Yerde ibret alacak şeyler var. Yeryüzü bir yaygın eyvan. Gökyüzü bir yüksek tavan. Yıldızlar yürüür. Denizler durur. Gelen kalmaz. Giden gelmez. Acaba vardıkları yerden hoşnut olup da mı kalyorlar? Yoksa orada bırakılıp da uykuya mı dalıyorlar? Yemin ederim. Allah'ın indinde bir din vardır ki; şimdi bulunduğuuz dinden daha sevgilidir. Ve Allah'ın bir gelecek Peygamberi vardır ki; gelmesi pek yakın oldu. Gölgesi başınızın üstüne geldi. Ne mutlu o kimseye O'na iman edip de o dahi ona hidayet eyleye. Vay o bedbahta, kim O'na isyan ve muhalifet eyleye. Yazıklar olsun ömrleri gaflet ile geçen ümmetlere.

Ey cemaat! Hani, aba ve ecdad? Hani müzeyyen kaşa-

nerler ve taştan haneler yapan Ad ve Semud? Hani, dünya varlığına mağrur olup da kavmine “Ben, sizin en büyük Rabbinizim” diyen Fir'avun ile Nemrud? Onlar, size nisbetle daha zengin ve kuvvet, kudretce sizden üstün değil midirler? Bu yer, onları değirmeninde öküttü, toz etti, dağıttı. Kemikleri bile çürüyüp dağıldı. Evleri yakılıp issız kaldı. Yerlerini, yurtlarını şimdi köpekler şenlendiriyor. Sakın onlar gibi gaflet etmeyin. Onların yoluna gitmeyin. Her şey fannıdır. Baki ancak Cenab'a Hak'dır ki, birdir, şerik ve naziri yoktur. Tapacak ancak O'dur. Doğmamış doğurmamıştır. Evvel gelip geçenlerde bize ibret alacak şey çoktur. Ölüm ırmağının girecek yerleri var, ama çıkacak yerleri yoktur. Büyük küçük hep göçüp gidiyor. Giden geri gelmiyor. Cezmettim ki kamuya olan bana da olacaktır.”

(Cevdet Paşa, Kissas-ıl Enbiya, c.1, s.72)

Kuss, Bi'set'ten önce öldü. Kabilesi Müslüman oldu. O zaman kabile reisine Hz. Peygamber sordu:

- İçinizde Kuss'u tanıyan var mı?
- Hepimiz tanırız, ya Resulallah, dediler.

Resul-i Ekrem:

- Kuss'un Ukaz panayırında deve üzerinde söylediği konuşmasında: “Yaşayan ölüür, ölen fena bulur, olacak olur” dediği hiç hatırlanmadık, buyurdu.

Orada bulunanardan Hz. Ebu Bekir de:

- Ya Resulallah, o gün ben de Ukaz panayırında bulunuyordum. Kuss'un söyledişi sözler hep hatırlımdadır, diyecek yukarıki hutbeyi başından sonuna kadar okudu.

ÜNİTE-IV

PEYGAMBERLİK DEVRİNDE HZ. MUHAMMED (VAHYİN BAŞLAMASI)

Konular:

- Hira'da İnzivasi
- İlk Vahyin Gelişisi
- Varaka'nın Dedikleri

a) HİRA'DA İNZİVASI

Hz. Muhammed Aleyhisselam, 40 yaşına geldiği zaman, halinde bir başkalık sezilmeğe başladı. Bilhassa inziva hayatını sever oldu. Mekke'nin üç mil yukarısındaki Hira dağında bir mağaraya gider. Ramazan ayını orada geçirir, ibadet ederdi. Ramazan ayı gelince yanına ağızını alır, oraya çekilirdi. Yanında ağızı bitince, yine Mekke'ye Hz. Hatice'nin yanına döner, biraz kalır, sonra mağaraya dönerdi. Kendisini orada ruh sükunetine verir, düşünmeye dalardı. Cenab-ı Hak O'nu büyük vazifeyi kabule hazırlıyordu. Kulağına gaipten sesler geliyor; **“Sen Allah Elçisinin”** diyordu. Rüyaları olduğu gibi çıkyordu. O, Allah'u Teala'nın peygamberleri vasisiyle müjdelediği son Peygamber olacaktı...

Milad'ın 610'uncu yılında Ramazan-ı Şerif ayında Hz. Peygamber, adet üzere yine Hira'daki mağaraya çekilmişti. Halkın sevgi ve saygısını kazanan, doğruluk ve emanete riayetinden dolayı kavminin Muhammedü'l-

Emin adını verdiği bu yüce şahsiyet bütün insanlığın düşüğü dalalet ve sefahetten son derece uzaktı. O, yüce hakikatı arıyordu. Dünyayı kaplayan dalalet kasırgası, insanlığı kırıp eziyordu. O, bundan kurtuluşun yolunu düşünüyordu. Araplar kız çocuklarını diri diri toprağa gömer, Mecusiler hatta ana ve kız kardeşle nikahı mübah sayar, barbarlar ülkeleri tahip edip insanlara işkence yapar dururken bu halin sonu nereye varacaktır? İşte O'nun dimağını bunlar meşgul ediyordu. Etrafında uzanmış çoller sıralanmış dağlar, serilmiş vahalar, vadiler var. Gökyüzünde sayısız yıldızlar ve ay parlıyor. Sabah olunca yine güneş doğup kainata ışık saçacak. Buların hepsi güzel ve tatlı şeyler. Fakat insanlığın saadet ve mutluluk günüşi acaba ne zaman doğacak?

Hira dağında hangi din üzere ibadet ediyordu? Hz. İbrahim'in veya Hz. Musa'nın veya İsa'nın dini üzere ibadet yapardı, diyenler var. Böyle bir köşeye çekilip ibadet etmeye tahannüs denir. Aynî Ümdat'ül-Kari adlı Buhari Şerhinde bu kelimeyi izah ederken şöyle demektedir: **“Peygamberimiz'in ne suretle ibadet ettiği sorulacak olursa, bunun tefakkür ve ibretten ibaret olduğunu söyleyiz.”**

b) İLK VAHYİN GELİŞİ

Peygamberliğinin başlangıcı olarak Hz. Peygamber'e yüce hakikat rüya aleminde keşfolunmağa başladı. O'nun rüyada gördüğü her şey aydınlık bir sabah gibi aynen vaki oluyordu. Bir gün Hira dağındaki mağarada vahiy getiren melek Cibrail Aleyhisselam kendisine göründü ve:

- Oku dedi.

Hz. Peygamber:

- Ben okumak bilmem, dedi.

Melek, aynı emri tekrarladı; Hz. Peygamber yine:

- Ben okumak bilmem, cevabını verdi. Bunun üzere melek O'nu baştan ayağa takati kesilinceye kadar sıkltı.

Hz. Peygamber:

- Ne okuyayım, diye sordu.

O zaman melek, Mâverâ'dan gelen seslerin en tatlı ahengiyle şunları okudu:

إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

“Yaratan Rabbi'nin ismiyle oku. O, insanı yapışkan maddeden yarattı. Oku! O, çok kerim olan Rabb'inin hakkı için ki, O, kalemlle tâlim etti, insana bilmediklerini öğretti.”

Alak Sûresi'nin başında bu ayet-i kerimeler ilk gelen vahiyidir. Hz. Peygamber bunları kalbine nakşetti ve melegin sesini takibederek, aynen okudu ve derhal evine döndü. İlk vahiy haletinin verdiği endişenin titreyışı içinde eşi Hz. Hatice'ye:

- **“Beni örtün, beni örtün”** dedi. Ve derin bir uykuya dalıp uyandıktan sonra gördüğü hali eşine anlattı. Sadık eşi O'nu teselli etti:

- Müjdeler olsun, sebat et. Hayatımı elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki, sen bu ümmetin peygamberi olacaksın; Yüce Allah seni asla bırakmaz. Zira sen, akrabalık haklarına riayet edersin. Sözünde doğrusun. Güçlüklere dayanırsın. Misafirleri ağırlarsın, fela-

kete uğrayanların yardımına koşarsın. Böyle olan kulu-nu Allah yalnız bırakmaz...

Bu sözler, Hz. Hatice'nin ne kadar yüksek ruhlu bir kadın olduğunu göstermektedir. Yüce Allah, son Pey-gamber olarak seçtiği Hz. Muhammed'e eş olarak da böyle yüksek fazilet sahibi bir kadını nasib etmiştir. Bu da Allah'ın bir lütfudur.

c) VARAKA'NIN DEDİKLERİ

Hz. Hatice bu olağanüstü hal hakkında bilgi edin-mek üzere akrabasından olan Varaka b. Nevfel'e koştı. O, dinler hakkında bilgi sahibi idi. Hatice'ye:

- “Kuddus, kuddus, dedi. Eğer hal, anlattı-ğın gibi ise O'na gelen, Hz. Musa'ya gelen Na-mus-u Ekber'dir. Yani büyük Melek'tir.”

Hz. Peygamber Kâbe'yi tavaaf etmek üzere evinden çıktığında Varaka'ya rastladı ve Hatice'nin anlattığı gibi başından geçenleri tekrar anlattı. Varaka:

- “Sen bu ümmet'in Peygamberi olacaksın. Sana görünen Musa'ya gelen büyük Melek'tir, sana yalancı diyecekler, eziyyet edecekler, yur-dundan çıkaracaklar, seninle savaş yapacaklar. Bu şayet o günlere erişirsem sana Allah için yar-dım ederim” dedi.

Varaka'dan bu sözleri duyunca:

- Onlar beni doğup büyüdüğüm yurdumdan çıkaracaklar mı ki, diye sordu.

Varaka:

- “Evet, dedi. Sen gibi hiçbir Peygamber yok-tur ki, kavmine gönderilsin de ona yalancı de-

mesinler, eziyet etmesinler, onu yurdundan çıkarmasınlar.”

Varaka bu söylediğini geçmiş peygamberlerin hayatından öğrenmişti. Hz. Muhammed'e onları haber veriyordu. O zaman çok yaşlı olan, hatta gözleri görmez bir hale gelen bu ihtiyarın dedikleri doğru idi.

ÜNİTE-V İLK MÜSLÜMANLAR

Konular:

- İlk Müslüman Olanlar
- Hz. Ali'nin İslam'ı Kabul Etmesi
- Hz. Ebu Bekir'in Müslüman Olması
- Aşikare Davet
- İlk Müslümanların Uğradıkları Eza ve Cefalar
- Müşriklerin Elebaşıları

a) İLK MÜSLÜMAN OLANLAR

Hz. Peygamber'e vahyin gelmesiyle insanları Hak Din'e davet vazifesi başlamış oldu. Önce sadık eşи Hatice iman etti. Azadlı kölesi Zeyd de iman edenlerdendir.

b) HZ. ALİ'NİN İSLÂM'I KABUL ETMESİ

Ebu Talib'in ailesi pek kalabalık olduğundan oğlu Ali'yi, Hz. Muhammed yanına almıştı. Ali o zaman beş yaşında bir çocuktu. Hz. Muhammed'e Peygamberlik verilip insanları Hak Din'e davete memur olduğu zaman Ali O'nun evinde yaşıyordu. Hz. Hatice Müslüman olmuştu. Eşi ile beraber ibadet edip Kur'an okurken onları Ali görüyordu. Çocuk safiyeti ile bunları sordu.

Hz. Peygamber de ona İslamiyet'i anlattı. O da İslamiyet'i kabul etti.

c) HZ. EBU BEKİR'İN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Ebu Bekir (Allah O'ndan razı olsun), Hz. Muhammed Aleyhisselam'ın en candan dostu idi. Ebu Bekir'in Mekke'de itibar ve şerefi büyüktü. Zengin bir tüccardı. Hz. Muhammed'i arayan, Ebu Bekir'in, dükkanında bulurdu. Aralarındaki bu içtenlik sebebiyle Hz. Peygamber, aile dışındaki kişilerden ilk önce Ebu Bekir'i İslam'a davet etti. O'da kendisine çok güveni olduğundan O'nun davetini tereddüsüz kabul etti. Hz. Ebu Bekir'in İslamiyeti kabul etmesiyle Hz. Peygamber kendisine büyük bir destek bulmuş oldu. O'nun himmetiyile bazı önemli kişiler Müslüman oldular. Çünkü Ebu Bekir'in kendilerini yanlış yola götürmeyeceğinden emin idiler. Affan oğlu Hz. Osman, Avf oğlu Abdurrahman, Talha, Ebu Vakkas oğlu Sa'd, Avvam oğlu Zubeyr, hep onun delaletiyle Hak Din'i kabul ettiler. Allah cümlesinden razı olsun.

d) AŞİKÂRE DAVET

İlk Müslümanlar, Kureyşlilerin İslamiyet'e karşı düşmanlıklarını bildikleri için, dinlerini gizli tuttular. Bu durum üç yıl devam etti. Artık açıktan İslam'a davet etmeye sıra gelmişti. Şu mealdeki ayet-i kerimeler vahyolundu:

Yakın akrabalarını uyar, mü'minlerden satabi olanlara rahmet ve himaye kanatlarını indir. Şayet sana âsi olup karşı dururlarsa, onlara: Ben sizin işlediklerinizden tamamiyle uzağım, de.” (Şuara Sûresi, Ayet: 214-216)

**“Sana emrolunanı açıktan açığa beyan et.
Müşriklerden yüz çevir.” (Hicr Sûresi, Ayet: 94)**

Hz. Peygamber vahyin bu emrine uyarak: Abdülmüttalib ailesini, amcası Ebu Talib, Abbas, Hamza, Ebu Leheb de dahil olmak üzere evine ziyafete davet etti. Yemekten sonra sohbet başladı. Sırası gelince Hz. Peygamber Allah'dan aldığı emri akrabasına tebliğ ederek onları Hak din'e İslamiyet'e davet etti. Hırçın bir adam olan amcası Ebu Leheb hemen ortaya atıldı ve onun sözünü keserek cemaati dağıttı. Böylece ilk davetinde daha amcası Ebu Leheb Hz. Peygamber'in karşısına dikildi.

Bir müddet sonra Hz. Peygamber davetini daha genişletti. Bir gün Safa tepesine çıkarak:

- Ey Kureş halkı, diye seslendi. O'nun sesini duyanlar oraya koştular ve etrafında toplandılar. Hz. Peygamber onlara:

- Size şu tepenin arkasında bir düşman ordusunun bulunduğu haber versem bana inanır mısınız? diye sordu.

- Evet inanırız, çünkü senin yalan söylediğini hiç duymadık, dediler.

Hz. Peygamber onlara:

- O halde sizi uyarıyorum. Siz eğer, Allah'a inanmazsanız, büyük bir azaba uğrarsınız, dedikten sonra kabile adlarını ayrı ayrı söylediğinden sonra; haberiniz olsun ki, Allah bana yakın kabilemi uyarmayı emrediyor. Ben sizin için ne dünya menfaati sağlamağa, ne de ahirette bulacağınız nasibi hazırlamağa sahip değilim. Bunlar sizin bir sözünüze bağlıdır. O da, Allah'dan başka ilah yoktur, demenizdir, dedi.

Dinleyiciler arasında bulunan Ebu Leheb hemen ayağa kalkarak:

- Günümüzü zehir ettin. Bizi buraya bunun için mi topladin, dedi.

Bunun üzerine bu toplantı da bir sonuç vermedi.

e) İLK MÜSLÜMANLARIN UĞRADIK-LARI EZA VE CEZALAR

İlk Müslümanların içinde kimsesiz olanlar, kendilerine arka çıkacak kuvvetli adamı bulunmayanlar, müşrikler'in takibine uğramışlardır. Müşrikler, Ebu Bekir, Osman gibi büyük ve zengin zatlara bir şey demiyorlardı, fakat zayıf gördükleri fakirlere etmedik şey bırakmıyordu; onları aç, susuz tutarlar, döğerler, kızgın kumların üstüne yatırıp işkence yaparlardı. En çok eza ve cefaya uğrayanlar şunlardı:

Bilal-i Habeşi: Habeşli bir zencidir. Ümeyye İbn-i Halef'in kölesiyydi. Ümmeyye İslam'ın en büyük düşmanlarından olduğundan, kölesine yapmadık eziyet bırakmadı. Onu kızgın kumların üstüne yatırıp, göğsüne kızgın taşlar kor, saaterce güneş altında tutardı. Bilal, iman hazzının verdiği kuvvetle bunlara dayanır; Allah bir'dir, diyerek bunlara katlanırdı. Nihayet Hz. Ebu Bekir O'nu alarak azad etti. Bilal yanık sesiyle ezan okuduğu zaman herkes zevkle dinlerdi.

Ammar İbn-i Yasir: İlk Müslüman olanlardandır. Kureyş bu gibi hamisi olmayan acizlere, her türlü insanlık dışı eza yapmaktan çekinmeyecek kadar soysuzlaşmıştır. Ammar'ı kumlara yatırırlar, bayiltincaya kadar döğerlerdi. Ammar'ın babası Yasir, anası Sümeyye de aynı muamelelere uğruyorlardı.

Süheyb Rumi: Rumi denirse de asıl İranlı'dır. Bizanslılara esir düşüğünden, orada yetiştiğinden Rumi denilmiştir. Köle olarak Arabistan'a satılmıştı. Hz. Peygamber'in İslam'a davetini duyunca Müslüman oldu. Müşrikler ona da çok işkence yaparlardı.

Habbab b. Eret: Temin kabilesindendir. Müslümanların sayısı 7 iken Müslüman oldu. İşkenceye maruz kaldı. Bir defa Habbab'ı kızgın kömürler üzerine yatırdılar, üstü başı yara içinde kaldı. Aradan yıllar geçtikten sonra Habab bu olayı Hz. Ömer'e anlatarak sırtını gösterdi yanık yerlerin izi belli idi. Habbab demircilik yapardı.

Ebu Fükeyhe: Safvan İbn-i Ümeyye'nin kölesiydi. Safvan ona işkence yapar, İslamiyet'ten çıkışması için zorlardı. Fakat o bütün bunlara dayandı ve dininde sebat gösterdi.

Lübeyne, Nehdiyye, Zinnire, Ümmü Abis: adındaki cariyeler Müslüman olduklarından eza ve cefaya uğramışlardır. Hz. Ebu Bekir bu dördünü satın alarak azad etmiştir.

f) MÜŞRİKLERİN ELEBAŞILARI

Müşrikler, Hz. Osman gibi Müslümanların ileri gelenlerine bile elden gelen ezayı yapmaktan çekinmeyordular. Hatta ellerini ve dillerini İslam'ın büyük Peygamber'ine uzatmak cureti göstermişlerdi. Hz. Peygamber'e en çok düşmanlık edenler şunlardır:

Ebu Leheb: Hz. Peygamber'in öz amcasıdır. İslam'ın en büyük düşmanıdır. Karısı Ümmü Cemil ki, Ebu Süfyan'ın kız kardeşi, kocası gibi o da eliyle ve diliyle

Peygamber'e eza verenlerdendir. Bu ikisi hakkında Tebbet Süresi inmiştir. Bedir zaferi yüregine indi ve öldü.

Ebu Cehil: Bu da müslümanların en büyük düşmanıdır. Müslümanlar onun elinden ve dilinden neler çekmediler. İslam'a düşmanlık yapanların çoğu Ümmeyyeoğulları idi. Çünkü Emevi ve Haşimi rekabeti eskidir. Ebu Cehil ise Mahzum kabileindenidir. Onlar da reislik iddiasında idi.

Velid İbn-i Muğire, Ebu Süfyan, Ümeyye İbn-i Halef, As İbn-i Vail, İslam'a düşmanlıkta ileri gidenlerdenidir. Hz. Peygamber'in oğlu Kasım vefat ettiği zaman, As; Muhammed'in soyu kesildi, diyerek alay etmiştir. Evlat acısıyla yüreği sizlayan bir babayı teselli yerine böyle incitmek insanlık dışı bir harekettir.

Kureyş uluları Hz. Peygamber'in Allah Elçisi olduğunu biliyorlardı. Fakat hased yüzünden O'na karşı çıktıylardı. Bunu Ebu Cehil'in şu sözlerinden anlamak kolaydır:

Bir defa Ahnes, Ebu Cehil'e, İslamiyet hakkındaki düşüncesini sordu. O da şöyle cevap verdi:

- Bizimle Haşimiler arasında eskiden beri rekabet vardır. Şerefî paylaşamayız. Onlar ziyafet verirse biz de veririz, onlar cömertlik gösterirse biz de gösteririz; onlardan aşağı kalmayız. Böyle atbaşı beraber giderken şimdî onlardan biri kendisine gökten vahiy geldiğini haber veriyor. Biz buna nereden ulaşacağız. Vallahi biz onların Peygamberine inanmayız!..

ÜNİTE-VI

İSLÂM DAVETİNİN GELİŞMESİ

Konular:

- Fazilet Yarışma Davet
- Kureyş'in Ebu Talib'e Şikayetleri
- İlâhî Vazifeye Devam
- Hz. Ömer'in Müslüman Olması
- Kâbe'de Aşikare İbadet

a) FAZİLET YARIŞINA DAVET

Hz. Muhammed, güzel ahlaklı tamamlamak için gönderilmiş bir peygamber'dir. Kur'an-ı Kerim O'nun en yüksek ahlâk üzere olduğunu haber verir.

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

Müsteşriklerden William Muir (Muhammed'in Hayatı) adlı eserinde şöyle der:

“Hz. Muhammed hakkındaki bütün dediklerimiz bir nokta üzerinde toplanır. O da: O'nun seciyesinin yüksekliği, ahlâkının temizliğidir. Bunlar öyle faziletlerdir ki, o zamanın Mekkelileri arasında pek nadirdi.”

Gerçekten Kureyş o çağda birçok günahlara dalmıştı. Ahlâksızlık bataklıklarında yuvarlanıp gidiyordu. İçki, kumar, zina, riba, kan davaları almış yürümüştü. İçtimai hastalıklar Araplar'ın bünyesini kemiriyordu. Kut-

sal saydıkları Kâbe'nin etrafında Harem'de bile zevk ve sefa alemi yapıyorlar, içki ve kumar alemleri tertib ediyorlardı. Kureyş'in ileri gelenleri yüz kızartıcı davranışlardan sakınmuyorlardı. Haşimiler'in başlarından sayılan Ebu Leheb Kâbe'de eskiden beri muhafaza olunan altından yapma bir geyik heykelini çalmış ve satıp yemişti. Hz. Peygamber bunlara karşı fazilet mücadelesi bayrağını açtı. İslamiyet bu gibi kötülüklerin hepsinin karşısına dikiliyordu. O'nun için Kureyşliler, başlangıçtan İslamiyet'e karşı çıktılar. Kur'an-ı Kerim ayetleri nazil olarak onların bu davranışlarını kötuledi, onları şiddetle kınadı. Onlar da düşmanlıklarını artırdılar.

b) KUREYŞ'İN EBU TALİB'E ŞİKAYETLERİ

Kureyş'in ileri gelenleri bu halden şikayet için Ebu Talib'e giderek:

- Kardeşinin oğlu bizim putlarımızı kötülüyor, babalarınız da, dedeleriniz de dalalette idi, diyor. Ya O'nu bu işten vazgeçir, yahut O'nu himayeden vazgeç, dediler.

Ebu Talib onları mülaim sözlerle başından savdı. Aradan bir müddet geçince Ebu Talib'e yine geldiler:

- Biz artık daha fazlasına sabredemeyiz, ne olacaksı olsun, eğer sen O'nu himayeden vazgeçmezsen biz senden vazgeçeriz, dediler.

Ebu Talib, işin bu kadar zor bir hal aldığına görünce, Hz. Muhammed'e:

- Kavmin şöyle söyle diyor, diyerek olanları anlatmış, açıktan açığa artık seni himayeden vazgeçiyorum demedi ise de, sözün gelişinden öyle bir şey anlaşılıyordu.

Bu sözler, Hz. Peygamber'in mahzun kalbine pek dokundu:

- Ben, Allah tarafından Hak Dini tebliğ'e memurum, ben Allah elçisiyim; kendiliğimden bir şey yapmıyorum, dedi. Bir elime güneşin ötekine ay'ı verseler, bu vazifeden ayrılmam, cevabını verirken, gözleri dolu dolu oldu.

Ebu Talib, O'nu evladından çok severdi. O'nun incinmesine hiç dayanamazdı. Bu hale üzüldü ve kendini toplayarak:

- Sen işine bak oğlum, ben sağ oldukça onlar sana dokunamazlar, diye teminat verdi. Meşhur bir kasidesini söyledi.

c) İLÂHÎ VAZİFEYE DEVAM

Hz. Peygamber İlahi vazifesine devam etti. Müslüman olanlar günden güne artıyordu. Peygamberliğinin altıncı yılında idi. Hz. Peygamber bir gün Safa tepesinde otururken Ebu Cehil oradan geçti. Ortada hiçbir sebep yokken Resul-i Ekrem'e küfür etti, edeb ve terbiye dışı bu gibi küçük davranışlardan uzak olan Peygamberimiz, buna cevaba tenezzül bile etmedi. Bunu bir kadın duydu. Hz. Peygamber'in amcası Hamza o gün avda imiş. Dönüşte, cahiliyet adeti üzere okunu, yayını omuzundan bırakmadan Kâbe'yi tavafa geldi. Kadın o günde olayı Hamza'ya anlattı. Hamza henüz Müslüman olmamıştı. Fakat kardeşinin oğluna açıkça küfür edilmesine fena halde kızdı ve Kureyş'in meclisine giderek Ebu Cehil'e hitaben:

- Benim kardeşimin oğluna söylep O'nu inciten sen

misin? diyerek yayı ile Ebu Cehil'in başına vurdu. Oradakiler Kureyş'in ulusu Ebu Cehil'e böyle muamele eden Hamza'ya saldıracak oldular. Fakat böyle bir işin sonunun nereye varacağını çok iyi bilen cin fikirli Ebu Cehil:

- Dokunmayın, Hamza'nın hakkı var. Zira ben, kardeşinin oğlu hakkında fena sözler söylediğim, dedi. Hamza gittikten sonra kendi adamlarına dönerek:

- Aman, ona ilişmeyin, hiddet neticesi varıp Müslüman olur, onunla da müslümanlar kuvvet bulur, dedi. Çünkü Hamza, değerli, yiğit bir adamdı, gözünü budaktan sakınmadı... Hz. Hamza bu olaydan sonra Müslümanlığı kabul etti ve kardeşinin oğlunun safina geçti.

d) HZ. ÖMER'İN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Hamza'nın Müslüman oluştandan birkaç gün sonra idi. Kureyşliler, "**Dar'ün-Nedve**" dedikleri külplerinde bir toplantı yaparak durumu gözden geçirdiler. Hz. Hamza'nın Müslüman oluşu, onları telaşa düşürmüştü. Müslümanlar günden güne kuvvetleniyordu. Uzun konuşmalardan sonra, Ebu Cehil'in teklifi üzerine Hz. Muhammed'in vücudunu ortadan kaldırılmaya karar verdiler. Bu korkunç kararı kim uygulayacaktı? Bunu içlerinden en cesur olan Ömer'e verdiler.

- Haydi Hattaboğlu, görelim seni, dediler.

Ömer o zaman 33 yaşında idi. Ailesi Müslümanlık hakkında fikir sahibi idi. Enîtesi Said, kız kardeşi Fatima Müslüman olmuşlardı. Ömer'in bunlardan haberi yoktu. Kılıcını kuşandı, Kâbe'yi tavaf ettikten sonra Safa tepesine yollandı. Müslümanlar "**Dar'ul-erkam**" da

toplannmışlardı. Oraya gidip Hz. Muhammed'i öldürdürek. Fakat gerçekten o, Muhammed'i öldürmeye değil, kendini Müslümanların arasına katmağa gidiyordu.

Yolda Abdullah oğlu Nuaym'e rastladı. Nuaym baktı ki, Ömer kılıçını kuşanmış, hiddetli hiddetli gidiyor.

- Hayrola Hattaboğlu nereye böyle diye sordu.

O da:

Arapların arasına tefrika düşüren Muhammed'in vücutunu ortadan kaldırımağa gidiyorum, dedi.

Nuaym:

- Vallahi zor bir işe kalkmışsin, Muhammed'in arkadaş O'nun etrafında pervane gibi dolaşıyor. O'na yol bulmak güç. Tutki bir yolunu bulup bu işi becerdin. Abdülmenafogulları seni yeryüzünde elini kolunu sallarak gezmeğe bırakırlar mı sanıyorsun?

Ömer bu sözlere alındı:

- Sen de mi Muhammed'den yana oluyorsun, öyle mi? diye çıkıştı.

Nuaym:

- Ya Ömer, sen beni bırak, evvela kendi ailene bak, enişten ve amcan oğlu Said ile eşi olan kız kardeşin Fatima Müslüman oldular.

Ömer buna pek inanmak istemedi. Fakat içine de bir şüphe düştü. Kız kardeşinin evine uğrayarak kapıyı çaldı ve içeri daldı. İçerdekiler telaşlandılar. Ömer'in İslam düşmanlığını biliyorlardı Ömer sordu:

- Okuduğunuz ne idi?

Eniştesi:

- Bir şey yok, dedi.

Ömer'in hiddeti arttı ve eniştesinin yakasından tutup onu yere çarptı. Araya kız kardeşi girdi. Ömer ona

da bir tokat attı. Fena halde canı yanana Fatima, kardeşi Ömer'e şöyle haykırdı:

- Allah'dan kork, bir kadına yaptıklarına bak. Ben ve eşim Müslüman olduk. başımızı kessen bundan dönmeyiz.

Manzara hazırda, Ömer yaptığına pişman oldu. Yüreğinin içinde birşeyler uyandı. Ruhunun derinliklerinde birşeyler çalkandığını duydular.

- Hele şu okuduğunuz şeyi bana verin, dedi.

Kız kardeşi Kur'an'dan cümleleri ona uzattı. Ömer okumağa başladı.

سَبَّحَ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah’ı tesbih eder. Aziz ve Hakim olan O’dur. Gökleerin ve yerin hakimiyeti O’nundur. Diriltip yaştan, öldüren O’dur. O, her şeye kaadirdir...”
(Hadid Sûresi ayet 1-2)

Ömer, bu ayetleri dinledi* ve derin bir düşünmeye daldı. Kur'an-ı Kerim'in yüksek ahengi, manasının yüceliği O'nu sarmıştı. Allah kelamının tesiri, ruhun içine işlemiştir. Müşrik Ömer yerine, ortaya Mü'min Ömer çıktı. Kız kardeşine sordu:

- Bütün göklerin ve yerin hükümdarlığı ve uygarlığı sizin taptığınız Allah'ın mı?

---

* Bazı rivayetlerde, Hz. Ömer'in kız kardeşinin evinde Ta-Ha Sûresi'nin baş taraını dinlediği geçer. Biz, Hadid Sûresinden ayetleri zikrettik. Her ikisi de doğrudur.

Kız kardeşi tereddüsüz cevap verdi:

- Evet, onda şüphe yok.

Ömer utanarak söyledi:

- Bizim taptığımız putların hiçbir şeyi yok, yazık!

Bu “**yazık**” kelimesi bütün putlar alemine fırlatılmış bir taşıtı. Ömer'in kalbi artık İslamiyet'e açıktı.

Hz. Peygamber: “**Ya Rab! Bu dini iki Ömer'den biriyle kuvvetlendir**” diye dua etmişti. İki Ömer'den maksat, Hattaboğlu Ömer ile Ebu Cehil (Amr İbn-i Hişam) idi. İşte duası, Hz. Ömer'e nasib olmuştu. Ömer buna çok sevindi ve beni Peygamber'in yanına götürün, dedi.

O sırada Müslümanlar Safa tepesinin eteğinde, Müslümanlardan Erkam'ın evinde toplanmış bulunuyorlardı. Ömer'i oraya götürdüler. Gözcü, Ömer'in silahını kuşanmış bir halde geldiğini görünce, içeri haber saldı. İçerdekiler, Ömer'in adını duyunca telaşa düştüler. Yalnız Hz. Hamza hiç tavrını bozmadı:

- Korkacak ne var, eğer iyilik için gelmiş ise hoş geldi, sefa geldi. Yoksa öyle değilse, geleceği varsa göreceği de var, dedi.

Ömer içeri girince, ashabdan biri sağından, biri solundan tutarak Hz. Peygamber'in huzuruna getirdiler. Hz. Peygamber: “**O'nu serbest bırakınız**” dedi. Çünkü Ömer'in hali O'na malum idi.

Ömer Hz. Peygamber'in önüne diz çöktü. O haşin Ömer, şimdi kuzu gibi sakin sakin duruyordu. Resul-i Ekrem mübarek eliyle Ömer'in omuzundan tuttu ve: “**İmana gel, Ömer**” dedi. O da hulus-i kalble kelime-i şahadeti söyledi. İslam'ı kabul etti. Orada bulunanlar buna çok sevindiler ve hepsi yüksek sesle tekbir alarak

Ömer'in İslami kabulünü ilan ettiler. Safa tepesinden yükselen "**Allah'u Ekber**" sadası, Mekke ufuklarında dagalana dagalana etrafa yayıldı. Ömer:

- Yaranımız kaç kişidir diye sordu.
- Seninle kırk'a balyig olduk, dediler.
- Öyle ise ne duruyoruz, haydi Kâbe'ye gidelim, dedi.

e) KABE'DE AŞİKÂRE İBADET

Hz. Muhammed önde, sağında Ömer, solunda Hamza ve diğer ashab-ı güzin hep birlikte Kâbe'ye yoldular. "**Dar'un-Nedve**" de müşrikler toplanmış Ömer'in dönüşünü bekliyorlardı. Karşidan gelenleri görünce:

- Ömer hepsini toplamış getiriyor, dediler. Ebu Cehil, cin fikirli bir adam olduğundan bu işten kuşkulandı:

Ben bu gelişten pek hoşlanmıyorum ama, dedi ve az sonra gerçek anlaşılıdı; Hz. Ömer'in Müslüman olduğu her tarafa yayıldı. Müşriklerin arasında büyük bir şashkınlık baş gösterdi. Müslümanlar, Harem-i Şerif'te saf olup aşikâre namaz kıldılar. Böylece İslamiyet kuvvet kazandı ve kendini aşikâre tanıttı.

Hz. Hamza'dan üç gün sonra Hz. Ömer'in İslamiyet'i kabulü, müşrikleri telaşa sürükledi. Müslümanları yıldırmak için daha sert davranışmağa başladılar. Müslümanlar bu baskından kurtulmak için daha emin bir yer düşünüdüler. Hz. Peygamber Habeşistan'a gitmelerine müsaade etti.

ÜNİTE-VII

HABEŞİSTAN'A HİCRET

Konular:

- Habeşistan'a Hicret Edenler
- Necâşî'nin Müslümanlar'a Hoş Muamelesi

a) HABEŞİSTAN'A HİCRET EDENLER:

Habeşistan'a gitmek isteyen 11 erkek ve 4 kadından ibaret olan birinci kafile Mekke'den gizlice çıkararak Kızıldeniz yoluyla gitti. Bunların içinde: Hz. Osman ve eşi Rukiyye (Hz. Peygamber'in kerimesi) Ebu Huzeyfe ve eşi, Avvam oğlu Zübeyir, Avf oğlu Abdurrahman, Mes'ud oğlu Abdullah bulunuyordu. Kafilənin reisi, Maz'un Oğlu Osman idi. 15 kişilik bir grup halinde bisetin V. yılı Habeşistan'a gittiler. Bunlar orada çok iyi karşılandı ve sakin bir hayatı kavuştular. Bunu duyanlar, bir yıl sonra ikinci bir grup halinde oraya hicret ettiler. Bu kafilənin başında Ebu Talib'in oğlu Cafer'i Tayyar bulunuyordu (Hz. Ali'nin kardeşi.) Bunlar da 80 kişi vardılar.

b) NECAŞÎ'NIN MÜSLÜMANLARA HOŞ MUAMELESİ:

Müşrikler, Müslümanların Habeşistan'da huzur içinde yaşamalarını çekemediler. Onları geri çevirmek için teşebbüse geçtiler. Bir takım hediyelerle Habeş Kralına iki elçi gönderdiler ve Müslümanları onlara teslim edip geri göndermesini istediler. Krala, keşşelere, saray adamlarına

hediyeler verdiler. Necası, Müslümanları çağırarak yeni din hakkında bilgi almak istedî. Müslümanların namına Ebu Talib'in oğlu Cafer-i Tayyar şöyle konuştu:

“Ey Hükümdar! Biz cahiliyet üzere yaşayan bir kavim idik. Putlara tapardık, leş yerdik, fuhuş işlerdik, akrabalara küser, komşuluk hakkını gözetmezdim. Kuvvetliler zayıfları ezerdi. Biz bu hal içinde iken Allah içimizden birini Peygamber gönderdi. Soyu yüksek, doğruluğu belli, şerefi meydanda. O bizi Allah'a ibadete çağrıiyor, atasızımızın taptıkları putları bırakmamızı istiyor. Bize doğru söylemeyi, emaneti gözetmeyi, akrabalık haklarını korumayı, komşularla güzel güzel geçinmeyi, haramdan, kan dökmekten kaçınmayı bildiriyor. Fuhuştan, yalandan, yetim malı yemekten, namuslu kadınlara iftira etmekten sakındırıyor; Allah'a ibadet etmeyi, namaza, oruca, başkalarına yardım yapmağa çağrıyor. (O zaman Ramazan orucu farz değildi, aşure orucu vardı.) **Biz O'na inandık, O'nun hak davetine uyduk. O'nun gösterdiği tarzda Allah'a ibadet ettik. Haram dediğini haram bildik. Helal dediğini helal tanıdık. Bundan dolayı kavmimiz bize düşman kesildi. Bize işkence yapmağa kalkıştılar. Bize zulmettiler. Dinimizden çevirmeşe çalışıtlar. Biz de onlardan kaçarak sizin ülkenize sığındık. Sizi başkalarından daha iyi bildiğimiz için burayı tercih ettik. Burada haksızlığa uğramayacağımızı umduk...”**

Cafer'in bu sözlerini dinleyen Necası, Peygamber'e gelen ayetleri dinlemek istedî. Cafer de Meryem Sûresi'nin 29-33. ayetlerini okudu:

“Hz. Meryem, İsa'ya işaret etti. Onlar: Beşik-

te olan bir çocukla nasıl konuşabiliriz, dediler, İsa dedi ki: Ben Allah'ın kuluyum. O, bana kitap verdi, beni Peygamber yaptı her nerede olursam olayım beni mübarek kıldı. Sağ olduğum müddetçe bana namazı, zekatı tavsiye etti. Ana ma karşı hayırlı davranışmamı emretti. Beni taşkıń ve bedbaht kılmadı. Doğduğum gün, öleceğim gün ve tekrar ba's olunacağım gün, benim üzərimde selamet vardır.”

Bu ayet-i kerimeler, onların İncil'den öğrendiklerine uygundu. Onun için Necası:

- Bunlar İsa'ya gelen kelam ile aynı yerden coşan, aynı nurdan fışkıran ışıklar... dedi.

Elçilere, kendisine sağlanan Müslümanları geri çevirmeyeceğini bildirdi. Akşam olunca elçilерden biri olan Asoğlu Amr arkadaşlarına: **“Bunları Necası'nın gözünden öyle bir düşürecekim ki”** diye bir hile düşündü. Ve **“Onlar İsa hakkında acaib şeyler söylüyorlar”** diyerek Necası'ye gammazladı. Necası Müslümanlara bu hususu sorunca yine Cafer:

- Biz Müslümanlar; Hz. İsa Allah'ın kulu ve Peygamberidir. Ruhullah'tır, Meryem'e sunduğu kelimesi'dir, diye inanızır, yollu cevap verdi.

Bunun üzerine Necası, bir çubukla yere bir çizgi çizererek: **“Bizimle sizin aranızda bu çizgi kadarcık bir fark var”** dedi. Ve Müslümanları eskisinden daha çok himayeye başladı. Müslümanlar Habeşistan'da yerli halkla çok iyi geçindiler. Bir aralık müşriklerle Müslümanların anlaşıklarını duydular ve bunun üzerine Mekke'ye döndüler. Fakat Mekke'ye gelince bu haberin aslı olmadığı anlaşıldı. Bu mesele Garanik kissasıdır.

ÜNİTE - VIII

MÜŞRİKLERİN BOYKOT İLANI

Konular:

- Müslümanların Muhasaraya Alınması,
- Sıkıntılı Günler,
- Boykot Andlaşmasının Yırtılması,
- İki Büyük Keder: Hz. Hatice'nin ve Ebu Talib'in Vefatları.

a) MÜSLÜMANLARIN MUHASARAYA ALINMASI:

Kureyş'in baskısına ve engellemesine rağmen, İslamiyet günden güne yayılıyor ve kuvvetleniyordu. Hz. Hamza ve Hz. Ömer gibi iki büyük kahramanın Müslüman olması, Kureyşlileri hayli düşündürdü. Nihayet Haşimoğullarına boykot ilan ederek onları zorlama yoluna gitmeği kararlaştırdılar. Karara göre: Haşimoğulları ile her nevi münasebeti kesecekler kız alıp vermeyecekler, alış-veriş yapmayacaklar, görüşüp buluşmayacaklar, andlaşmayı imzalayıp Kâbe duvarına astılar. Böylelikle ona kutsal bir nitelik vermek istediler. Bu anlaşmayı Mansur b. İkrime yazmıştır.

b) SIKINTILI GÜNLER:

Kureyşliler, bu kararlariyla Haşimoğullarını adeta açoldurmeğe niyet etmiş oluyorlardı. Haşimoğulları üç yıl

boykot altında kaldılar. Pek sıkıntılı günler geçirdiler. Gün oluyordu ki, Müslümanlar yiyecek bir şey bulamadıklarından ağaç yaprakları yemek zorunda kalıyorlardı. Sa'd b. Ebi Vakkas, bir gece bir deri parçası bulmuş, onu suda ıslatmış, sonra ateşte kavurarak yemişti. Çocukların açlıktan feryatları etrafi tutardı. Yürekler acısı bu hal, müşriklerin merhametsiz kalbine zerre kadar acıma duygusu vermezdi.

Zaman geçtikçe müşrikler bundan da bir neticealamiyacaklarını anlamaya başladılar. Bu insanlık dışı davranıştan dönmemeyi düşünenler oldu. Bir defa Hz. Hatice'nin kardeşi oğlu olan Hakim, kölesiyle ona biraz buğday yollamıştı. Köleye yolda Ebu Cehil rastladı. Ebu Cehil buğdayı kölenin elinden almak istedi. Müşriklerden Ebu'l-Buhteri işe karışarak:

- Halasına bir miktar buğday götürün bir insana mani olmak doğru değil, dedi.

Ebu Leheb, öz kardeşlerinin, hisim ve akrabasının açlıktan ölmelerini, istercesine muhasara çenberini sıkıyordu. Mekke'ye yiyecek getiren kervanları kenarda karşılar. Haşimogullarına birsey satmayın, pahalı isteyin, onlar alamasın, derdi. Bu hal bi'setin 7'inci yılından 10'uncu yılina kadar üç yıl sürdü. Fakat müşrikler bundan da bir sonuç almadılar. İslamiyet etrafa yayılmakta devam etti. Ukaz, Mecenne, Zülmecaz gibi meşhur panayırlara gelen halk, İslamiyet hakkında bilgi alıyor ve Müslüman oluyordu. Onun için Kureş ileri gelenleri, Müslümanlarla bunları temas ettirmiyorlar; Kur'an dinlemelerine engel oluyorlardı. Bir defa Veli b. Mugire'nin başkanlığında bir toplantı yaparak gelen kabilelere Muhammed hakkında diyeceklerini kararlaştırmışlar,

bu konuda sözbirliği etmişlerdi. Muhammed, büyüğüdür, diyeceklerdi. Çünkü; kahin, yalancı, mecnun, sihirci dedikleri zaman kimseyi inandıramıyorlardı. **"Söz büyüğüsü"** deyince inandıracağlarını sanıyorlardı. Devs kabilesinin şairi olan Tufeyl, bir defa Mekke'ye geldi. Kureştiler ona Muhammed hakkında söylemedik iftira bırakmadılar. Tufeyl diyor ki: **"Bana Muhammed hakkında öyle korkutucu şeyler söylediler, o kadar çok şeyler anlattılar ki, onlara inandım ve Muhammed'i dinlememeye karar verdim. Bir gün Kâbe'de bulunuyordum. Orada Peygamber'e tesadüf ettim. Kur'an okuyordu kendime dedim ki: Ben, iyi kötü ayırdedemeyecek bir adam değilim. Sözün güzelini kötüsünden seçmeye gücü yeten, aklı başında bir insan, neden O'nu dinlemekten kaçınsun. Bir defa dinlerim. Sözleri güzelse kabul ederim değilse bırakırım dedim. O'nu Kur'an okurken dinledim. Hoşuma gitti. Müslüman oldum."**

Tufeyl, kabilesi yanına döndükten sonra onlara da anlattı. Bir kısmı Müslüman oldular. Böylece kabileler arasında İslamiyet'in yayıldığını görüyoruz.

c) BOYKOT ANDLAŞMASININ YIRTLIMASI:

Haşim oğulları Mekke kenarında Şi'bi Ebu Talib denen vadide üç yıl ablukada kaldılar. Ancak araplarca kutsal sayılan Eşhur'u-Hurum'-da yani Muharrem, Recep, Zilkade ve Zilhicce aylarında Müslümanlara karşı muameleleri yumuşadı. Çünkü bu aylarda her türlü sa-

vaş, kavga, tecavüz yasaktı. Bazı kişiler bu ablukanın kaldırılması için harekete geçtiler. Çünkü bu zalimce tutum, insanlık duygularına dokunmağa başlamıştı. Bunalıların başında Amr oğlu Hişam gelmektedir. Hişam bir gün Abdulmuttalib'in kızı Atike'nin oğlu Züheyr'in yanına geldi.

- Züheyr, dedi, sen güzel güzel yiyorsun, giyiniyorsun ama dayalarının halini hiç düşünmüyor musun? Onlar neler çekiyor biliyor musun? Yemin ederim ki, Ebu Cehil'in dayları hakkında böyle bir şeye karar verilse o buna asla yanaşmazdı, diyerek kabile gayretine dokundu.

Züheyr:

- Tek başıma ben ne yapabilirim? deince, Hişam:
- Ben senden yanayım, ikinci ben olurum, dedi.

Züheyr bu fikrini daha birkaç kişiye açtı. Onlar da işbirliği yapmağa hazır olduklarını söylediler. Söz birliği eden beş kişi Kâbe'ye geldiler. Züheyr orada bulunanlara şöyle hitab etti:

- Ey Mekkeliler! Hepimiz istediğimiz gibi rahat içinde yaşıyoruz. Fakat Haşimoğulları her şeyden mahrum. Onların böyle açıktan kirilmaları reva mıdır? Andolsun ki, zalim andlaşma, şu öldürücü sahife yırtılmadıkça ben duramıyacağım!

Ebu Cehil bu işe karşı durmak istediyse de mani olamadı. Andlaşma yırtıldı. Boykot kalktı. Haşim-oğulları Mekke içine evlerine döndüler. Halk arasına katıldılar.

d) İKİ BÜYÜK KEDER: Hz. HATİCE'NİN VE EBU TALİB'İN VEFATLARI.

Müslümanlar ablukadan kurtuldular. Biraz rahat ne-

fes aldılar. Boykotun kalkmasından birkaç ay sonra Hz. Peygamber, iki büyük kederle karşılaştı: Birkaç gün ara ile Hamisi olan seksenlik amcası Ebu Talib ile kendisine en büyük teselli kaynağı olan zevcesi Hz. Hatice ve fat ettiler. Bu iki ölüm Hz. Peygamber'e çok üzün ve elem verdi. Bundan dolayı bu yıla "**Hüzün yılı = senetü'l-Hüzün**" denildi.

Ebu Talib öldüğü zaman 80 yaşında idi. Onun ardından Hz. Hatice bu fani alemden göctü. Hatice; sevgisiyle, ince kalbiyle fedakârlığı ile Hz. Peygamber'in en büyük desteği ve hamisi idi. Hz. Peygamber'i ilk tasdik eden, en sıkıntılı zamanlarda O'na teselli veren o olmuştu. Hz. Peygamber bu ilk eşini candan severdi. Hazret-i Aişe diyor ki:

- Hz. Hatice'yi görmedigim halde Peygamber'in diğer zevcelerinden fazla onu kıskanırdım. Hz. Peygamber onu daima hatırlardı. Hatta bir gün ondan bahsetmesi yüzünden gücendirici sözler söylemiş. O da: "**Cenab-ı Hak, benim kalbime O'nun sevgisini koymuştur**" cevabını vermiştir.

Bir gün Hatice'nin kız kardeşi Hâle ziyarete gelmişti. Huzura girmek için izin istedi. Sesi, kızkardeşi Hatice'nin sesine pek benzediğinden Hz. Peygamber, Hatice'yi hatırlayarak O'nu andı, Aişe:

- Ölen bir kadını bu kadar hatırlamakta mana ne? Cenab-ı Hak sana daha iyi zevceler verdi, demişti.

Hz. Peygamber, Aişe'ye şu cevabı verdi:

- Hayır, senin dediğin gibi değil. Herkes bana inanmadığı zaman, bana inanan o idi. Herkes müşrik iken o Müslümanlığı kabul etti. Benim hiçbir yardımıcım yok iken o bana yardım etti.

Ebu Talib'in ve Hatice'nin ölümünden sonra Kureş'in eza ve cefası daha arttı. Bir gün Hz. Peygamber sokaktan geçerken, kendini bilmezlerden biri üstüne toprak attı. Peygamberimiz o haliyle eve gelince, Fatima içi sızlayarak üstünü başını hem temizliyor, hem de ağlıyordu. Hayatta çocuklarımızın üzülerek ağlaması kadar insanı içinden yaralayan bir şey yoktur. Hele kızlarımızın ağlamasını görmek neacidir. Masum yavruların gözlerinden akan yaşlar, içimizde bir alev olup bizi yürekten yakar. Onların hıçkırıkları bizim ciğerlerimizi parçalar. Az zaman önce anasını kaybeden Fatima, babasının bu haline ağlıyordu.

Hz. Peygamber'in bütün babalık hisleri coştu. Fakat elden ne gelir. Her zamanki gibi bütün gönlüyle Allah'ına sığındı. O'nun yardımına dayandı. Ağlayan kızının sıcak gözyaşlarını mübarek eliyle silerek:

- Ağlama yavrum yüce Allah babanı koruyacak dedi ve o anda hamisi olan amcası Ebu Talib'i hatırladı.
- Ebu Talib ölünceye kadar Kureş bana pek dokunamazdı, dedi.

ÜNİTE - IX

TAİF YOLCULUGU

Konular:

- Hz. Peygamber'in Taif'de Karşılığı,
- Mekke'ye Dönüşü,
- Kabileleri İslam'a Davet.

a) HZ. PEYGAMBER'İN TAİF'DE KARŞILANIŞI:

İslam Tarihi'nin en açık olaylarından birisi de Taif yolculuğuudur. Hz. Peygamber, amcası Ebu Talib'in ölümünden sonra Kureyşilerin adice saldırılara uğramıştır. Taif halkını Hak dine davet etmek için ilk Müslüman olanlardan sadık kölesi Zeyd'i yanına alarak Taif'e gitti. Taif'de birçok nüfuzlu reisler, itibarlı aileler vardı. Bunlar Müslüman olurlarsa, İslamiyet'in yayılması kolaylaşırırdı. Bu ümitle oraya gitti. Taifliler, İslam'a daveti kabul etmediler. Yalnız bununla kalmadılar, kendilerine gelen bir Allah misafirine, insanlık kaidelerini çiğneyerek hakaret ettiler; ayak takımını, kopuk alayını kıskırtarak Hz. Peygamber'e saldırttılar. Bunlar, O'nun geçeceği yolun iki tarafına dizilerek taş attılar. Atılan taşlar dan ayakları yaralandı, kan içinde kaldı. Takatsız kalarak bir yere otursa bile zorla kaldırarak taşlamağa devam ettiler. Bir aralık yol kenarında Utbe ve Şeybe adındaki kardeşlerin başına girip sığındı. Baldırıcıplak alayı

Peygamberimizin bu acıklı haliyle alay ediyor, gülüp eğleniyorlardı. Kölesi Zeyd ise, vücutunu atılan taşlara sıper etmeye çalışıyordu. Hz. Peygamber bağıda biraz dindendi, ellerini göge açarak Cenab-ı Hakk'a şöyle yalvardı.

"İlahi! Kuvvetimizin za'fa uğradığını, çaresizliğimi, halk nazarında hor görüldüğümü ancak Sana arz ederim! Niyazım ancak Sanadır. Ey merhametlilerin en merhametlisi! Herkesin hor görüp de dalına bindiğibicarelerin Rabbi Sen-sin. Allahım! Huysuz ve yüzsüz düşman eline beni düşürmeyecek kadar esirgersin, hayatımın dizginlerini eline verdigin akrabadan bir dosta bile bırakmayacak kadar beni korursun. Ya Rab! Gazabına uğramayıyım da çektiğim bu mihnetlere, belalara aldırmam. Fakat Senin af ve hima-yen bana, bunları da göstermeyecek kadar geniş-tir. Ya Rabbi! Gazabına uğramaktan, rızandan mahrum kalmaktan, Senin, karanlıklar parla-tan, dünya ve ahiret işlerinin dengesi olan yü-zünün nuruna sığınırıım! Senin affını dilerim! Her kuvvet, her kudret Seninle durur."

Rabiaogulları söylenenleri dinliyor, olanları, dikkatle gözlüyorlardı. İçlerinde bir merhamet duygusu uyandı. Hıristiyan bir köle olan Addas ile O'na biraz üzüm gönderdiler. Hz. Peygamber: **"Bismillah"** diyerek üzümü yemeğe başladı. Addas şaşırıldı:

- Bu sözü ülke halkı söylemezler, Onlar Allah adını anmazlar, dedi.

Hz. Peygamber Addas'a nereli olduğunu sordu. Ni-novalı bir Hıristiyan olduğunu anlayınca:

- Demek sen iyi bir insan olan Yunus Peygamber'in diyarındansın! dedi.

Addas:

- Sen Yunus Peygamber'i nereden biliyorsun? diye sordu. O da:

- O benim kardeşim demektir. O Peygamberdi, ben de Peygamberim; Peygamberler kardeşirler, dedi.

Bunun üzerine Addas, Hz. Peygamber'in elini öptü.

b) MEKKE'YE DÖNÜŞ

Hz. Peygamber Taif'den dönüşte Mekke kenarına geldiğinde Mut'im b. Adiyy'e haber salarak onun himayesini istedi. Mut'im, müşrik olduğu halde O'nun himayesine aldı. Hz. Peygamber böylece Mekke'ye girdi. Kâbe'yi tavaf edip Harem-i Şerif'te namaz kılarken Ebu Cehil O'nun görünce Mut'im'e sordu:

- Himayende mi, yoksa tesadüfen mi arkana düştü?

Mut'im kendi himayesinde olduğunu söyleyince Ebu Cehil ses çıkarmadı.

Mut'im'in bu iyiliğini Müslümanlar hiçbir zaman unutmadılar. Mut'im Bedir Harbinde müşriklerle beraberdi ve orada öldü. O zaman Peygamber'in şairi Hasan onun hakkında güzel bir mersiye yazdı, onun bu iyiliklerini sayıp döktü. Bu, Müslümanların ahlâkını gösterme bakımından dikkate değer. Müslümanlar yapılan iyiliği unutmazlar, bunu yapan kim olursa olsun, bizzat Hz. Peygamber, Mut'im'in bu iyiliğini unutmadığını zafer kazandığı günlerde göstermiştir. Bedir esirleri hakkında konuşmak için Mut'im'in oğlu Cübeyr Medine'ye gelmişti. Hz. Peygamber onu kabul etti ve arzusunu dinledikten sonra şöyle dedi:

- Eğer baban Mut'im sağ olup da o gelseydi, şu kokmuş herifleri ona bağışlardım!...

c) KABİLELERİ İSLAM'A DAVET

Taif yolculuğundan dönüşte Hz. Peygamber Mekke'ye gelen kabilelerle buluşur, onları İslam'a davet ederdi. Ukaz, Mecenne, Zulmecaz panayırlarına gider, oralarda gördüğü kimselere Kur'an okur, İslam'ı yaymağa çalışırdı. Yalnız bununla da yetinmez, çöle gider, kabileleri dolaşırdı. Kinde, Kelb, Hanifeoğulları, Amiroğulları kabilelerine gitti, onları dine davet etti. Bunlar çeşitli nedenlerle bu Hak davete katılmadılar. Mesela: Taif bağlık, bahçelik bir yerdi, havası güzeldi. Mekkelilerin sayfiye yeriydi. Müslüman olurlarsa Mekkeliler oraya gelmezdi. Bir de Lat putu oradaydı. Müslüman olunca put ortadan kalkacak, onun ziyaretçileri gelmez olacak, maddi istifade bozulacaktı.

ÜNİTE - X

Mİ'RAC

Konular:

- Hazret-i Peygamber'in Mi'rac'i,
- Mi'rac'da Teşri' Kılınan Hükümler.

HZ. PEYGAMBER'İN Mİ'RACI:

Mekke'de iken Hz. Peygamber Mi'rac'a çıktı. Mi'rac; yükseğe çıkmak, yükseltemek demektir. Buna İsra da denir ki, geceleyin yol almak manasındadır. Hz. Peygamber geceleyin Mekke'den Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya geldiğinden bu olaya “**İsra**” denir.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur:

“Kulunu geceleyin Mescid-i Haram'dan alarak ayetlerimizi göstermek için civarını mübarek kıldırmız Mescid-i Aksa'ya götürün Allah'ın şanı ne yücedir. Her şeyi Hakkıyla işten ve gören O'dur.” (Isra Sûresi, Ayet: 1)

Mi'rac, bazlarına göre Hicret'ten üç, bazı rivayetlere göre ise bir buçuk yıl önce vuku bulmuştur. Hz. Peygamber Mekke'de Harem-i Şerif'te iken Cibrail Aleyhisselam'ın rehberliği ile geceleyin Kudüs'e Mescid-i Aksa'ya gelmiş, oradan göklere yükselsmiş, meleküt âlemi seyretmiştir.

Hz. Muhammed Mi'rac gecesi, birinci gökte Hz. Adem'i gördü. İkinci gökte Hz. Yahya ve İsa'ya, üçün-

cü gökte Hz. Yusuf'a dördüncü gökte Hz. İdris'e, beşinci gökte Hz. Harun'a tesadüf etti. Bu Peygamberlerin hepsi O'nu sevinerek karşıladılar ve:

- Merhaba ey Salih Peygamber ve Salih kardeş, diye selamladılar.

Altıncı gökte Hz. Musa'yı gördü. Yedinci gökte Hz. İbrahim'i gördü. Oradan Sidretü'l-Münteha'ya ulaştı. Burası ilahi nurlar ile donatılmıştı. Cenab-ı Hak kulu Muhammed'e burada neler vahyetti neler. Burada esrar perdesi kalktı.

Bu makamda Hz. Peygamber'e üç şey verildi.

1- Bakara Sûresi'nin sonu (Amenerrasülü).

2- Ümmetinden Allah'a şirk koşmayanların Cennete gireceği müjdesi.

3- Mi'rac hediyesi olarak beş vakit namaz.

Mi'rac insan aklının kavrayamayacağı lahûti bir olaydır. Bunu kalem anlatamaz. Bunda zaman, mekan kaydi, mesafe ortadan silinmiştir. Bu Muhammed Aleyhis-selâm'ın ilahi lütfâ mazhar oluşudur.

Mekke müşrikleri, Mi'rac'daki yüksek manaları anlayacak seviyede değildirler. Bundan dolayı Hz. Peygamber Mi'rac olayını kendilerine anlatınca buna inanmadılar. Kervanların bir ayda gidip bir ayda döndüğü mesafeyi Muhammed bir gecede nasıl alabilecek, dediler. Allah kudretinin hudutsuzluğunu ve genişliğini düşünmekten acizdiler. Müminler, Mi'rac'ı tereddüsüz kabul ettiler. Hz. Ebu Bekir'e Mi'rac söylendiği zaman:

- Bunu Muhammed söylüyorsa doğrudur, dedi ve ilave etti: Ben O'nu bundan daha mühiminide tastik ediyorum. Akşam sabah kendisine göklerden vahiy geldiğini haber veriyor, ben de inanıyorum. Bunu da tas-

dik ederim dedi. Ve kalkıp Mescid-i Şerif'e gitti. Orada Peygamber'i dinledikten sonra, "**Anlattıkların doğrudur**" diyerek derhal tasdik etti ve bundan sonra kendisine, tasdik edici manasına, "**Siddık**" ünvanı verildi.

Bazı İslam bilginleri Mi'rac'ın ruhen olduğunu söylese de ehl-i sünnet bunun, hem cesed, hem ruh ile olduğunu kabul ederler. Mi'rac'ın cesetle vuku bulmasını akıl ile inkara yol yoktur. Bugün ilim nice harikuladelıklar kabul etmektedir. Esir dalgaları ile uzaklara sesin ve resmin nakledildiğini her gün görüyoruz. Geçmişte hayal sanılan birçok şeyler bugün gerçekleşmiştir. Tabiatı takı kuvvetler keşfetmek makta, nice hakikatler meydanına çıkmaktadır. İlmi herşeyi saran Yüce Allah'ın kudretiyle sevgili kulu Hz. Muhammed'in Mekke'den Kudüs'e gelmesi, oradan göklere çıkışması, varlığın hülasası olan bu zatin, gökler alemini seyretmesi neden mümkün olmasın?

"Isra" Suresinde Mi'rac'dan bahsolunur. Bu sûreye **"Isra"** sûresi adı bunun için verilmiştir. Mi'rac, Hz. Peygamber'in göklere yükselisi, zafer müjdeleyen bir olaydır. Müşrikler bunu anlayamadılar, inatlarında devam ettiler. Kur'an-ı Kerim'in fazilet dersi verdiği kadar uyarıcı olan o ayetlerinin mealî şöyledir:

"Muhakkak bu Kur'an en doğruya hidayet eder. İyi işler işleyen müminlere büyük mükafata nail olacaklarını müjdeler ve onlar ki, ahirette inanmazlar. Onlara elim bir azab hazırladık. İnsan da, şerri öyle davet ediyor ki, hayra dua eder gibi istiyor. İnsan daima acelecidir. Biz gece ve gündüzü iki ayet, (nişan) kıldık. Gece nişanını sükünet için işiksiz, gündüz alametini de

ışıklı kıldık, taki, Rabbinizin fazlından verdiklerini arayasınız, senelerin sayısını ve hesabını bileniz ve biz her şeyi açıktan açığa tafsil ettik. Her kişinin amelini boynuna doladık. Kiyamet günü ona kitabını, (amel defterini) çıkaracağız, onu önüne açılmış bulacak. Kendi kitabını oku! Bugün kendini hesaba çekmeye nefsin sana kafidir, diyeceğiz. Kim doğru yolda giderse, kendi nefsi için hidayette gider, kim saparsa kendi zararına sapar. Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenip vebalini üstüne almaz. Biz peygamber göndermedikçe kimseyi azaba düçar etmeyiz. Biz bir beldeyi helake maruz bırakmak istediğimiz zaman, oranın refah ve nimet içinde yüzenlerine emrimizi göndeririz, onlar da fiska dalarlar, azabı hakederler, biz de onu alt-üst ederiz. Nuh'dan sonra nice nesilleri helak etmişizdir. Rabbin, kullarının günahlarına agah olması, onları görmesi elverir. Her kim bu şimdiki hayatı isterse, dileğimizle istediğimiz kadar çabuk veririz. Sonra Cehennem'e yaslanacaktır, oraya hakir ve zelil olarak girer. Her kim, mümin olduğu halde ahireti ister ve ona nasıl lazımsa öylece çalışırsa, onun ve emsalinin emeği meşkur ve makbul olur. Biz cümlesine onlara da bunlara da Rabbinin âtasından yardım ederiz. Rabbinin âtası yasak değildir. Bak, onların içinden bazısını diğer bazısına nasıl tafdit ettik. Mu-hakkak ahiret ise dereceler itibarıyle daha büyük, fazilet itibarıyle daha yüksektir. (İsra Süresi, Ayet: 9-12)

OKUMA:

Mİ'RAC'DA TEŞRİ' KILINAN HÜKÜMLER

Mi'rac'daki ahkam pek yücedir. O makamdaki İlahi tebliğat İslam Dini'nin temelini teşkil eder. İsra Süresindeki o ayetlerin meali şöyledir:

"Rabbin ferman buyurdu ki, O'ndan başkasma asla tapmayın, ana ve babanıza iyilik edin. Onlardan biri, ya-hut her ikisi kocayarak ihtiyarlık çağlarında senin eline baktıkları sıradı, sakın onlara "öf biktim, usandım" deme, onları azarlama, onlara tatlı söz söyle.

Onlara merhametinden tevazu kanatlarını yerlere kadar indirerek; Ya Rabbi, de, onlar beni küçüklüğümde nasıl şefkatle büyütüllerse, Sen de onlara öylece merhamet buysur, (aci).

Rabbiniz, sizin içindeki olanı en iyi bilendir, eğer siz iyi kimselerseniz Allah'da günahtan dönüp tevbe edenleri yarışlayıcıdır.

Hisimlara, yoksullara, yolculara haklarını ver, ama malını israf ile saçılıp savurma. Zira israf edenler, şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabb'ine karşı nankördür.

Rabbinden umduğun bir rahmeti dileyerek beklerken onlardan yüz çevirecek olduysan tatlı bir söz söyleyerek gönül lerini al.

Elini boynuna bağlamış gibi kısıp sıkma, büsbütün de açma, yoksa ya cimri diye levüm olunursun veya elin boşalır pişman olursun.

Rabbin dilediğinin rızkını genişletir de, daraltır da. Çünkü O, kullarının her halinden haberdardır, onları görücüdür.

Evlatlarımızı fukaralık korkusuyla sakın öldürmeyin, biz

onlara da size de rızıklarınızı veririz. Onları öldürmek hâkikaten büyük bir suçtur.

Zinaya kat'iyen yaklaşmayın. Zira o fuhuştur ve pek kötü bir yoldur.

Allah'ın haram kıldığı canı öldürmeyin. Meğer ki hak ile ola. Her kim nâhak yere öldürüldüyse onun velisine salahiyet verdik, o da katilde haddi tecavüz etmesin. Çünkü o bir kere yardıma ermiştir.

Öksüzün erginlik çağına varıncaya kadar malma el sürmeyin. Meğer ki en iyi veçhile ola. Verdığınız sözü yerine getirin. Zira sözden ve ahidden mes'ulsünüz.

Ölctüğünüz zaman, tam ölçün ve doğru terazi ile tartın. Bu daha hayırlıdır, akibeti daha iyidir.

Bilmediğin bir şeyin peşine, düşme (ardısır gitme). Çünkü kulak, göz, kalb bunların hepsi, ondan mesuldür.

Yeryüzünde azamet taslayarak gururla yürüme; çünkü sen, yeri yaramazsan, uzanan yüksek dağlara eremezsin. Bütün bunların fena ciheti, (kötüsü), Rabbin nezdinde istenmeyerek kerih şeylerdir.

İşte bunlar, Rabbinin sana vahyettiği hükümlerdendir. Allah ile beraber başka bir ilah edinme yoksa yerinerek (kovularak) Cehennem'e atılırsın.” (Isra Sûresi Ayet: 23-39)

ÜNİTE - XI

MEDİNE'YE DOĞRU: AKABE BIATLARI

Konular:

- Medinelilerden İlk Müslüman Olanlar,
- I. Akabe Biati,
- II. Akabe Biati.

Hz. Peygamber, Mekke'de 13 sene Araplari İslam'a davet etti. Fakat müşriklerin küfür ve inatları İslamiyet'i kabul etmelerine mani oluyordu. Hz. Peygamber'in Hak dini yayması için Cenab-ı Hak yeni bir muhit hazırladı. O'da: Medine (eski adıyla Yesrib)'dir.

Hz. Peygamber Medine'yi tanıyordu. Babasının mezarı orada idi. Dedesi Abdülmuttalib'in dayıları olan Neccaroğulları akrabası demekti. Altı yaşında bir çocukken annesiyle Medine'ye gittiklerinde orada bir müddet kalmışlardı.

Medine'de Araplar ve Yahudiler yaşıyordu. Araplar, Evs, Hazrec kabileleri olmak üzere iki büyük kavme ayrılmıştı. Bunlar putperest idi. Aralarında kavga eksik olmazdı. Yahudilerle de geçinemezlerdi. Yahudiler ekonomi bakımından hakim durumda idiler. Arapları, putperest olduklarından dolayı aşağı görüyorlar, kendilerinin Allah dininde olduklarını söylüyorlardı. Madem ki şimdiki Araplardan bir Peygamber gelmişti. Öyleyse Medine Arapları bu Hak Peygamber'e uymayı şeref bilmeliydi-

ler. İşte böylece Medine İslamiyet'i kabule hazırlanıyor-
du.

a) MEDİNELİLERDEN İLK MÜSLÜMAN OLANLAR:

Medinelilerden ilk Müslüman olan Samit Oğlu Süveyd'dir. Bir şair bir zattı. Hac mevsiminde Mekke'ye geldiğinde Kur'an dinledi ve Müslan oldu. Kureş'ten yardım istemek üzere Mekke'ye gelen Hazreç'lilerden Muaz oğlu İyas'dan Kur'an dinledikten sonra İslamiyet'i kabul etti. Bu sırada Medine'de Hazreç ile Evs arasında bir kavga başlıdı ki, tarihte buna BUAS savaşı de-
nir. Bundan her iki taraf da çok zarar gördü. Onun için iki taraf da yorgun düştüklerinden kendilerini anlaştıracak ve birleştirecek bir el gözetliyorlardı. Bu el Mekke'den uzanan İslam eli idi. Hac mevsiminde Mekke'ye gitmiş olan Hazreç'lilerden bir grup Hz. Peygamber ile buluştular. Onları İslamiyet'e davet etti. Medineliler, Yahudilerden son zaman Peygamber'inin geleceğini duylardı. İşte beklenen Peygamber bu olacak, dediler ve Müslüman oldular.

Müslüman olanlar şunlardır:

Es'ad b. Zurare, Rafi' b. Malik, Avf b. Haris, Kutbe b. Amir, Ukbe b. Amir, Haris b. Abdullah.

Bunlar Medine'ye dönünce halk arasında İslamiyet duyulmuş oldu.

b) I. AKABE BİATI

Ertesi yıl Hac zamanı Evs ve Hazrec kabilelerinden Mekke'ye gidenler oldu. Aralarında önce Müslüman ol-

muş kimselerden beş kişi vardı. Reisleri Es'ad b. Zura-re idi. Bunlardan 12 kişilik bir grup Mekke kenarında Akabe denen yerde Hz. Peygamber'le gizlice görüşüştüler ve O'na biat ettiler. Buna Birinci Akabe Biatı denir. Bi-at esasları şunlardır: Allah'a şirk koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocukları öldürmemek, yalan ve iftiradan sakınmak, Peygamber'e karşı gelmemek. Bu biat, İslam esaslarına uyacaklarına and içmekti, Medineliler, kendilerine dini öğretecek bir mürşid istediler. Hz. Peygamber de Mus'ab'ı gönderdi. Mus'ab, ilk Müslüman olanlardandı. Gayet güzel sık temiz giyinirdi; nazik bir zattı, herkese hoş muamele ederdi. Medine'de evlere giderek Müslümanlığı öğretirdi. Kabile reislerinden olan Üseyd b. Hudayr bir defa Mus'ab'a rastladığında:

- Maksadınız nedir? İnsanları atalarının yolundan saptırıyorsunuz, diye söylendi. Mus'ab ona gayet nazikane:

- Hele biraz oturun, sözümü dinleyin, maksadımızı anlarsınız, dedi. Ona İslamiyet'i anlattı, biraz Kur'an okudu. Üseyd, Kur'an-ı Kerim'i dinleyince onun tesiri altında kaldı ve:

- Bu ne güzel şey, dedi.

İslamiyet'i kabul etti. Giderken de:

- Size birini göndereyim, o da Müslüman olursa bu diyarда iman etmedik kimse kalmaz, dedi ve Sa'd b. Muaz'ı gönderdi. Sa'd hiddetle geldi. Mus'ab ona da gayet yumuşak davranışarak:

- Durun canım, böyle şiddet edecek ne var, otursanız da sizinle biraz konuşşak olmaz mı? Evvela dinleyin, ona göre hükmü verin. Beğenirseniz kabul edersiniz,

beğenmezseniz yine siz bilirsiniz. Kimseyi zorlayan yok, dedi. Mus'ab İslamiyet'i anlattı ve biraz Kur'an okudu. Sa'd oracıkta Müslümanlığı kabul etti. Kavminin yanına dönünce:

- Beni nasıl bilirsiniz? diye sordu.

Onlar da:

- Sen bizim ulumuzsun, dediler.

- Öyle ise siz de, ben gibi Allah ve Peygamber'ine iman etmelisiniz. İman etmedikçe hiçbirinizle görüşmem, dedi. Onlar da Müslümanlığı kabul ettiler. Mus'ab'in güzel ve tatlı muamelesi sayesinde Medine'de Müslümanlık çabucak yayıldı.

c) II. AKABE BIATI

Bi'set'in 13'üncü yılında Medine'den Mekke'ye ziyarete gidenler çoktu. Aralarında 75 Müslüman vardı. Bunların ikisi kadındı. Hz. Peygamber bunlarla görüşüp konuştı. Müslümanların elele verip anlaşmaları kararlaştırıldı. akabe denen yerde toplandılar. Hz. Peygamber, amcası Abbas ile geldi. Abbas söze başladı:

- Ey Hazreçüler! Muhammed (S.A.S.) in aramızda mevkii yüksektir. Biz O'nu düşmanlarından koruduk. Sizinle bir anlaşma yapmak istiyor, O'na vereceğiniz sözü tutmak, O'na muhalif olanlara karşı durmak hususunda gücünüz kuvvetli ise buna bir diyecek yok. Fakat O'nu ele verecek, yanınıza geldikten sonra yalnız başına bırakacaksınız, bunu daha şimdiden söyleyiniz, dedi. Buna Medineliler şu cevabı verdiler:

- Sözünü dinledik, ya Resulallah! Siz buyurun. Kendiniz namına, Allah namına istediğiniz andı alın.

Biz hazırız, dediler. Bundan sonra and içtiler; Peygamber'e biat ettiler. And içme tamamlanınca, Hz. Muhammed (S.A.S.) aralarından 12 kişi temsilci seçmelerini söyledi. Onlar da Hazreç'ten 9, Evs'ten 3 olmak üzere 12 kişi temsilci seçtiler. Hepsi de Hz. Peygamber'e: Darlık ve genişlik zamanında, her hal'ü kârda itaata, sözün daima doğrusunu söylemeye ve Allah yolunda herhangi bir şeyden korkmamağa söz verdiler.

Akabe biati ile Müslümanların önünde yepyeni bir ufuk açıldı. Medine, İslam'a kucak açmış oldu. Müslümanlar oraya gidip yerleşecekler, dinlerini çekinmeden yayacaklardı.

ÜNİTE - XII

MEDİNE'YE HİCRET

Konular:

- Müslümanların Medine'ye Hicreti,
- Daru'n-Nedve'nin Korkunç Kararı,
- Hz. Peygamber'in Mağarada Kalması,
- Müşrikler, Peygamber'in Peşinde: Süraka'nın Atı Sürçünce,
- Kuba'da İlk Hutbe.

a) MÜSLÜMANLARIN MEDİNE'YE HİCRETİ

Hz. Peygamber, ashabına Medine'ye hicret edebileceklerini bildirdi.

Onlar da birer ikişer Medine yolunu tuttular. Kureyşililerin dikkatini çekmemek için grup halinde hicretten çekindiler. Fırsat buldukça Mekkeliler, Müslümanların hicretini engellemeye çalışıiyorlardı. Anlaşma Zilhicce ayında olmuştu. Muharrem ve Safer aylarında Mekke'deki Müslümanların çoğu bir yolunu bulup Medine'ye göctüler. Hz. Osman, arkasından da Hz. Ömer hicret etti. Ömer hicret edeceği zaman kılıçını kuşandı. Kâbe'yi tavaf etti ve orada bulunan Kureyşilere:

- İşte ben de Allah yolunda hicret ediyorum. Karısını dul, çocuklarını öksüz bırakmak isteyen varsa, şu va-

dide önume çıksın, dedi ve kimseden çekinmeden hicret yolunu tuttu.

Mekke'de, hicret etme imkanından yoksun olan yoksullarla bizzat Hz. Peygamber'in kendisi ve bir de Hz. Ebu Bekir kalmıştı. Ebu Bekir, Hz. Peygamber'e hicret etmek arzusunda olduğunu söyledi. O da:

- Acele etme bakalım, Allah belki sana bir arkadaş verir, dedi.

Kureyşliler, Hz. Peygamber'in niyetini bilmiyordular. Müslümanlar Habesistan'a hicret ettikleri zaman O, gitmemiştir. Acaba yine öyle mi yapacaktı? Maksadı ne idi? Bunu bilmediklerinden telaşları daha da arttı. Hele Müslümanların Medine'de çoğalmaları onları kaygılandırmaya başlamıştı.

b) DAR'UN-NEDVE'NİN KORKUNÇ KARARI

Mekkeliler, İslam Cereyanını kökünden kurutmağa karar verdiler. İslam Peygamber'i henüz Mekke'de ellerine demekti. Öyleyse O'nu ortadan kaldırmak bu işi halledeerde. Bu hain emellerle Dar'un-Nedve'de toplandılar. Bir kısmı, "**O'nu zincire vurup zindana atalım**" dediler. Arapların böyle şeyler yaptıkları vaktiydi. Mesela Züheyr ve Nabiga gibi şairlerin başına bu gelmişti. Yeni fikirleri önlemek için Araplar bu çareye başvuruyordu. Bazları "**uzak bir yere sürgün edelim**" dediler. Nihayet en cin fikirlileri sayılan Ebu Cehil, ortaya bir teklif attı: "**O'nun vücudunu ortadan kaldırımlım**" dedi. Fakat bu hain işi kim yapacaktı? Araplarda kan davası adeti vardı. Abd-i Menaf oğulları O'nun

kan davasından vazgeçmezlerdi. Nihayet her kabileden katılacak bir grubun elini kana bulaması kabul edildi. Katiller her kabileden olunca, Abd-i Menafoğulları kan davasına kalkışamaz, diye razı olurdu. Onlar da diyetini öderlerdi. Bu kararlarını tatbik için geceleyin Hz. Peygamber'in evini ablukaya aldılar.

Hz. Peygamberi, Cebrail (a.s.) haberdar etti. İlahi vahiy gelerek Hicret etmesine izin verildi. Hz. Ebubekir'in evine gelerek Hicret edeceklerini haber verdi. Derhal yolculuk hazırlığı yapıldı.

Evi saran müşrikler, Hz. Peygamber'in, evinden dışarı çıkışını beklediler. Çünkü Araplarca bir adamı evinin içinde öldürmek korkaklığını en çirkini sayılırdı. Evinden çıkışınca toptan vuracaklardı. Hz. Peygamber bunu bildiği için kendi yatağına, Hz. Ali'yi yatırarak sabaha kadar müşrikleri oyaladı. Hz. Peygamber Mekke'nin en emin adamı olduğundan, kendisine verilmiş birçok emanetler vardı. Bunları, sahiplerine teslim etmek üzere Hz. Ali'ye verdi. Allah'ın koruması sayesinde gafil düşmanları arasından onlar görmeden çıktı. Hz. Ebu Bekir'e daha önce haber verdiği üzere O'nu alıp hicret yolunu tuttular. Gecenin karanlığında Mekke'nin güney tarafındaki birbüyük saatlik Sevr Dağı'na gittiler ve orada bir mağaraya gizlendiler.

c) HZ. PEYGAMBER'İN MAĞARADA KALMASI

Mağarada kaldıkları müddetçe, Ebu Bekir'in oğlu Abdullah onlara yiyecek içecek getirdi. Burada üç gün üç gece kaldılar.

Müşrikler, ellerindeki adamı kaçırdıktan sonra her tarafı aramağa başladılar. Kim Muhammed'i bulursa ona 100 deve va'dettiler. Kureyş'in eli sopalı, beli hançerli gençleri O'nu aramağa koyuldular. Fakat boşuna. Bir ara gizlendikleri mağaraya kadar geldiler. Fakat Allah tarafından içeri girmeden geri döndüler. Çünkü mağaranın ağızındaki ağaca güvercinler yuva yapmış, örümcekler ağ örmüştü. Dışardaki konuşmalar içерiden duyluyordu. Hz. Ebu Bekir endişeye kapıldı. Hz. Peygamber O'na:

- Üzülme Allah bizimle beraberdir, O bizi korur, dedi.

Müşrikler, mağaraya girmeden geri döndüler.

Müşriklerin, etrafi arama işi gevşedikten sonra Ebu Bekir'in oğlu Abdullah, bir gece iki deve getirdi. İki hıcret arkadaşı, onlara binerek Medine yolunu tuttular.

Hz. Ebu Bekir'in kızı Esma onlara yol aязı tedarik etmişti. Bunları develere asmak için bir şey bulamadı. Hemen belindeki kemerini çözdü, onu iki parça yaptı; birisiyle yiyecekleri deveye astı, diğerini beline sardı. Bundan dolayı ona "**Zatü'n-Nitakayn = Çifte kemerli**" denir. Hz. Peygamber, kendisine Cennet'te bunun mükafatı olarak çift kemer verileceğini müjdelemiştir.

d) MÜŞRİKLER, PEYGAMBER'İN PEŞİNDE; SÜRAKA'NIN ATI SÜRÇÜNCE

Mekkeliler, Hz. Peygamber'i bulana 100 deve va'demişlerdi. Kendine güvenenler, O'nu aramağa koyulmuştu. Süraka adındaki pehlivan da atına binmiş O'nu

arıyordu. Nihayet izlerini buldu ve onlara yaklaştı. Var kuvvetiyle atını mahmuzlayarak üzerlerine sürdü. Fakat atı sürçerek kuma battı. Birkaç defa bu hareketi tekrarladı ise de bir gizli kuvvet atı geri çekiyordu. Süraka korktu, yaptığına pişman oldu. Hz. Peygamber'den af dileyerek geri döndü. Sonra Müslüman oldu. Bu olay duyulduğunda Ebu Cehil, Süraka ile alay etmek istemiş, o da:

- Eğer atımın nasıl yuvarlandığını, kuma nasıl battığını görse idin sen derhal Muhammed'in peygamberliğini tasdik ederden, cevabını verdi.

Hz. Muhammed'in, hicret yoluna çıktıgı haberi Medine'de duyuldu. Medineliler, kıymetli misafiri beklemeye başladilar. Her sabah şehir kenarına çıkip öğleye kadar bekliyorlardı. Bir gün kale üzerinde duran bir Yahudi kızı, uzaktaki yolcuları gördü.

- Beklediğiniz geliyor! müjdesini verdi.

Medine'ye bir saat mesafede Kuba denen bir yer vardı. Medine'nin ileri gelenleri burada yerleşmişlerdi. Hz. Peygamber, buraya gelince bu aileler O'nu tekbirlerle karşıladılar. Yazın sığlığında kızgın çölde bir hafta süren yolculuktan yorulmuşlardı. Burada istirahati arzu ettiler. Ashabdan bazıları zaten burada kalmışlardı. Hz. Peygamber'den üç gün sonra Hz. Ali'de Mekke'den ayrılmıştı. Bu yiğit arslan tek başına çölleri aşarak burada Hz. Peygamber'e ulaştı.

Peygamberimiz Kuba'da bir mescid bina ettirdiler. Kur'an-ı Kerim İslam'da ilk kurulan bir mescid'den şöyle bahseder:

"İlk gününden takva temeli üzerine kurulan bu mescid'de namaza durmak, daha doğrudur.

Orada temizliği ve nezaheti pek seven insanlar var. Allah da zaten temiz olanları sever” (Tevbe Sûresi Ayet: 108)

Burada 10 günden fazla kaldıktan sonra büyük Peygamberimiz Cuma günü Medine'ye hareket ettiler. Beni Salim yurdundan geçerken, öğle vakti olmuştu. Hz. Peygamber, Cuma namazının farz kılındığını ashabına tebliğ buyurdular ve burada ilk Cuma namazını kıldılar. Orada şu güzel hutbeyi okudular:

OKUMA:

KUBA'DA İLK HUTBE

Allah'a hamd ve senadan sonra şöyle buyurdular:

“Ey Müminler! Ölmezden evvel Allah'a dönünüz ve araya bir mani girmeden iyi işler işleyiniz ve Allah'a yakınlaşınız. Biliniz ki Allah, şu günde burada Cuma namazınızı üzərinize farz kıydı.

Ey ahami! Sağlığımızda Ahiretiniz için tedarik görünüüz. Muhakkak bilseniz olunuz ki, kiyamet gününde birinin başına vurulacak ve çobansız bıraktığı koyunundan sorulacak. Sonra Cenab-i Hak ona diyecek ama nasıl diyecek. Tercümanı yok, perdedarı yok. Bizzat diyecek ki Sana benim Peygamberim gelip de tebliğ etmedi mi? Ben sana mal verdim. Sana lütuf ve ihsan ettim. Sen, kendin için ne tedarik ettin? Dünyada iken ahiretin için hangi hayır ve hasenatı, hangi fazileti yaptı? O kimse dahi sağına soluna bakacak, bir şey göremeyecek. Önune bakacak, cehennemden başka bir şey göremeyecek. Öyleyse her kim ki, kendisini velev ki yarım hurma ile olsun ateşten kurtarabilecek ise, hemen o hayatı işlesin. Onu da bulamazsa bari kelime-i tayyibe ile

(güzel sözle) kendisini kurtarsın. Gerçek Müslüman, dilinden ve elinden başkaları zarar görmeyen kimsedir. Zira onunla bir hayra on mislinden yedi yüz misline kadar sevap verilir. Allah'ın selam ve rahmet ve bereketi üzerinize olsun!"

Birinci hutbeyi böylece tamamladıktan sonra ikinci hutbeye şöyle devam etti:

"Allah'a hamd olsun, O'na layıkıyla hamd eder ve O'ndan yardım isterim. Nefislerimizin şerlerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sigmırız. Allah'ın hidayet ettiğini kimse dalalete düşüremez. Allah'ın dalalete düşürdüğüne de kimse hidayet veremez. Allah'dan başka İlah olmadığına ben şahadet ederim. O birdir, şeriki yoktur. Kelamin en güzeli, Allah'ın kitabıdır. Kimin ki, Allah kalbini Kur'an ile tezÿin ederse, kafir iken İslam'a girip Kur'an-ı diğer sözlere tercih ederse, işte o kimse felah bulur. Doğrusu Allah kitabı, sözlerin en güzeli ve en beligidir. Allah'ın sevdığını seviniz. Allah'i can-u gönülden seviniz. Allah'ın kelamından ve zikrinden asla usanmayınız. Allah kelamından kalbinize kasvet gelmesin. Zira Allah kelamı, herşeyin alasını ayırip seçer. Amellerin hayırlısını ve kulların güzidesi olan Peygamberlerin ve kissalarım iyisini zikreder. Helal ve harami beyan eyler. Artık Allah'a ibadet ediniz ve O'na hiçbir şeyi şerik, koşmayın. O'ndan hakkıyla sakınınız. İyi işler yapınız; sözünüz, özünüz dahi Allah'a doğru olsun. Aranızda Allah kelamı ile sevişiniz. Muhakkak, bilmelisiniz ki, Allah ahdini bozanlara, sözünden dönenlere gazab eder. Allah'ın selamı sizin üzerinize olsun."

İkinci Bölüm
MEDİNE DEVİRİ

ÜNİTE - I

MEDİNE'DE İLK GÜNLER

Konular:

- Hz. Peygamber'in Medine'de Karşılıanışı,
- Mescidin İnşası, Ezan, Ashab-ı Suffa,
- Hane-i Saadet'in İnşası ve Hz. Aîse İle Evlenme,
- Muhacirler ile Ensar Arasında Kardeşlik,
- Çalışıp Kazananlar,
- Yahudilerle Andlaşmalar.

a) HZ. PEYGAMBER'İN MEDİNE'DE KARŞILANIŞI:

Hz. Peygamber, Kuba'da Cuma namazını kıldıktan sonra Medine'ye hareket etti. Yolun iki tarafı sevgili Peygamberlerini karşılamak için sıralanmış halkla dolu idi. Medineliler adeta bir bayram havası içindeydiler. O büyük misafiri, şanına layık şekilde karşılıyorlardı. Peygamberimiz geçerken sağdan soldan, **“Buyurun Ya Resulallah”** diyorlardı. Minimini masum yavrular Peygamber'i öven şiirler okuyorlardı. Herkes bu şerefli misafiri evinde konuklamak istiyor, devesinin yularından tutup **“buyurun”** diyordu. Hz. Peygamber, kimsenin gönlü kırılmamasın, mahzun olmasınlar diye arada bir tercih yapmadı gülümseyerek, **“Deveyi kendi haline bırakınız”** dedi.

Deve önce Neccaroğullarından iki yetime ait bir ar-

saya çöküp hemen kalktı. İlkinci defa olarak Hz. Halid Ebu Eyyub Ensarı'nın evinin yanında çöktü. Hz. Peygamber'de O'nun misafiri oldu. (Halid Hazretleri İstanbul muhasarasında şehit düşmüştü. Fetihte Akşemseddin tarafından mezarı bulundu. İstanbul'daki Eyüp Sultan türbesi budur) medineliler akın akın gelerek Hz. Peygamber'i ziyaret ettiler.

b) MESCİD'İN İNŞASI:

Hz. Peygamber, devenin çöktüğü arsayı satın aldı. Arsanın bedelini Hz. Halid verdi. Buraya Mescid-i Şerif ve Hz. Peygamber'in ikametine has odalar inşa olundu. Mescid-i Şerif bina olunurken gerek Muhacirler ve gerek Ensar canla başla iş gördüler. Bizzat Peygamberimiz taş taşıyarak bu işte yardımcı oldu. Mescid sade bir tarzda yapıldı. Üzerine hurma ağaçlarından bir tavan çatıldı. O zaman kible Kudüs'teki Beyt-i Mukaddes olduğundan kapısı güney tarafına bırakılmıştı. Sonra kible Kâbe'ye çevrilince mescidde tadilat yapılmış, kuzey tarafından kapı açılmış, mihrap kible duvarı olmuştur.

c) EZAN:

Medine'de mescid inşa olundu. Müslümanları namaz vakti cemaate davet etmek için bir çare düşünüldü. Hz. Peygamber ashabiyle bu hususta müşavere yaptı. Bazıları boru çalınmasını, bazıları çan çalınmasını ileri sürdüler. Bunlar uygun görülmedi. Ashab-ı Kiram'dan Zeyd oğlu Abdullah, ezan şeklini rüyasında gördüğünü söyledi. Hz. Ömer de buna benzer bir rüya görmüştü. Bu suretle Hz. Peygamber ezan şeklini Bilal-i Habeşi'ye

öğreterek, ona ezan okuttu. Böylece ezan, namaz vaktinin girdiğini ilandır ve aynı zamanda din özgürlüğünün bir alametidir.

Bilal'ın sesi gayet güzeldi. Mescidin yanlarında yüksek evin damına çıkar, tatlı sesiyle ezan okur, Allah'ın birliğini ilan ederdi.

Bilal, Hz. Peygamber'in irtihalinden sonra Şam'da kaldı. Bir aralık Medine'yi ziyarete gitti. Hz. Hüseyin'in ricası üzerine o yanık sesiyle bir sabah ezanı okumuş. Bilal'ın sesini duyan Medineliler; Peygamber tekrar aralarında imiş gibi heyecanlı dakikalar yaşamışlar, eski günleri anarak gözyaşlarını tutamamışlardır.

d) ASHAB-I SUFFA:

Mescid-i Şerifin bir tarafına, evsiz fakirlerin barınması için bir gölgelik yapıldı. Bunun üstü kapalı ise de, etrafı açıktı. Kimsesiz garipler burada yatar, kalkardı. İş buldukları zaman çalışır, kazanırlardı. Bunlar daima Hz. Peygamber'in yanında bulunduklarından Kur'an ve Hadis dinler, öğrenirlerdi. Burası adeta bir ilim yuvası idi. Ashabın zenginleri bunları gözetirler, yardım ederlerdi.

e) HANE-İ SAADET'İN İNŞASI VE HZ. AİŞE İLE EVLENME:

Mescidin inşası bittikten sonra bitişigindeki odalar yapıldı. Hane-i Saadet budur. Bunların yapılması tamamlanınca Hz. Peygamber, Eyyub Ensari'nin evinden bura taşındı. Hz. Peygamber kölesi Zeyd'i Mekke'ye göndererek orada kalmış olan zevcesi Sevde ile küçük kızı Hz. Fatima'yı Medine'ye aldırdı. Kızı Rukiyye Hz. Osman ile

hicret etmişti. Kızı Zeyneb'in kocası müşrik olduğundan o gelemedi. Ebu Bekir'in ailesini de oğlu Abdullah getirdi. Böylece Mekke'de nişanlanmış olduğu Hz. Aişe de Medine'ye gelmiş oldu. Mescid'in yanındaki odaların yapılması tamamlanınca bunlardan birini, Hz. Aişe'ye tassis etti ve Hicretten 7-8 ay sonra onunla evlendi. Hz. Aişe o zaman gelinlik çağına girmiş bir genç kızdı. Çok zeki idi. Mükemmel bir aile terbiyesi almıştı. Hz. Ebu Bekir'in kızı olduğunu her suretle isbat etmiştir. Peygamberimiz'le geçirdiği 9 senelik hayatında O'ndan pek çok dini meseleler almıştır. Fıkıhta yeri üstündür.

f) MUHACİRLER İLE ENSAR ARASINDA KARDEŞLİK:

Mekke'den göç ederek Medine'ye yerleşen Müslümanlara “**Muhacir**”, Medine'nin yerli halkı bunlara elden gelen her türlü yardımı yaptıklarından, onlara da “**yardım ediciler**” anlamına “**Ensar**” denildi. Tarihte Muhacirler ile Ensar arasındaki kardeşlik kadar kuvvetli bir bağlantı kurulduğu görülmemiştir. Medineliler, yerlerini, yurtlarını bırakarak gelen Muhacirlere kardeş elini uzatmışlar mallarına bile ortak yapmışlardır. Onları evlerinde misafir olarak barındırdılar, ekmeklerini onlarla paylaştılar, iş buldular. Böylece onlara, yurtlarından ayrılmadan acısını çekirmediler. Muhacirler ve Ensar İslam Tarihi'nde hürmetle anılan iki gruptur. Allah cümlesinden razı olsun. Bu dine onlar çok hizmet ettiler.

Hz. Peygamber, Muhacirlerden her birini, Ensar'dan bir kişiye kardeş olarak tayin etti. Bu kardeşlik kan ve neseb kardeşliğinden daha kuvvetli oldu. İhtiyaç

tarih, bu kadar birbirine candan kaynaşan insanlar görmemiştir. (Enfal Sûresi, Ayet 72, bu hususu açıklar.)

g) ÇALIŞIP KAZANANLAR:

Yapılan kardeşlikte Sa'd b. Rabi'a, Abdurrahman İbn-i Avf'a düşmüştü. Sa'd malının yarısını O'na teklif etti ise de o:

- Kardeşim, Allah malına bereket versin. Sen bana çarşı pazarın yolunu göster, dedi.

Abdurrahman yağ, peynir alış-verişine başladı ve zengin oldu. O derece ki, 700 develik kervan çıkardığı oldu. Hz. Ebu Bekir elbise, Hz. Osman hurma ticareti yaptı.

h) YAHUDİLERLE ANDLAŞMALAR:

Medine'de, Kaynuka, Nadir ve Kurayzaoğulları Yahudileri yaşadı.

Bunlar Müslümanların kuvvetlenmesini istemediler. Hz. Peygamber ilk zamanları onlarla andlaşmalar yaparak medeni haklar tanıdı. Fakat Yahudiler fırsat kollayarak andlaşmayı bozdular.

ı) HİCRET'İN BİRİNCİ YILININ ÖNEMLİ OLAYLARI:

Cuma namazı farz kılındı. Mescid-i Nebevi yapıldı. Ezan meşru kılındı.

Muhacirlerle Ensar arasında kardeşlik kuruldu, andlaşma yapıldı.

Yahudilerle andlaşma imzalandı.

Hz. Aişe'nin düğünü yapıldı.

ÜNİTE - II

İLK SERİYELER VE BEDİR SAVAŞI

Konular:

- İlk Seriyeler ve Abdullah İbni Cahş Seriyyesi,
- Savaşa Müsaade,
- Bedir Savaşı,
- Mekkelilerin Bitmeyen Üzüntüsü,
- Esirler Hakkındaki Muamele,
- Kaynuka Yahudilerinin Medine'den Çıkarılması,
- Sevik Gazası.

a) İLK SERİYELER:

Mekke müşrikleri, Müslümanların Medine'de kuvvetlenmelerini hiç çekemiyorlardı. Müslümanları orada da takipten geri durmadılar. Arasında Medine'ye baskın yapacakları duyuruluyordu. Müşrikler İslam düşmanlığından bir türlü vazgeçmiş degildiler. Müslümanlar bu na karşı Kureyş'in ticaret yolunu keserek onları iktisaden düşürmeye düşündüler. Bu maksatla etrafa seriyeler (müfrezeler) gönderildi. Bunlar asla kan dökmediler, silahlı bir çatışma olmadı. Bunalardan maksat, Kureyş'e gözüdağı vermek, bizim de elimiz silah tutmasını bilir, demekti.

b) ABDULLAH İBN'İ CAHŞ SERİYYESİ:

Hicretin II. Yılında Abdullah 10 neferle Mekke ile

Taif arasındaki Nahle'ye gitti. Burası Mekke'ye 24 saat tir. Abdullah Kureyş'in harekatını gözetleyecektir. Suriye'den dönen bir kervana rastladılar. Kervanın başı olan İbn-i Nadrami'yi öldürdüler ve iki esir aldılar. Bu, Recep ayına rastlamıştı. Hz. Peygamber, Abdullah'a **"Sana böyle bir şey yap demedim"** diye çıkıştı ise de, olan olmuştu. Bundan sonra savaşa da müsaade edildi. Müslümanlar artık kendilerini koruyabileceklerdi.

c) SAVAŞA MÜSAADE:

Hz. Peygamber, dini irşad yoluyla yaymağa çalışmış zorlama yoluna gitmemiştir. Müslümanlar, müşriklere mukabele etmek için defalarca müsaade istemişlerse de!

- **"Biz bununla emrolunmadık"** diyerek müsaade etmemiştir. Peygamberliğinin 15 yılı böyle geçti. Güzel sözle, nasihatla dine davet etti. Nihayet tecavüzleri önlemek için müsaade edildi. Nefsi müdafaa da meşru bir haktır.

70 kadar ayetle savaş yasaklanıp sonradan savaşa izin verilmiştir. (Hac Sûresi, 39-40, Enfal Sûresi ve diğer ayetler)

d) BEDİR SAVAŞI:

(Hicret'in 2'nci yılı, Ramazan ayı)

Bedir, Medine'ye 80 mil mesafedeki bir köydür. Suriye'ye giden kervan yolunun üzerindedir. Müşriklerle Müslümanlar arasında ilk harb işte burada oldu.

Kureyş, Medine yakınlarına kadar sarkarak yağmaci ligâ başlamıştı; Abdullah İbn-i Übeyy'e haber göndere-

rek Muhammed'i öldürmesini istemişti. Demek Kureş, İslam düşmanlığında ileri gitmeğe başlamıştı. Bu defa Ebu Süfyan Suriye'ye büyük bir ticaret kervanı ile gitmişti. Bu servetle harbe hazırlık yapacaktı. Ebu Süfyan'ın kervanında bütün Mekkelilerin malları vardı. Ebu Süfyan, Müslümanların kervanı takibettikleri haberini aldı. Damdan adında birini ücretle tutarak feryatçı olarak Mekke'ye yolladı. Bu adam, korkunç bir kılıkla Mekke'de bağırmaya başladı:

- Ey Kureş, yetişin! Müslümanlar kervanı yağma ediyorlar! İmdat! İmdat!

Kureş harekete geçti. Ebu Cehil işi kızıştırdı. Ebu Leheb hasta olduğundan yerine bedel gönderdi. Mekke ordusu 100 atlı, 700 develi, kalanı yaya olmak üzere 1.000 kişiydi Bedir köyüne gelip su başını tuttular.

Muslimanlar 8 Ramazanda Medine'den çıktılar. Hepsi 300 neferdi. 83 Muhacirlerden, 61 Evs'ten, kalanı Hazrec'tendi. Yanlarında 3 at ile 70 deve vardı. Kureş'in hazırlığından haberleri yoktu. Safra yakınına geldiklerinde Mekke'den büyük bir ordunun çıktığını duydular. Hz. Peygamber, ashabiyle iştihare yaptı ve geri dönmek müşriklere ve Yahudilere cesaret vereceğinden düşmanla karşılaşmaya karar verdiler. Düşman daha önce gelip su başını tuttuğundan kumluk sahaya indiler. Su yoktu. O gece Allah tarafından bol yağmur yağdı. Muslimanlar da su tedarik etmiş oldular ve ashabdan Habbab'ın ricası üzerine daha emin bir yere yerleştiler.

Ertesi sabah iki ordu birbiriyle karşılaştı. Ebu Cehil boyuna harbe teşvik ediyordu. Muslimanları diri diri

yakacağız, diyordu. O, sayıca çokluğuna güveniyordu. Manevi kuvveti hesaba katmıyordu.

Harb mübareze ile başladı. Hz. Hamza, Hz. Ali yek hamlede hasımlarını yere serdiler. Sonra umumi bir hamle başladı. Müslümanlar arslanlar gibi ileri atıldılar. Kureyş'in elebaşıları birer birer yere düşüyordu. Ebu Cehil de bunların arasındaydı. Kureyş'ten 70 ölü vardı. Müslümanlar 14 şehit verdiler. Kureyş bozulup 70 kişi esir bırakarak kaçtı. Öyle bir bozguna uğramıştı ki, ölülerini bile toplamadan kaçtı. Peygamberimiz burada da insanı vazifesini yaptı; onları toplayıp bir kuyuya defnetti.

e) MEKKELİLERİN BİTMEYEN ÜZÜNTÜSÜ:

Kureyş, ummadıkları bir bozguna uğramıştı. Çünkü bu işte haksızdılar. Onlar kervanı kurtarmak için harekete geçmişlerdi. Kervan kurtulmuştu. Ebu Süfyan kendilerine haber göndermiş; ben sapa yollardan kervanı kurtardım, geri dönün demişti. Buna rağmen Ebu Cehil böyle bir çatışmadan vazgeçmemiştir; Müslümanlar ise, hak davası yolunda idiler. Zafer daima hak uğrunda savaşanlarındır.

f) ESİR HAKKINDAKİ MUAMELESİ:

Muslimanlar Medine'ye zaferle döndüler. Alınan esirleri, kurtuluş akçesi karşılığı serbest bırakırlar. Bu parayı bulamayanlar, Müslümanlardan 10 kişiye okuyup yazma öğretmek şartıyla serbest bırakıldı. Büyük Peygamber, esirlere iyi muamele yapılmasını ashabına ten-

bih etti. Esirler arasında Ebu İzze adında bir şair vardı.

- Beş kızım var, benden başka kimseleri yok. Beni onlara bağışla, ya Muhammed, dedi. Hz. Peygamber de onu fidye almaksızın bıraktı.

Mekkeliler, önce bu kara habere inanmadılar. Bir avuç Müslümanın koca bir orduyu yeneceğini hırsaları almadı. Fakat gerçek bu idi. Ebu Leheb teessüründen öldü. Kadınlar siyahlara bürünerek yas tutmağa başladılar. Ebu Süfyan'ın karısı Hind, matem tutarsam Medine kadınları sevinir, diye ağlamıyordu, fakat koku sürenmedi. Ebu Süfyan da aynı şekilde hareket etti. Öz almak sevdasına düştü ve Uhud harbini hazırladı.

g) KAYNUKA YAHUDİLERİNİN MEDİNE'DEN ÇIKARILMASI:

Bedir zaferi Medine'deki Yahudileri de kuşkulandırdı. Müslümanların gücü onların gözüne battı; Müslümanların aleyhine fırsat kollamaya başladılar. Yahudiler, daha önce Müslümanlarla andlaşma yapmışlardı. Fakat şimdi sözlerinden dönüyorlardı. İlk dönen de Kaynuka Yahudileri oldu. Bunlar savaşçı idiler, kendilerine güveniyorlardı. Müslümanlara:

- Muharebenin ne olduğunu bilmeyen Mekkelilerle karşılaşmaya aldanmayın, eğer bizimle الحرب ederseniz, الحرب tadını alırsınız, diyorlardı.

Onun için Müslümanlar, Yahudilerin üzerine yürüdüler. Onlar kalelerine çekildi. Nihayet teslim oldular ve bunlar Medine'den çıkarılıp Şam tarafına sürgün edildiler. Böylece Medine'den bir bela defedilmiş oldu.

h) SEVİK GAZASI:

Bu arada Ebu Süfyan 200 kişilik bir, süvari ile Medine civarına gelmiş ise de, taraftar bulamadığından, Müslüman kuvvetleriyle karşılaşmaktan kaçınmış kaçarken de ağırlık olmasın diye un çuvallarını yere atmıştır. Onun için buna “**Sevik**” (Kavut, kavrulmuş un) gazaşı denir.

i) HİCRET'İN İKİNCİ YIL OLAYLARI:

Kiblenin değişimi: Müslümanlar, Medine'de namazlarını Kudüs'teki Beyt-i Mukaddes'e doğru kıllardı. Yahudiler bunu dile doladılar. Hz. Peygamber Kâbe'nin kible olmasını içten dilerdi. Hicretin ikinci yılı kible Mescid-i Aksa'dan, Mescid-i Haram'a çevrildi. Bu hussus Bakara Sûresi'nin 144'üncü ayetinde bildirilmiştir.

Ayrıca bu yılda:

Savaşa izin verildi,

Oruç farz kilindi,

Zekat farz kilindi, Sadaka-i Fitr emrolundu,

Bayram namazları vacip kilindi.

Hazret-i Fatima ile Hz. Ali evlendi. Hz. Ali 21, Fatima 18 yaşlarında idi. O zamana kadar Hz. Peygamber'in yanında bulunan Hz. Ali, evlenince eşiyle başka bir eve taşındı.

ÜNİTE - III

UHUD SAVAŞI

Konular:

- Kureyş'in Öfkesi,
- Abbas'ın Mektubu,
- Hz. Hamza'nın Şehit Edilmesi,
- Ölülere Saldırı,
- Hezimetten Zafere.

a) KUREYŞ'İN ÖFKESİ:

Kureyşliler, Bedir harbinde yedikleri ağır darbenin öcünü almak sevdasından bir an bile vazgeçmediler. Ebu Süfyان, Kureyş'in başı olmuştu. Çöl'deki kabilelerden 2.000 asker topladılar. Buna Mekkeliler de katıldı, böylece 3.000 kişilik bir ordu kuruldu. Orduda 700 zırhlı süvari, 200 at, 3.000 deve vardı. Başta Hind olmak üzere kadınlar da orduya katıldılar. Ordu giderken Ebva köyüne vardi. Bazları burada medfun olan Hz. Peygamber'in annesi Amine'nin mezarnı eşmek adiliğini düşündüler, fakat kötü bir adet olur diye bazları buna mani oldu.

b) ABBAS'IN MEKTUBU:

Hz. Peygamber'in amcası Abbas henüz Müslüman olmamıştı. Fakat kardeşinin oğlunu seviyordu. Kureyş'in Medine'ye yürüdüğü haberini, Medine'ye ulaştı. Hz. Peygamber mektubu alınca istişare yaptı düş-

man Medine kenarına gerçekten yaklaşmıştı. Bazı Ashab-ı Kiram, şehri içерden müdafaa edelim, diyordu. Gençler ise düşmanla dışında karşılaşmak istiyorlardı. Neticede bu görüş kabul edildi.

Cuma namazından sonra Medine'den çıktılar. Kureş Uhud dağında karargahını kurmuştu. Müslümanlar da oraya hareket ettiler. Müslümanlar 1000 kişiydi. Münafikların reisi Abdullah 300 kadar adamıyla geri dönüşünce Müslümanlar 700 nefer kaldılar.

Muslimanlar Uhud'a vardıklarında müşrikleri orada yerleşmiş buldular. Bunun üzerine arkalarını Uhud dağına vererek Medine'ye karşı saf aldılar. Düşmanın cephe gerisinden saldırısını önlemek için Hz. Peygamber, sol taraftaki dağın boğazını beklemek üzere 50 nefer bıraktı ve bunlara: **“Düşman ister galip, ister mağlup olsun, benden emir almadıkça buradan asla ayrılmayacaksınız, düşman süvarisi gelirse atlarına ok atın, çunkü at oku yedi mi ilerlemez!”** diye sıkı sıkı tenbih etti.

Düşmanın sağ kanadında Halid, sol kanadına Ebu Cehil'in oğlu İkrome, süvarilerin başında Safvan bulunuyordu. Kadınlar def çalarak askerleri kızıştırıyorlardı. Harb mübareze ile başladı. Hz. Ali ve Hz. Hamza hasımlarını yere serdiler. Ebu Dükane de emsalsiz kahramanlıklar gösterdi. Kureşliler, Bedir'in öcünü almak için var kuvvetleriyle saldıryorlardı.

c) HZ. HAMZA'NIN ŞEHİT EDİLMESİ:

Ebu Süfyan'ın karısı Hind, Bedir'de babası öldüğünden onun intikamını almak için Vahşi namında bir zen-

ciye külliyetli para va'dederek Hz. Hamza'yı öldürmesini tembih etmişti. Vahşi, Hz. Hamza'nın erkekçe karşısına çıkmaga korktuğundan, bir pusuya yattı. Habeş usulü ok atarak onu karnından yaralayıp şehit etti.

Çok şiddetlenen harb Müslümanların lehine dönmüştü. Düşman safları bozulmuş kadınlar dağa doğru kaçmağa başlamışlardı. Hz. Peygamber ordusunu öyle tertib etmişti ki, düşman süvarisine karşı duracak süvarisi yokken, süvari hücum edebilecek yalnız bir yer kalmıştı, orayı da okcularla kapatmıştı ve onlara buradan asla ayrılmamalarını tenbih etmişti. Bu sayede de ilk anda zafer kazanmıştı.

d) FAKAT DÜNYALIK PEŞİNE DÜŞÜNCE:

Fakat burada bazıları gaflete düştüler. Düşmanı takibecek yerde ganimet toplamağa koyuldular. Okçular da, düşman nasıl olsa bozuldu diyerek yerlerini bıraktılar. Bunu fırsat bilen Halid, süvarisiyle hücum etti. Müslümanların içine daldı. Bunu gören müşrikler tekrar hücumu geçtiler. İki hücum arasında kalan Müslümanlar neye uğradıklarını bilemediler bir kargaşalık başladı. Bir ara Hz. Peygamber'in şehit edildiği duyuldu. Müslümanlar da çok şaşırdılar, ümitsizlige düştüler. Bir grup Müslüman Hz. Peygamber'in etrafına halka olmuştu. O'nu koruyorlardı. Yapılan saldırılarda Hz. Peygamber'in zırhı yanağına batmış, mübarek dişi kırılmıştı. O büyük Peygamber düşmanın attığı ok yağmuru altında bile metanetini kaybetmiyor:

- Ya Rab, kavmimi affet, çünkü onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar, diye dua ediyordu.

Müslümanlar çok zor duruma düşmüştlerdi. Ümmü Umare denen Nesibe Hatun, Müslümanlara su dağıtıyordu. Bu zor durumda kalınca su kabını elinden bıraktı ve bir kılıç alarak Hz. Peygamber'i korumağa başladı. Hükum edenlerden birini atından düşürdü, yere yuvarladı.

Hz. Peygamber yanındakilerle bir tepeye çıktı. Ebu Süfyan, "**Muhammed aranızda mı?**" diye seslendi. "**Ebu Bekir ve Ömer orada mı?**" diye sordu. Bir cevap alamayınca, "**Demek bunların hepsi ölmüş**" diye söyledi. Bunun üzerine Ömer:

- Bunların hepsi sağıdır ve buradadır, diye haykırdı.
- Ebu Süfyan:
- Muharebe nöbetledir, bugün Bedir'in karşılığıdır, dedi.

e) ÖLÜLERE SALDIRI:

Kureş kadınları, bu harbde insanlığa asla siğmayan vahşice hareketlerde bulunmuşlar, şehit düşen Müslümanların burunlarını, kulaklarını keserek gerdanlık gibi boyunlarına asmışlardır. Hatta Ebu Süfyan'ın karısı Hind, Hz. Hamza'nın göğsünü deşerek onun ciğerini dışlemiştir. Tarihte ona "**İnsan ciğeri yiyen kadın**" denir.

Uhud Harbine Müslümanlar kadınları da katılmıştı. Fakat bunlar askere su dağıtmak, yaralı sarmak gibi insanı vazifeler görmüşlerdir.

Uhud Harbinde Müslümanlar 70 şehit verdiler. Büyük bir üzüntü içinde Medine'ye döndüler. Fakat buna kendileri sebebiyet vermişler, Hz. Peygamber'in emirle-

rini dinlememişlerdi. Medine'deki Yahudiler ve münafıklar bu mağlubiyete sevinmişlerdi. Bu, Hz. Peygamber'e ağır geldi. Yaralı ve yorgun olduğu halde düşmanı takibetmeğe karar verdi. Müslümanların zayıf düşmediğini hem Yahudilere, hem müşriklere göstermek bakımından bu karar mühimdir. 16 Şevval, harbin ertesi Pazar günü münadi haykırarak Müslümanları takibe çağırıldı.

f) HEZİMETTEN ZAFERE:

Mekkeliler, Uhud'dan çekilmişler. Revha'ya gelmişlerdi. Hz. Peygamber arkalarından bir gözcü göndermiş, **"Git bak, eğer develere biniyorlarsa Mekke'ye git diyorlar, yok atlara biniyorlarsa Medine'ye saldıracaklar demektir"** dedi. Haberci develere bindiklerini söyledi. Fakat Mekkeliler'de bir tereddüt vardı: kimisi geri dönmek istiyordu. Hz. Peygamber bunu haber aldığından sancığı Hz. Ali'ye vererek düşmanı takibe yolladı ve Hamrau'l-Esed'e kadar geldi. Orada üç gece söndürmeksızın ateş yakarak tereddüt içinde olan düşmana karşı kuvvetli ve kalabalık olduklarını gösterdi. Ebu Süfyan, tekrar bir çatışmaya girmekten kaçındı. Müslümanlar Uhud'da mağlup olmuşken, böylece galip duruma geçtiler.

g) HİCRETİN ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI:

Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hasan dünyaya geldi.

Hz. Peygamber, Ömer'in kızı Hafsa ile evlendi.

Hz. Osman'ın birinci zevcesi Rukkiye vefat ettiğinden, yine Peygamberimiz'in kızı Ümmü Gülsüm ile ev-

lendi. Böylece Peygamber Hulefa-i Raşidin'den ikisine kız verdi, ikisinin de kızı ile evlenerek sîhriyet bağları kurdu.

Hz. Peygamber'in zevcelerinin adları şöyledir: Hatice, Sevde, Aişe, Hafsa, Huzeyme kızı Zeynep, Ümmü Seleme, Cahş kızı Zeynep, Ümmü Habibe (Ebu Süfyan'ın kızı), Cüveyriye, Safiyye (Yahudi asıllı), Meymu-ne.

ÜNİTE - IV

UHUD'DAN

HENDEK SAVAŞINA KADAR

Konular:

- Raci' Olayları,
- Bi'r-i Maune Faciası,
- Beni Nadir Gazası,
- Beni Mustalik Gazası,
- İfk Hadisesi.

a) RACI' OLAYI:

Hicret'in 4'üncü yılında Lihan kabilesi komşularından birkaç kişi gelerek, kendilerine din öğretecek mürşidler gönderilmesini istediler. Hz. Peygamber, altı kişi gönderdi. Bunlar Raci' denen yere vardıklarında hıyanete kurban olduklarını anladılar. Yanlarındakiler bunları müşrik olan Lihanlılara teslim ettiler. Onlar da bunlardan dördünü şehit ettiler, ikisini mekkeye götürüp Müşriklere sattılar. Müşrikler de onları Bedir'de ölenlerle bedel olarak öldürdüler.

Müslümanlar bu altı zatin alçakça bir hıyanete uğramalarına çok üzüldüler. Hz. Peygamber'in şairi Hasan b. Sabit açıklı mersiyeleriyle bu eleme tercuman oldu.

b) BI'R-İ MAUNE FACİASI:

Yine Hicret'in 4'üncü yılında idi. Kilab kabilesinden Ebu Bera, Peygamberimize gelerek kabilesine birkaç din

öğreticisi gönderilmesini istedi. Peygamberimiz: **“Ben Necid’lilere güvenmem”** dedi de, Bera O’na teminat verdi. Peygamberimiz bunun üzerine Ashab-ı Suffa’dan 40 kadar zati gönderdi. Bunlar Maune kuyusu denen yere vardıklarında, içlerinden birini Tufeyl oğlu Amir'e göndererek, Peygamber'in mektubunu sundular. Amir Mektubu okumadı bile. Etrafindaki kabilelerden adam toplayarak, Ebu Bera'nın sözüne rağmen bu mürşitleri öldürmüştür. İçlerinden yalnız biri sağ olarak kurtulmuş ve Medine'ye gelmiştir. İşte bazı kabileler verdikleri sözden dönerek böyle hıyanet ederlerdi. Çünkü müşrikler ve Yahudiler onları kıskırttı.

c) BENİ NADİR GAZASI:

Yahudiler, Uhud'dan sonra Müslümanları küçümsemeğe başladılar. Müslümanlarla yaptıkları andlaşmalarla riayet etmez oldular. Kuba yakınında Nadir-oğulları Yahudileri yaşıyordu. Hz. Peygamber bunlara giderek ödenmesi gereken iki kişinin diyetinden düşen payı, andlaşmalar gereğince vermelerini istedî. Aralarında bir dedikodu başladı. Meğer Peygamber'e bir suikast hazırlıyorlarmış Peygamberimiz bundan haberdar oldu ve Medine'ye döndü. Yahudiler her vesile ile Müslümanları rahatsız ediyorlardı. Onun için Hz. Peygamber, Muhammed b. Mesleme'yi göndererek 10 gün zarfında memleketi terkedip başka yere gitmelerini emretti. Onlar buna razı oldular. Çünkü suçluydular. Fakat münafıkların reisi olan İbn-i Übey onlara haber salarak kendilerine yardım edeceğini bildirdi. Bunun üzerine Yahudiler çıkmamağa karar verdiler. Müslümanlar onla-

rın kalelerini muhasara ettiler. Nihayet teslim oldular. Silahlarından mada mallarını develerine yükleyip gitmelerine müsaade olundu. Nadiroğullarından kalan araziyi Hz. Peygamber Muhacirlere tevzi etmiştir. Ensar'dan fakir olan iki kişiye de vermiştir. Diğerleri muhtaç olmadıklarından almamışlardır.

Bu yılda Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hüseyin doğdu.

Hz. Peygamber, Zeyd b. Sabit'e İbrani dilini öğrenmesini emretmiştir. Çünkü Yahudilere güveni kalmadığından onları tercüman olarak kullanmaktan vazgeçmemiştir.

d) BENİ MUSTALIK GAZASI:

Medine'ye dokuz konak mesafede yaşayan Mustalikoğulları, Medine'ye saldırmak niyetinde idi. Hz. Peygamber bu hareketi yerinde bastırmak için oraya gitti. Bunların bir kısmı dağıldı, bir kısmı savaşa girdi. 600 esir alındı, 2.000 deve, 5.000 koyun ele geçti.

e) İFK HADİSESİ:

Bu harbden dönüşte Hz. Aişe Validemiz, çirkin bir iftiraya maruz kalmıştır. Emaneten takındığı bir gerdanlığı yolda düşündüğünden onu ararken kervandan geri kalmış, ona rastlayan, onu devesine alarak kervana yetişirmiştir. Fırsat arayan Münafiklar bunu dillerine dolamışlar, Hz. Peygamber'e Hz. Aişe'ye ve Müslümanlara incitici sözler uydurmuşlardır. Nihayet Hz. Aişe'nin bu iftiradan temiz olduğuna dair ayetler inmiş, Müslümanlar da sevinmiştir. Kur'an-ı Kerim bunu, açık bir bühtan olarak niteler.

ÜNİTE - V

HENDEK SAVAŞI

(Hicrî 5. yıl)

Konular:

- Müşrikler ve Yahudiler Birleşiyor,
- Muhasara Uzayınca,
- Düşmanları Yere Seren Kuvvet,
- Kurayzaoğullarının Hryantine Verilen Ceza.

a) MÜŞRİKLER VE YAHUDİLER BİRLEŞİYOR:

Müslümanlar geniş bir nefes alma devrine girmişlerdi. Mekkeliler yılmış, kabileler sinmiş, Yahudiler temizlenmişti. Tam sükun içinde tatlı bir hayat geçirecekleri zaman gelmişti.

Araplar kan davası gütmekten vazgeçmezler. Yahudilerin de Müslümanlara hincı vardi. Bu ikisi aralarında anlaşarak çöldeki kabilelerin bazlarını kandırdılar. Meşela, Hayber'in yarı gelirini Gatafan Araplarına vadettiler. Kureyş 4.000 asker, 300 süvari, 1.000 deve verdi. Fezareoğulları birçok piyade ve 1.000 develi gönderdi. Diğer kabileler de elliinden geleni yaptılar. Böylece 10.000 kişilik bir ordu toplandı ve Ebu Süfyan'ın komandasında Medine'ye yürüdü.

Müslümanlar, bunu haber aldılar. Hz. Peygamber, adeti üzere ashabı toplayıp durumu istişare etti. Medi-

ne'yi içерiden müdafaa etmeye karar verildi. Fakat bu kafi değildi. Selman Farisi'nin teklifi üzere şehrin etrafına hendek kazılarak düşmanın geçmesine engel olunması uygun görüldü. Başta Peygamberimiz olmak üzere ashab, canla başla çalışarak altı günde hendek kazıldı.

Hendek kazılırken büyük bir kaya çıktı. Kayayı kimse parçalayamadı. Hz. Peygamber, taşa bir vurdu, büyük bir parça koptu, **“Allah-u Ekber, Şam’ın köşklerini görüyorum”** dedi. Bir kere daha vurdu. **“Iran’ın beyaz saraylarını görüyorum”** dedi. Bir defa daha vurdu, **“Sana’nın kapılarını görüyorum”** dedi. Bunlar geleceği aydınlatan müjdelerdi ve böylece gerçekleşti.

Kureyş ordusu, Medine önüne geldiğinde hendekle karşılaşınca şaşırdı. Bu, onların tanımadığı bir müdafaa tarzı idi. Karargah kuruldu, beklemeye başladılar. Müslümanlar 3.000 mücahitle müdafaya koyuldular. Muhasara uzayıp gidiyordu. Araplar böyle şeylere alışmış değildi. Onlar baskın yapıp ne bulurlarsa yağma yaparak götürmeye alışındırlar. Düşman arasında sizildamlar başladı. Bu sırada Nadir Yahudilerinin reisi ve bu harbin baş kundakçısı olan Heyey, Kurayza Yahudilerini kandırarak onları kendi taraflarına çekti: Deniz gibi bir ordumuz var, Müslümanların işini bitireceğiz bu defa dedi. Durum gerçekten kötü oluyordu. Medine'yi her taraftan vuracaklardı.

Kur'an-ı Kerim bu olayı mealeen şöyle anlatır:

“Hani düşmanlar, üst tarafınızdan ve alt tarafınızdan gelerek hücum etmişlerdi. O hengâmede gözler dönüp kalmış, yürekler girtlağa (can boğaza) dayanmıştı. Çeşitli zanlara kapılmışlar. İş-

te o zaman müminler denenmiş ve şiddetli bir sarsıntıya uğramıştı.” (Ahzab Suresi, Ayet: 10-11)

b) MUHASARA UZAYINCA:

Muhasara 20 gündür devam ediyor, düşman bir netice alamıyordu. Kurayza Yahudilerinin düşman tarafına geçmesi de bir netice vermedi. Hava soğuktu, yiyecekleri kalmamıştı. Ne olursa olsun hendeği geçmek için hücumu geçtiler. Birkaç kişi atllarıyla hendeği atladılar. Abdivedoğlu adındaki pehlivanın karşısına Hz. Ali çıktı ve bir şahin gibi dalarak, elindeki kalkanını parçalamasına rağmen, onu yere serdi. Diğerleri geri çekilmek zorunda kaldılar. Ebu Cehil'in oğlu İkrime kaçarken mızrağını bile düşürdü... Ertesi gün aynı şiddetli hücum yapılmış ise de, netice alınamadı.

c) DÜŞMANLARI YERE SEREN KUVVET:

Harbde her çareye başvurulur. Düşman çenberini kırmak için Kurayza ile müttefiklerini birbirinden ayırmak kafi idi. İki taraf birbirinden kuşkulanmağa başlamıştı. Nuaym Sekafi adındaki itibarlı bir zat, henüz Müslüman değilken, iyilik yapmak maksadıyla Kurayza ile müşrikler arasında şüphe düsürerek onların arasını açtı, birbirlerine güvenleri kalmadı. Ebu Süfyan'ın kafasında bir korku fırtınası kopmuştu. İşte o gece dışarda kopan müthiş bir fırtına düşmanı perişan etmeye kafi geldi. Korkunç bir kasırga ağaçları koparıyor, tozu toprağı düşmanın yüzüne gözüne çarpıyor, çadırları söküp atıyordu. Gök gürültüsü bu hale korkunç bir dehşet versiyori bardaktan dökülürcesine yagan yağmur selleri her

şeyi silip süpürüyordu. Düşmanın içine öyle bir korku sinmişti ki, her şey onlara saldırıyor sanıorlardı. Allah tarafından verilen bu afet düşmanı bozguna uğrattı. Allah'ın nice orduları vardır. Kur'an-ı Kerim bunu mealeن söyle açıklar:

“Ey İman edenler! Allah'ın o nimetini anınız ki, hani size karşı askerler geldiği zaman biz onların üzerine rüzgar ve sizin görmediğiniz askerler göndermiştık” (Ahzab Suresi, Ayet-9)

Bu durum karşısında düşman daha fazla dayanamadı, o gece çekiliп gitti hem o kadar telaşlı gitti ki, başkumandan Ebu Süfyan devesinin dizinin bağıını çözmeğe bile vakit bulamamıştı!

Sabahleyin fırtına dinmiş, düşman kaçmıştı. Müslümanlar kendilerini bu felaketten kurtaran Allah'a sonuz hamd-ü senalar ettiler. Hz. Peygamber müminlere şu müjdeyi verdi:

- Artık nöbet bizdedir, bundan sonra Kureyş bize saldırırıamaz.

d) KURAYZA OĞULLARININ HIYANETİNE VERİLEN CEZA:

Kurayza Yahudileri, en nazik zamanda ahitlerini bozarak düşmanla işbirliği yapmışlardır. Allah'ın yardımını orada yetişmese, müşriklerle birleşip Medine'yi kılıçtan geçireceklerdi. Şimdi onların hesabını görme sırası gelmiştir. Hz. Peygamber, Hz. Ali'ye sancağı verip Kureyza Yahudileri üzerine yürüdü. Yahudiler kalelerine çekildiler. 25 gün muhasara altında kaldılar. Nihayet teslim oldular. Hakem olarak Sa'd İbn-i Muaz'ı gösterdiler. O

da: “**Harbe katılanların idam edilmesi, kadınların, çocukların esir alınması, malların ganimet sayılması**” hükmünü verdi. Yahudiler, Tevrat'a da uygun bulduklarından bunu kabul ettiler.

ÜNİTE - VI

HUDEBYBİYE BARIŞI

Konular:

- Müslümanların Kâbe'yi Ziyaret Arzusu,
- Hudeybiye Barış Müzakereleri,
- Andlaşmanın Yazılması,
- Aleyhte Sanılan Hükümlerin Lehte Olduğu,
- İslam'a Davet İçin Elçiler Göndermek,
- Necran Hristiyan Hey'eti.

a) MÜSLÜMANLARIN KÂBE'Yİ ZİYARET ARZUSU:

Müslümanlar Mekke'den ayrılarak 6 yıl olmuştı. Anababa yurtlarını özlemişlerdi. Neleri varsa orada kalmıştı. Kutsal olan Kâbe-i Muazzama Mekke'de idi. O'nun ziyaret etmek büyük bir arzu halinde içlerinde yaşamaktaydı. Fakat şimdidiye kadar buna imkan bulamamışlardı. Hz. Peygamber, Hicret'in altıncı yılı ashabına Kâbe'yi ziyaret edeceklerini bildirdi. Müslümanlar buna çok sevindiler. 1.400 kadar Müslüman bu ziyarete hazırlandı. İhramlarına büründüler, kurbanlık develerini aldılar. Silah almak yasak edildi. Çünkü harbe değil, Hacca gitmeyordu. Hz. Peygamber Kasva adındaki devesiyle önde gidiyordu.

b) HUDEBYBİYE BARIŞI MÜZAKERELERİ:

Kureyşliler, bunu duyunca telaşa düştüler. Müslü-

manları Mekke'ye sokmama kararı aldılar. Mekke kentinde tertibat kurdular. Hz. Peygamber bunu öğrenince:

- Bu Kureyş'e ne oluyor ki, harbden bıkıp usanmadı mı? dedi.

Müslümanlar Hudeybiye'ye gelip dardular. Arada elçiler gelip giderek Kâbe'yi ziyarete müsaade sağlamağa çalışıldıysa da, müşrikler buna bir türlü yanaşmadılar. Nihayet Hz. Osman elçi olarak gönderildi. Hz. Osman, Müslümanların ziyaret için geldiklerini anlattı. Kureyş O'na da:

- Eğer istersen kendin ziyaret et, dediler.

O da:

- Peygamber tavaf etmedikçe, ben yapamam. Biz hepimiz O'nu tavaf etmeye geldik. Kurbanlarımız da yanımızda, dedi.

Fakat Kureyş bunu kabul etmedi. Bu görüşme biraz uzadı. Hz. Osman dönmeyince, onun hapis veya katledildiği şayısı yayıldı. Haram aylarda (Muharrem, Recep, Zilkade, Zilhicce) Harem-i Şerif'te bir elçiye böyle bir muamele, çok çirkin bir şey olurdu. Onun için Müslümanlar, İslam davası uğrunda canlarını feda etmekten çekinmeyeceklerine dair Hz. Peygamber'e biat ettiler, and içtiler. Bu biat bir ağacın altında yapıldı. Bu na **“Rıdvân Biati”** denir.

Kureyş, Müslümanların ziyaret için geldiğini anladı, fakat inadında devam etti. İş bu duruma geldikten sonra müsaade vermeyi kibrine yediremedi. Bunu gelecek seneye bırakmak istedi.

c) ANDLAŞMANIN YAZILMASI:

Kureyş bu görüşünde direnince, Müslümanlar feda-

karlık göstererek kan dökülmesin diye ertesi sene ziyarete razı oldular. Sıra andlaşmanın yazılmasına geldi. Hz. Ali yazmağa başladı. Müşrikler, başa “**Bismillahirrahmanirrahim**” yazılmasına razı olmadılar. Sadece “**Allah adıyla**” yazılmasını kabul ettiler.

Kararlaştırılan şartlar şunlardır:

- 1- Müslümanlar bu yıl ziyaretten vazgeçerek, Medine'ye donecekler.
- 2- Gelecek yıl Mekke'ye gelecekler, fakat üç günden fazla kalmayacaklar.
- 3- Müslümanlar silahsız gelecekler.
- 4- Müslümanlar Mekke'deki Müslümanlardan hiçbirini götüremeyecekler. Medinelilerden kalmak isteyen olursa kalacak.
- 5- Mekkeli Müslümanlardan veya müşriklerden biri Medine'ye gidecek olursa geri çevrilecek, Müslümanlardan biri Kureyş'e gelirse o teslim edilmeyecek.

d) ALEYHTE SANILAN HÜKÜMLERİN LEHTE OLDUĞU:

Bu şartlar çok ağırdı. Fakat Hz. Muhammed (s.a.s.) bunu kabul etmiş ve buna “**Feth-i Mübin**” demişti. Hakikaten olayların gelişmesi, Hz. Peygamber'in uzağı gördüğünü gösterdi. Bu andlaşma sonra Müslümanların lehine işledi. Dönüşte yolda “**Fetih Sûresi**” nazil olarak müslümanlara büyük fetih ve zaferi müjdeledi.

e) İSLAM'A DAVET İÇİN ELÇİLER GÖNDERMEK:

Hudeybiye andlaşmasıyla Müslümanlar varlıklarını

etrafa duyurmuş oldular. Bir sükunet devri başladı. Hz. Peygamber bu sırada Bizans'a, İran'a, Mısır'a, Habeşistan'a ve uzaktaki Arap kabileleri reislerine mektuplar göndererek onları İslam'a davet etti. Tevhid dinini her tarafa duyurmuş oldu. Gümüşten bir mühür kazdırdı, üzerine "**Muhammedü'n-Resulullah**" yazılıydı.

OKUMA:

a) İSLÂMA DAVET MEKTUPLARI:

Genceli Nizami "Hüsrev ve Şirin" adlı eserinde bu olayı şöyle anlatır:

"Vakta ki O (Hüsrev Perviz) dünyaya hakimdi; namı Şarkta ve Garpta tanımıştı. Peygamberimiz kafi hüccetlerle Nübüvvetinin doğruluğunu isbat ediyor, bazan yalçınkayalara sırlar tevdi ediyor, bazan kavimler O'nun menkibe-lerini söylüyordu. O, bütün Dünya milletlerini hakk'a çağrıyor, her tarafa davetler gönderiyordu. Peygamberimiz'in emriyle her hükümdara nameler yazıldı. Necası'ye name yazıldıktan sonra Hüsrev'e de bir name yazıldı. Peygamberimizin elçisi bu mektubu takdim ettiği zaman Hüsrev'in yüzü hiddetle, gazabla bozuldu; öfkesinden saçının her teli bir ok gibi dikildi. Hiddet ateşinden her damarı bir volkan gibi oldu. Hüsrev, Muhammed (s.a.s.) in kendisine gönderdiği o heybetli yazıya bakınca, bütün dünyayı aydınlatan o ünvanı görünce, diyebilirsiniz ki, su görmüş kuduz insan gibi oldu. Sultanat gururu onu doğru yoldan sapitti. Hüsrev; bana karşı bu küstahlığı cür'et eden kimdir. Kimdir o adam ki, ismini benim ismimden evvel yazmak cesaretini gösteriyor? dedi. O, hiddetinden kıpkırmızı, ateş gibi yanıyor, fena şeyler düşünüyor ve yanlışlıyordu. Hüsrev bu mektubu yırtar-

ken kendi ismini de parçalıyordu. Peygamber'in elçisi onu bu kadar hiddetli görünce hemen geri döndü ve kainatın çerağı olan o büyük Peygamber'e bu dumansız ateşi, Hüsrev'i anlattı. O parlayan nurun sıcaklığında dualar, pervaneler gibi pervaz ediyordu. İran'ın Kisraları bundan dolayı düşüp ve Kisraların taçları yerlere yuvarlandı. Peygamber, ne yüksek bir şahlar şahıdr ki, korku saçarak ve ümit vererek Feridun Çemşid'lere hakim oldu."

Bunların içinde İran hükümdarı elçiyi iyi karşılamamış, mektubu yırtmış diğerleri gayet hoş karşılamışlardır. Bizans Kayseri'ne mektup verdiği zaman Ebu Süfyan ticaret kervanıyla Suriye'de bulunuyordu. Kayseri, Ebu Süfyan'dan Hz. Muhammed (s.a.s.) hakkında bilgi almıştır.

Mısır hakimi Mukavkis, nazik bir cevap vermiş iki cariye hedİYE göndermiştir ki, bunlardan biri "Mariye" dir.

b) NECRAN HIRİSTİYAN HEY'ETİ:

Yahudiler, Müslümanlara karşı cephe almışlardı. Hristiyanların durumu ise başkaydı. Bir aralık Yemen tarafındaki Necran Hristiyanlarından bir grup Medine'ye gelerek Hz. Peygamber'le görüşüller. Bunların içinde din hakkında bilgi sahipleri vardı. Hz. Peygamber'in getirdiği dinin hak olduğunu içlerinde anlayanlar oldu. Bunlardan Ebu Harise bir arkadaşıma, Muhammed'in söylediklerinin doğru olduğunu kanaat getirdiğini söyledi. Arkadaşı:

- Öyleyse neden çekiniyorsun? diye sorması üzerine şu cevabı verdi:

- Sebebi, bizimkilerin bize yaptıklarıdır. Bize mevki verdiler, servet verdiler. Eğer Muhammed'e uyarsam bunları geri alırlar!

İşte böylece adı şeyler yüzünden yüce hakikatten nasiplerini alamadılar, sapıklıkta devam ettiler.

ÜNİTE - VII

HAYBER FETHİ

Konular:

- Hz. Ali'nin Kahramanlığı,
- Yahudilerin Tutumu.

a) HAYBER FETHİ:

Hayber; Medine ve Suriye yolu üzerindedir. Burası bağlık bahçelik bir yer olup, Yahudiler yerleşmiştir. 7 kale vardır. Medine'den sürülen Yahudilerin bir kısmı buraya gelmişti. Hayber Yahudilerin reisi olan Yesir, Medine'ye hücum etmek için bir plan hazırlamıştı. Hz. Peygamber, Abdullah b. Revaha'yı göndererek Hayber ile bir anlaşma teklif etti. Fakat onlar buna yanaşmadılar. Müslümanlara hücum için Gatafan Araplarıyla anlaştılar. Onlar harekete geçmezden önce düşmanı yatağında bastırmak amacıyla Müslümanlar 1.600 kişilik mücahidle Medine'den yola çıktılar ve 150 km'lik mesafeyi üç günde alarak Hayber'e gelip dayandılar. Yolda ashab, yüksek sesle bağırrarak tekbir getiriyorlardı. Peygamberimiz onlara: **“Yavaş söyleyiniz. Siz uzak veya sağır bir varlığa hitab etmiyorsunuz. Allah size çok yakındır”** buyurdu.

Karşılında Müslümanları gören Hayberliler, kalelerine kapandılar.

Orduya bazı kadınlar da katılmıştı. Hz. Peygamber'e:

- Askere yardım etmek, hastalara ilaç vermek, harb meydanında su dağıtmak için geliyoruz, demişlerdi. Bunlar adeta seyyar hastane vazifesi görmüşlerdir.

Hız. Peygamber, Hayber'e girerken şöyle dua etmiştir:

“Ya Rab! Biz senden bu ülkenin ahalisinin, bu ülkedeki her şeyin iyiliğini istiyoruz. Onun, ahalisinin ve içindeki herşeyin şerrinden sana sığınırız.”

b) HZ. ALİ'NİN KAHRAMANLIĞI:

Hız. Peygamber anlaşma teklif etti. Reisleri olan Mişkem oğlu Sallam reddetti. Bundan sonra harb başladı. Arapların bin yiğite bedel sandıkları meşhur Yahudi pehlivanı Merhab vardi. Çarpışmalar çok şiddetli oluyordu. Hz. Ali burada çok büyük kahramanlık göstermiş, elinden kalkanı düşünce eline geçen bir kapıyı kalkan gibi kullanarak döğüşmeye devam etmiş ve kaleyi almıştır. Kaleler birer birer düşüyordu. En çetin kale olan Kamus kalesine sıra gelince, yine Hz. Ali buranın kumandanı olan Merhab'ı yere sererek **“Hayber Fatihi”** ünvanına hak kazandı. (Allah O'ndan ve cümlesinden razı olsun)

c) YAHUDİLERİN TUTUMU:

Yahudiler, barış istediler. Burada çiftçi gibi oturacaklar ve mahsullerinin yarısını Müslümanlara verecekler. Bu kabul olundu. Yahudilere iyi muamele yapıldı. Hayber'de Yahudilerin bir ziyafet vererek Hz. Peygamber'i zehirlemeye kalkışıklarını tarihler yazmaktadır.

ÜNİTE - VIII

KÂBE'Yİ ZİYARET

(Hicrî 7. yıl)

Konular:

- Müslümanların Yüksek Ahlaklı,
- Halid'in ve Amr'in Müslüman Olmaları.

a) KÂBE'Yİ ZİYARET:

Bir yıl önce yapılan anlaşma gereğince Müslümanlar bu yıl Mekke'ye gidecekler, Kâbe'i Muazzamayı ziyaret edeceklerdi. Zilkade ayı girince, Hz. Peygamber Müslümanlara Kâbe'yi ziyaret için hazırlanmalarını söyledi. Bütün Müslümanlar buna sevindiler. Muhacirler, doğup büyüdükleri yurtlarına gideceklerdi. Anlaşma gereğince Mekke'ye silahlı girmeyecekler, yalnız yol için lâzım olan kılıçları kınlarında sokulu bulunacaktı. 2.000 Müslüman böylece yola çıktı.

Kureyşliler, Müslümanların geldiklerini duyunca şehri tahliye ettiler, etraftaki tepelere çadır kurdular. Uzaktan müslümanları seyrediyorlardı. Levha hazırlı: 7 yıl önce Kureyş ulularının öldürmeye and içtikleri o zat, tek başına ölüm çemberini yararak aralarından çıkmış, uzak bir diyara gitmişti. Başladığı kutsal davasında büyük Allah'ın destegine nail olarak devam etmiş, O'nun hak davetine uyan koca bir tevhid kitlesinin önüne düşmüş, işte şehre giriyyordu!..

b) MÜSLÜMANLARIN YÜKSEK AHLÂKI:

Mekkeliler, Müslümanlara Medine havası yaramadığından zayıf düştüklerini söylemişler; bunu yalanlamak için Hz. Peygamber başı dimdik durarak koşa koşa yürüdü, Müslümanlar da aynı hareketi tekrarladılar. Müşriklere parmak ısrıttılar. Ziyaret ve tavaf işi tamamlanınca kurbanlarını kestiler.

c) HALİD B. VELİD VE AMR'İN MÜSLÜMAN OLMALARI:

Müslümanların Mekke ziyareti, Kureyş, üzerinde çok iyi tesir bıraktı. Müslümanların temizliğini, ahlâklarının, güzelliğini, İslam Dini'nin yüceliğini gözleriyle gördüler. Velid oğlu Halid Müslüman olmağa karar verdi ve bu kararını Kureyş'ten gizlemeğe hiç lüzum görmeyerek Kureyşlilere:

- Aklı başında olan herkes anladı ki, Muhammed sahir veya şair değil, O hak Peygamber'dir. O'na vahyolunan Allah kelamıdır, dedi.

Ebu Cehl'in oğlu İkrim'e, Halid'in bu sözlerine şöyle mukabele etti:

- Sen de mi atalarının dininden dönüyorsun? Sabii oluyorsun?
- Ben Sabii olmuyorum, Müslüman oluyorum.
- Kureyş içinde bu sözü söylememesi gereken biri varsa o da sensin!
- Neden?
- Neden olacak, Müslümanlar babanın şerefini yıktılar, amcanı, amcanın oğlunu öldürdüler. Ben, senden

böyle şeyler beklemezdim.

- Bunlar cahiliyet eseri şeylerdir. Ben gerçeği anladıkten sonra Müslüman oluyorum.

Halid'in bu kararını Ebu Süfyan duyunca hemen Halid'i buldu ve bu haberin doğru olup olmadığını sordu. Halid; bunu doğrulayınca Ebu Süfyan kızdı ve:

- Eğer bunun doğruluğuna inansaydım, Muhammed'den önce seni haklardım dedi.

Halid buna şu cevabı verdi:

- Doğru söylüyorum ve sana rağmen Müslüman oluyorum.

Halid, bir pervane gibi İslam'a koştu ve Medine'nin yolunu tuttu. Yolda As oğlu Amr'a rastladı, ona Müslümanlığı kabule gittiğini söyledi. O da aynı düşüncede olduğunu, İslamiyet'i kabul etmeye karar vermiş olduğunu söyledi. İkisi beraber Medine'ye gittiler ve Hz. Peygamber'in huzuruna girerek Müslümanlığı kabul ettiler.

Halid, Kureyş'in süvari kumandanı idi. Uhud Harbinde Kureyş'i galip çıkaran o idi. Bu değerli kumanandan bundan böyle İslam'a hizmet edecek Mute Harb'inde askeri maharetini göstererek Müslümanları düşmana yendirmeyecektir. Hz. Peygamber O'na “**Seyfullah**” - Allah'ın Kılıcı - ünvanını verdi.

ÜNİTE - IX

MUTE SAVAŞI

Konular:

- Müslümanların Kuzeye Hareketi,
- Halid'in Askerî Dehası,
- Cafer Tayyar'ın Ailesini Teselli.

a) MÜSLÜMANLARIN KUZEYE HAREKETİ:

Mute, Suriye'dedir. Rumlarla yapılan ilk arbura da oldu. Suriye'deki Hıristiyan Araplar, Hz. Peygamber'in gönderdiği adamlara kötü muamele etmişlerdi. İslamiyet'i o tarafa duymak lazımdı. Hicret'in 8. yılında Hz. Peygamber 3.000 kişilik bir orduyu, Haris oğlu Zeyd'in kumandasında Suriye'ye gönderdi. Zeyd azadlı bir köle idi. Ashabın ulularının bulunduğu bir ordunun başına onu kumandan geçirmek, İslam'ın getirdiği eşitliğin bir örneğidir. Bu, eşitlik prensibinin uygulanmasıdır. Prensipler mücerret halde kalırsa bir şey kazanılmaz, kuru laftan ibaret kalır. Hz. Peygamber sancağı Zeyd'e teslim ederken şöyle dedi:

- Şayet Zeyd şehit olursa, Cafer Tayyar kumandayı alsın, o da şehit olursa, Abdullah İbn-i Ravaha yerine geçsin.

Bundan sonra Hz. Peygamber, askerlere şu talimatı verdi:

“Kadınları, çocukları, ihtiyarları ve körleri sakın öldürmeyin, evleri yakıp harab etmeyin; ağaçları kesip tahribatta bulunmayın.”

İslam Ordusunun hareketini haber alan Kayser'in Suriye'deki valisi, 100.000 kişilik kuvvetli bir ordu topladı. Bunun başında Kayser'in kardeşi Teodor bulunuyordu.

İslam ordusu, karşısında böyle kuvvetli bir ordu bulunca tereddüt etti. Düşman tam teçhizatlı idi. Fakat geri dönmek olamazdı. Onun için Mute'de savaşa girdiler 100.000 kişinin karşısında 3.000 mücahid ölümü hiçe sayarak döğüşüyordu. Zeyd şahit oldu. Sancağı Cafer Tayyar aldı. İman dolu göğsünü düşmanın oklarına karşı gelerek kahramanca ileri atıldı. Sağ eli kesilince sancağı sol eline aldı. O da kopunca sancağı sarıldı ve onu yere düşürmedi. Bu halde şahit düştü. Hz. Peygamber, onun harbde kesilen kollarına bedel iki kanat verildiğini ve böylece meleklerle uçtuğunu müjdeledi. Bu müşkil durumda ordunun başına Veli'd oğlu Halid'i geçirdiler. Bozulmak üzere olan askeri yüksek bir tepeye topladı, onların moralini yükseltti. Öyle kahramanca döğüştü ki, o gün elinde dokuz kılıçın parçalandığını söylerler. Düşman bu bir avuç kahramanın bu derece dayanmasına hayret etti ve gözü yıldı. Düşmanın, Müslümanların sayısı hakkında bir bilgisi yoktu.

b) HALİD'İN ASKERİ DEHASI:

Ertesi günü Halid askeri dehasını göstererek şöyle bir tertibat aldı: Arka kuvvetleri öne geçirdi, sağ kanadı, sola, sol kanadı sağa aldı. Düşmanın her fırkası kendi

önünde dün gördüğü askerden başka asker görünce Müslümanlara taze imdat geldi sandılar. Çünkü çarpışma onların zaten gözünü yıldırmıştı. Müslümanların sayısı hakkında bir bilginleri olmadığından, biraz geri çekilip durumu gözden geçirmeği düşündüler. Tam bu sırada Halid'in hücum emri vermesi düşmanı büsbütün korkuttu. Düşman geri çekilmeye başladı. Halid bunu fırsat bilerek hemen askerini geri çekti. Böylece galip mağlub belli olmadan bu savaş sona erdi. Düşman, Müslümanları arkadan takibe cesaret edemedi. Halid'in askeri mahareti sayesinde 3.000 kişilik İslam Ordusu, 100.000 kişilik düşmandan kurtulmuş oldu.

c) CAFER TAYYAR'IN AİLESİNİ TESELLİ:

Hz. Peygamber, Cafer'in ölümüne çok üzüldü. Bu müsibetli günlerinde Cafer ailesine yemek yapıp göndermelerini, kendi ailesine tenbih etti. Kara günlerin de Müslümanların komşularına bakıp gözetmeleri buradan kaldı. Bu harb'de ilk şehit Zeyd idi. Zeyd'in kızını görünce gözyaşlarını tutamadı. Zeyd'in kızı:

- O ne ya Resulallah, sen de mi ağlıyorsun? deyince:
- Bu, dostun dost için gözyaşı dökmesidir, dedi.

ÜNİTE - X
MEKKE'NİN FETHİ
(Ramazan ayı, 8 Ocak 630)

Konular:

- Müşriklerin Andlaşmayı Bozmaları,
- Ebu Süfyan'ın Medine'den Boş Dönüşü,
- Fetih Hazırlığı,
- Ebu Süfyan'ın İslam Karargahında İslam'ı Kabulü,
- Fetih Hutbesi: İslam'da Eşitlik,
- Kadımların Biatı,
- Umumi Af,
- Huneyn ve Evtas Savaşı,
- Taif Muhasarası,
- Bir Vefakârlik Örneği,
- Şair Ka'b'ın Müslüman Oluşu,
- Hatem-i Tai'nin Kızı.

**a) MÜŞRİKLERİN ANDLAŞMAYI
BOZMALARI:**

Mute'den Halid'in İslam Ordusunu yenilmeden çekmesi, Arap kabileleri arasında bir zafer havası yaratmıştı. Şimalde İslamiyet yayılmağa başlamıştı. Mekkeli ler, Hudeybiye Andlaşmasını bozuyorlardı. Bizans ile Harbe girmeden döndükleri için Müslümanları küçüm- süyorlardı. Bu arada Müslümanların müttefiki olan Hu-

zaa'ya müşrikler saldırdılar. Huzza reisi Medine'ye gelerek Müslümanlardan yardım istedi ve sözlerini şu mealdeki misralarla bitirdi.

"Kureyş, sana verdiği sözden döndü, o bağlandığı ahdi bozdu. Bizi rükû ve secde halinde iken, namaz kılarken bile vuruyorlar. Allah aşkına, bize yardım et, imdadımıza yetiş!"

Hız. Peygamber Kureyş'e haber göndererek ölülerin diyetini ödemelerini, yoksa Hudeybiye Andlaşmasının hükümsüz sayılacağını bildirdi.

b) EBU SÜFYAN'IN MEDİNE'DEN BOŞ DÖNÜŞÜ:

Kureyş, durumu görüşmek üzere Ebu Süfyan'ı Medine'ye gönderdi. Ebu Süfyan, doğrudan Hz. Peygamber'i görmeğe cesaret edemedi. Kızı olan Hz. Peygamber'in zevcesi ümmü Habibe'yi gördü. Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer'den netice alamadı, ümitsiz olarak geri dönmek zorunda kaldı. Mekke'yi bir söyle oturtup kaldırın bu adam, Medine'de kimseye söz geçirememiştir. Öz kızına bile meram anlatamadı.

c) FETİH HAZIRLIĞI:

Hız. Peygamber, orduya sefer hazırlığı yapılması emrini verdi. 10.000 kişilik bir ordu topladı. Medine şimdije kadar bu kadar kalabalık bir ordu çıkarmamıştı. Çöllü yararak Mekke'ye doğru ilerlediler. Kan dökülmenden Mekke'ye girmek için bu harekat gizli tutuldu. Mekke'ye yaklaştıkları zaman amcası Abbas'a rastladı. Abbas Müslüman olmuş, Medine'ye yollanmıştı. Ailesini gön-

dererek kendisi İslam ordusuna katıldı. Müslümanlar Mekkeye dört fersah mesafeye geldiler. Ordunun kabalık olduğunu müşriklere göstermek için her tarafa ateş yaktılar.

d) EBU SÜFYAN'IN İSLAM KARAR-GAHINDA İSLAM'I KABULÜ:

Ebu Süfyan, durumdan şüphelenmişti. Gece etrafta olup bitenleri öğrenmeye çıktı. Abbas'a rastladı. Abbas ona İslam ordusunu göstererek:

- Bu ordu yarın Mekke'ye zorla girecek olursa, Kureyş'in çekerceği var, dedi.

Ebu Süfyan:

- Öyleyse çaresi ne? dedi.

- Hz. Peygamber'e giderek, O'ndan eman dilemekti.

Ebu Süfyan'ı Hz. Peygamber'in huzuruna götürdü. Ebu Süfyan orada Müslümanlığı kabul ettiğini söyledi. Artık Mekke kan dökülmeden fetholundu demekti. Abbas, Hz. Peygamber'den şu ricada bulundu:

- Ebu Süfyan ögünmeyi seven bir adamdır, ona bir lütufa bulun! Peygamberimiz bunu kabul etti ve:

- Her kim Ebu Süfyan'ın evine girerse o emniyettedir, ona kimse dokunamaz, kim evine kapanırsa emniyettedir, kim Mescid-i Haram'a girerse emniyettedir.

Ebu Süfyan Mekke'ye dönerek Kureylilere durumu anlattı. Müslüman olduğunu açıkladı. Bunun üzerine Mekkeliler teslim oldu.

Muslimanlar, dört koldan Mekke'ye girdiler. Hz. Peygamber askerlere sıkı sıkı tenbih etti: **“Kat’iyyen**

kan dökmeyeiniz, silahlı çatışmaya girmeyiniz.”

Kutsal şehrə kan dökmeden girmek en büyük emeliydi ve böylece de oldu. Ancak Halid'in girdiği güney semtinde müşrikler saldırıyla geçti ise de, bu büyümeden bastırıldı.

e) FETİH HUTBESİ, İSLAM'DA EŞİTLİK:

Hz. Peygamber, Harem-i Şerif'te bir hutbe irad etti. Burada Allah'ın birliğini, Hak Dinin esaslarını anlattı. Sonra insanlar arasında eşitlik ve Müminler arasında kardeşlik olduğunu ilan etti ve Hucurat Sûresinin 13'üncü ayet-i kerimesini okudu.

İnsanların yakalandıkları en büyük hastalık birbirine düşmanlık yapmak, kan davası gütmek, eşitliği tanıma maktır. İslam'a göre herkes Allah'ın kuludur ve insanlar eşittir. Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şerif bu gerçeği daima hatırlatır. Arab'ın Arap olmayana, Araplardan başkasının da Araplara bir üstünlüğü olmadığını Hz. Peygamber beyan etmiştir. İslam'da ırk, renk, soy, boy farklıları yoktur, insanlık vardır. Meziyet ve şeref de takva sahibi, iyi ve olgun insan olmaktadır. En hayırlı insan, insanlara yararlı işler yapandır. İslam'ın getirdiği temel prensip budur.

İşte Fetih günü Peygamberimiz, bu gerçeği bir defa daha Kâbe'den ilan etmiştir.

Hz. Peygamber, bunları söyleken Mekkeliler mağrur başlarını eğmişler, dinliyorlardı. Bu adamların Mekke'de astıkları astık, kestikleri kestikti. Müslümanlara neler yapmamışlardı. Şimdi acaba ne olacaktı? O büyük Peygamber sordu:

- Ey Kureş, Benden ne umarsanız, hakkınıza ne yapacağımı zannedersiniz?

Cevap verdiler:

- Sen kerim ve civanmert bir kardeşsin!

Hz. Peygamber burada da beşerin en büyük mürşidi, tarihin en büyük adamıdır.

- Bugün sizi kınamak yok. Gidiniz, hepiniz serbestsiniz!

O, hem Mekke'yi, hem de gönülleri fethetti.

Hz. Muhammed, Kâbe'yi putlardan temizledi. Hz. İbrahim'in kurduğu gibi, Allah'a ibadet edenler için hazırlattı. Bilal, Kâbe'nin üzerine çıkararak o yanık sesiyle ezan okudu. Müminler saf saf olarak namazlarını kıldılar.

f) KADINLARIN BIATI:

Yeni Müslüman olanlar Hz. Peygamber'e biat ettiler. Erkeklerden sonra kadınlar da biat ettiler. Bunların önünde Hz. Ali'nin kız kardeşi Ümmü Hani, Halid'in kız kardeşi Fahite vardı. Kadınlar biat ederken şöyle diyorlardı. **“Allah'a ortak koşmayacağız, hırsızlık ve zina etmeyeceğiz, çocuklarımızı öldürmeyeceğiz, iftira ve bühtandan sakınacağız. Hak olan her seyde Hz. Peygamber'e itaat edeceğiz. Darlık ve varlık zamanında Peygamber'e sadık kalacağız.”**

g) UMUMİ AF:

Hz. Peygamber, başta Hz. Hamza'nın ölüsüne bile hakaret eden Hind olmak üzere bütün düşmanları affetti. Ebu Cehil'in oğlu İkrime'yi-Safvan'ı, Hz. Hamza'nın

katili Vahşi'yi bile affetti. Yalnız, **“Vahşi gözüme görünmesin, sevgili amcamı hatırlayınca içim parçalanıyor”** dedi.

Hız. Peygamber 15 gün Mekke'de kaldı. Bu müddet içinde O'nun yüksek ahlâkını temiz kalbliliğini görenler hemen Müslüman oluyorlardı.

h) HUNEYN VE EVTAS SAVAŞI:

Mekke'nin fethinden sonra Müslümanlar, büyük bir sevinç içinde idiler. Allah'ın yardımıyla Kâbe putlarından temizlenmişti. İslam Dini, etrafa yayılıyordu. Ancak Mekke yakınında oturan Hevazin kabilesi vardı. Bunlar kalabalıkta, putperestlige bağlı idiler. Onun için İslamiyet'in Arabistan'a yayılmasını istemezlerdi. Reisleri olan Malik 20 bin kişilik büyük bir ordu topladı. Düreyd isminde bir ihtiyar vardı, tecrübesinden yararlanmak için onuda harb meydanına getirdi. Askerler, Huneyn vadisinde toplandılar. İhtiyar, burada hayvan sesleri ve çocuk ağlayışları duyunca, **“Bunlar ne?”** diye sordu. Malik askerlerin dönüp kaçmaması için karlarını, mallarını da beraber getirdiğini söyledi. İhtiyar kurt:

- Bozulan ordunu böyle şeyle tutamaz. Eğer yenilirseniz kadınlarınızı kendi elinizle esir vermek şerefsizliğine düşersiniz, dedi.

Fakat gençler, **“Bu adam bunamış”** dediler. Askerler vadinin dar bir boğazını iki taraftan tutmuştu.

Muslimanlar, 12.000 kişilik bir ordu ile buraya geldiler. Başında Ebu Süfyan olmak üzere yeni Müslüman olanlar da beraberdiler. Hatta müşriklerden 70 kadar kişi katılmıştı. Çünkü Kureyş'ten ayrılmak istemiyorlar-

di. Sabahın alacakaranlığında düşmanın pusuda olduğundan habersiz darboğazdan geçerken iki taraftan hücumu uğradılar. Boğaz dar olduğundar serbest askeri harekata müsait değildi. Müslümanlar neye uğradıklarını anlayamadılar ve şaşırdılar. Bir bozgun başladı. Bunun sebebi bir de şudur: Ordu mütecanis değildi. Yeni Müslüman olanlar, hatta müşrikler vardı. Bunlar beşinci kol gibiydi; nasıl ki, o durumda söyledikleri sözler bunu göstermektedir. Ebu Süfyan manalı bir gülümseme ile:

- Bu bozgunun denize kadar önü alınmaz, demişti.

Talha oğlu Osman:

- Bugün Muhammed'den öç alıyoruz, demişti.

Diger biri:

- Bugün sihir bozuldu, diye haykırmıştı.

Safvan ise buna karşılık olarak:

- Sus, ağızın kurusun, bana Hevazin'den bir adam hakim olacağına varsın Kureyş'den bir adam hakim olsun, cevabını vererek, kabile gayreti gütmüşü.

Bu karışık durumda Hz. Peygamber kaçanları durdurmağa çalışıyor;

اَنَا النَّبِيُّ لَا كَذْبٌ - اَنَا اَبْنَ عَبْدِ الْمَطْلَبِ

“Ben Peygamberim, bundan şüphe yok, ben Abdülmuttalib oğullarındanım” diyor, Ensar ve Muhacirleri, etrafına toplamağa uğraşıyordu. Amcası Abbas'ın gür sesi dağılanları Muhammed'in etrafına toplamağa çağırıyordu. Müslümanlar yine kendilerini topladılar ve düşmana şiddetle saldırdılar. Düşman bozguna uğrayıp kaçmağa başladı. Müslümanlar, baştan biraz

mağlubiyet acısını tattıktan sonra kazandıkları bu zaferde çok sevindiler. Kur'an-ı Kerim Tevbe Sûresinin 25-28. ayetleride bunu anlatmaktadır.

Bu harbde, şimdîye kadar hiçbir harbde ele geçmeyen ganîmet alınmıştır: 22 bin deve, 40 bin koyun, 4 bin okka gümüş, 6 bin esir harb meydanında kaldı. İhitiyârin dediği gibi bunlar askerin kaçmasına mani olamadı. Düşmanı Evtas'a kadar kovaladılar ve ilerde bir daha belini doğrultamayacak şekilde yere serdiler.

i) TAİF MUHASARASI:

Hevazîn reisi Malik, Taif'e kaçip sığınmıştı. Yılanı kovuğundan, tilkiyi ininden çıkarmak gerekti. Burası şırkin son yuvası halinde kalamazdı. Onun için Taif'i sardılar. Taifliler kalelerine kapandılar. Muhasara uzun sürdü. Selman Farisi'nin tarifi üzerine Müslümanlar mancınık kullandılar, ağaçtan yapılmış tanklarla kaleye saldırdılar. Fakat kale sağlam olduğundan yıkılmadı. Bir ay kadar süren muhasaradan sonra Müslümanlar vazgeçtiler, geri döndüler. Taifliler daha sonra Müslümanlığı kabul ettiler ve putlarını parçaladılar.

i) BİR VEFAKARLIK ÖRNEĞİ:

Hevazîn'den alınan ganîmet taksim olunurken, esirler arasından bir kadın:

- Ben Muhammed'in süt kardeşim, dedi. Beni O'na götürün.

Getirdiler Hz. Peygamber onu görünce tanıdı. Bu, süt kardeşi Şeyma idi. Onunla geçirdiği çocukluk günlerini hatırladı ve gözlerinden yaşlarını tutamadı. Hırka-

sını yere serdi. Şeyma'yı onun üzerine oturttu. Ona i'zaz ve ikramda bulundu. Onu serbest bıraktı ve ona bir köle, bir cariye, iki deve, bir miktar koyun vererek ailesi yanına gönderdi.

Hevazin'den bir hey'et ricacı gelmişti. Onlara sordu:

- Malınızı mı istersiniz, yoksa karılarınıızı, çocuklarınızı mı?

Onlar da:

- Tabii karılarınıızı ve çocuklarınıızı, dediler.

Bunun üzerine: Kendisine ve Abdülmuttaliboğullarına ait olan esirlerin hepsini serbest bıraktığını söyledi. Diğer ashab da bunu görünce, Peygamberlerinin yaptığına uydular ve onlar da ellerindeki esirleri serbest bıraktılar. Böylece 6.000 insan hürriyetine kavuşmuş oldu. Müslümanlar daima böyle büyülü göstermiştir.

Hz. Peygamber, Hevazin reisi Malik'e haber gönderdi. Eğer gelip Müslüman olursa, onun da ailesi ve malları kendisine verilecektir. Malik bunu duyunca geldi ve Müslüman oldu. Hz. Peygamber ailesini serbest bıraktı, mallarını iade etti. Üstelik 100 deve de verdi. O, insanları böyle iyilikle kendine bağlıyordu.

j) VİCDANLARA TAHAKKÜM YOK:

Evtas harbindeydi. Muhallim adında bir Müslüman, Amr adında birine rastladı. Amr, Müslüman olduğunu söylediğ halde onu öldürdü. Hz. Peygamber Muhalim'i soruya çekerek:

- Müslüman olduğunu söylediğ halde niye öldürdün? dedi.

O da:

- Onun Müslümanım demesi, ölümden kurtulmak içindi, deyince:
  - Ya sen onun kalbini yardım mı ki, doğru mu, yalan mı söylediğini bilesin?
  - Kalbi bir et parçası, yarılısa sanki ne anlaşılır?
  - Kalbini bilmezsin, söylediğine inanmazsin, ya ne yapmalı, dedi ve onu lanete mahkum etti.

k) ŞAIR KAB'IN MÜSLÜMAN OLUŞU:

Ka'b adındaki şair, Hz. Peygamber'i hicvederdi. Bu yüzden korkusundan kaçmıştı. Müslümanlık her tarafta yayılınca sığınacak bir yer bulamadı. Müslüman olan kardeşi Ka'b'a mektup yazarak Hz. Peygamber'e gelip af dilemesini bildirdi. Ka'b gelip Müslüman olduğunu açıkladı ve kurtuldu. Ka'b bu defa Hz. Peygamber'in huzurunda O'nun methoden meşhur kasidesini okudu. Kasidenin bir yerinde:

**“Peygamber dünyayı aydınlatan bir şûledir.
Şırkı kesip atmak için çekilmiş Allah kılıçlarından biridir”** beyitini söyleyince bu Hz. Peygamber'in hoşuna gitti ve yanında verecek birşey olmadığından sırtındaki hırkasını çıkarıp ona hediye etmiştir. Bundan dolayı bu kasideye **“Kaside-i Bürde”** denir.

l) HATEM-İ TAİNİN KIZI:

Bu sırada Tayy kabilesi müslümanlara karşı vaziyet almıştı. Hz. Ali bunların üzerine gönderildi. Reisleri kaçtı. Hz. Ali aldığı esirleri Medine'ye getirdi. Cömertliği ile meşhur Hatem'in kızı da esirler arasında idi. Hz.

Peygamber'e gelerek:

- Ya Resulallah! Babam öldü. Tek akrabam olan kardeşim de kaçtı. Hürriyetimi satın alacak fidye param yok. Senin mürütvetine sığınırım. Babam cömert bir adamdı, esirleri kurtarır, kadınları korur, fakirleri besler, düşmüşlere yardım ederdi dedi. Ben öyle bir adamın kızıyorum.

Hz. Peygamber:

- Senin baban, İslam fazileti üzere bir adamdı, dedikten sonra etrafındakilere:

- Hatem'in kızı serbesttir, babası insanlık sever bir adamdı. Allah merhametli olanları sever ve mükafatlandırır, dedi. Kızı giyecek ve yol harçlığını vererek onu kardeşinin yanına gönderdi.

ÜNİTE - XI

TEBÜK SAVAŞI

Konular:

- Münafikların Bozgunculuğu,
- Mescid-i Dirar'ın Yakılması,
- Hz. İbrahim'in Vefatı,
- Necaşı'nın Ölümü,
- Etrafa Mürşidler Gönderilmesi,
- Ebu Bekir'in Hac Emirligi.

a) TEBÜK SAVAŞI:

Tebük, Medine ile Şam arasındadır. Bizans bu sırallarda İran'a karşı zafer kazanınca süratle yayılmakta olan İslamiyet'in önüne durmak istediler. Hıristiyan olan Araplar da ona uydular. Şimalde hazırlanmak istenen bu kuvvetleri dağıtmak için Müslümanlar harekete geçti. Gönüllüler toplanmağa başladı. O sene Hicaz'da müthiş kılıkçı olmuştu. Ashabın zenginleri büyük mali fedakarlıkta bulundular. Hz. Ebu Bekir, elinde avucunda nesi varsa ordunun donatımına verdi. Zengin olan Hz. Osman koca bir gönüllü alayını kendi hesabına hazırladı. Kadınlar bile süs eşyalarını orduya bağışlayarak bu vatan hizmetine katıldılar. Kılık yüzünden güçlüklerle hazırlanan bu orduya “**Ceyşü'l-Usre**” denir. Münafiklar, çeşitli bahanelerle bu harbe katılmak istemiyorlardı.

Hz. Peygamber, 30 bin kişilik ordusuyla Medi-

ne'den hareket etti. Yazın sıcakında çölü aşarak Tebük'e geldiler. Karşlarına düşman çıkmadı Düşman kalelerine kapanıp doğuşmekten kaçındı. Bizans o sıralarda iç meşleleriyle meşguldü. Müslümanlar da bir harp yapmadan geri döndüler. Çünkü maksat hasıl olmuştu; Düşman kuvvetleri sindirilmişti.

Bazları buraya kadar gelmişken daha ileri gidelim. Suriye'ye húcum edelim, dedilerse de, Hz. Peygamber, bunu kabul etmedi. O zaman Şam'da taun hastalığı vardı. Hz. Peygamber taun olan yere girmekten men ederdi.

b) MÜNAFIKLARIN BOZGUNCULUĞU:

Münafiklar, her fırsatlarından istifade ederek Müslümanları birbirine düşürmeye çalışırlardı. Tebük Harbine katılmak istememişlerdi. Harp yapmadan döndükleri için askerlerle alay etmişlerdi.

c) MESCİD-İ DIRAR'IN YAKILMASI:

Münafiklar, Müslümanları parçalamak için, Kuba mescidine karşı olmak üzere Medine yakınında kendilerine bir mescid yaptılar. Mescid-i Nebevi'ye gelmeyerek burada toplanmak istediler. Bir Hristiyan olan Abu Ami de, münafikları bu işe teşvik etti. Tam Tebük seferine çıkılacağı sırada Hz. Peygamber'e gelerek yaptıkları bu mescidi açmasını rica ettiler. Maksatları belli idi. Hz. Peygamber, onları başından savdı ve Tebük dönüşünde bu mescidi yaktırdı. Çünkü burası münafikların yuvası olmuştu. Zahirde mescid, fakat içyüzü Müslümanlığa suikastla dolu idi. Kur'an-ı Kerim bu olaydan bahseder.

d) Hz. İBRAHİM'İN VEFATI:

Hz. Peygamber'in en son doğan oğlu İbrahim, 18 aylık olmuştı. Onu kalbindeki babalık sevgisiyle okşayarak büyütürdü. Çocuklarının bir kısmını küçükken kaybetmiş, bir kısmı da evlenip anne olduktan sonra ölmüşlerdi. Hayatta yalnız sevgili kızı Fatima kalmıştı. Bir de İbrahim vardı. Fakat o da şimdî hastalığa yakalanmıştı. Hastâ yavrucuğun solgun yüzüne baktıkça: "**Allah'ın takdirine karşı elden ne gelir, ya İbrahim!**" diyerek içten duygularını ifade ederdi. Nihayet emri-i Hak vaki oldu. İbrahim'in masum ruhu, göklere uçtu. Babanın gözlerinden yaşlar boşandı.

- Göz yaşarır, kalb mahzun olur, Allah'ın rızasına uygun olandan başka bir söz söylemeyeiniz. Ey İbrahim! Seni kaybetme yüzünden derin bir hüzün içindeyiz.

Yanındakiler, ölüye ağlamaktan nehyettiğini söylediler. O da:

- Ben üzülmeyi men etmedim, bağıra çağırıcı ağlama'yı yasak ettim. Kalb yanar, göz yaşarır. Bu yaşlar kalbdeki merhametin eseridir.

Hz. Peygamber, oğlunun namazını kılarak toprağa verdi. Mezara nişan dikip:

- Faydası da yok, zararı da. Fakat geride kalanı tattım eder, buyurdu.

Bu sırada güneş tutulmuştu. Bazıları bunu İbrahim'in ölümü için tutuldular sandılar. Hz. Peygamber bu yanlış düşüncayı söyle düzeltti:

- Güneş veya ay Allah'ın ayetlerinden iki nişandır. Bunlar kimsenin ölümü için tutulmazlar, buyurarak bu konuda insana aklın yolunu gösterdi.

e) NECAŞİ'NİN ÖLÜMÜ:

Hicret'in 9'uncu yılı Habeş Hükümdarı Necası öldü. Necası oraya hicret eden Müslümanlara çok iyi muamele etmişti. Hz. Peygamber Necası için uzaktan da olsa cenaze namazı kılmıştı.

f) ETRAFA MÜRŞİDLER GÖNDERİLMESİ:

Hicret'in 9'uncu yılı sulh ve sükun yılıdır. Hz. Peygamber, halka İslam'ı öğretmek için etrafa mürşidler gönderdi. Bunlar güler yüz, tatlı söz ile halkın gönlünü fethederdi. Peygamberimiz bunlara şu talimatı vermiştir:

“Kolaylaştırın, sakın güçleştirmeyin, müjdeleyin, nefret uyandırıp korkutmayın. Uyuşunuz, anlaşınız, ayrılmayınız; halka yumuşak davranışın, şiddet göstermeyin.”

Mekke'nin fethinden sonra Arap kabilelerinden heyetler gelip Müslüman olduklarını bildirmişlerdir. Bu heyetlere Hz. Peygamber çok hoş muamele ederdi. Bunalının içinde en nazik olanı Yemen'den gelen Eş'ariler'di.

g) HZ. EBU BEKİR'İN HAC EMİRLİĞİ:

Hicret'in 9'uncu yılı İslam'ın zafer yılı olmuştu. Nasr Süresi'nde verilen o büyük müjdeler gerçekleşmiştir. Hac zamanı gelmişti. Mekke fetholundan bu sebeple bütün menasikyle ilk serbest hac yapılacaktı. Hacca gitmek üzere toplanan 300 kişi ile Hz. Ebu Bekir'i hac emiri olarak Mekke'ye gönderdi. Arkasından da tebli-

gatçı olarak Hz. Ali'yi gönderdi. Kâbe'yi tavaf ve ziyaret işlerinin ne şekilde olacağını Hz. Ali açıkladı. Putperestlerin haccetmesi, Kâbe'nin çiplak tavaf edilmesi yasaklandı. O zamana kadar müşrikler kadın-erkek çiplak tavaf yapıyordular.

ÜNİTE - XII
VEDA HACCI
(Zilhicce, 10 Şubat 632 Milâdi)

Konular:

- *Medine'den Hareket,*
- *Arafat'daki Hutbe.*

a) MEDİNE'DEN HAREKET:

İslamiyet, bütün Arabistan yarımadası'na yayılmıştı. Mekke fetholunmuş, Kâbe putlardan temizlenmiş, Tevhid Dini yerleşmişti. 10'uncu Hicri yılın Zilka'de ayında, Hz. Peygamber'in hacca gideceği duyuruldu. O'nunla haccetmek isteyenler hazırlandılar. Zilka'denin 25'nci Cumartesi günü Hz. Peygamber, ihrama girdi ve öğle namazını kıldıktan sonra Mekke'ye hareket edildi. Mekke'ye vardığında hac merasimini ifaya başladılar. Bu sene hacca gelenler çoktu. Hz. Peygamber Arafat'ta 100.000 hacıya hitaben meşhur hutbesini irad buyurdu ki buna **“Veda Hacı Hütbesi”** denir. Artık cahiliyet devri tamamen kapanmış, yeni aydınlık bir devir açılmıştı. Din tamamlanmış, insanlar nimetin en mükemmeline kavuşmuşlardı. O da İslam nimeti idi...

b) ARAFAT'TAKİ HUTBE:

Bu hutbesinde Hz. Peygamber, eski cahiliyet adetlerini ayaklarının altına alıp çığıyor, kan davalarını, riba-

cılığı kaldırıyordu. İnsanları mutlu hayata kavuşturacak temelleri bildiriyor, cemiyete huzur verecek aile haklarını açıklıyor, insanların eşitliğini bildiriyor, can ve mal emniyetini sağlayacak esasları ilan ediyordu. Bu hutbedeki hükümler “**Hukuk-ı Beşer Beyannamesi**”, İnsan Hakları Evrensel Beyannamelerinden çok önce insanların haklarını korumuştur. Bu hutbeden sonra şu mealdeki ayeti kerime nazil oldu: “**Bugün sizin dini-nizi kemale erdirdim, size verdiğim nimetleri ta-mamladım ve size Din olarak Müslümanlığı** (verip ondan) **hoşnut oldum.**” (Maide Suresi, Ayet: 3)

OKUMA :

VEDA HUTBESİ

Hz. Peygamber, Arafat'taki hutbesinde, Allah-u Teala'ya hamd-ü senadan sonra şöyle buyurdular:

“Ey insanlar! Beni dinleyin. Belki bu yıldan sonra burada sizinle bir daha buluşamam. İslamiyet'ten önceki zamana ait bütün cahiliyet adetlerini ayağımın altına alıp çığnıyorum.

Arab'm Arab olmryan (yabancıya) bir yabancının da Arab'a üstünlüğü yoktur. Çünkü bütün insanlar Adem'dendir. Adem de topraktandır.

Ey insanlar! Sözlerimi dinleyin ve anlayın! Her Müslüman, diğer Müslümanın kardeşidir. Bütün müminler kardeşir. Bir kimseye kardeşinin mali helal olmaz. Meğer ki gönü'l rızasıyle vermiş ola. Kendinize zulmetmeyin.

Kölelere gelince; onlara kendi yediklerinizden yedirin ve giydiklerinizden giydirin. Onlar da Allah'm kullarıdır ve kötü muameleye layık degildirler.

Cahiliyet adetlerini ayağımın altına alıp çiğniyorum. Bütün kan gütme davaları tamamıyla kaldırılmıştır. Bunlar yalan ve uydurma şeylerdir.

Her türlü riba (faiz) de kaldırılmıştır. Ortadan kaldırıldığım ilk riba, amcam Abdülmuttalib oğlu Abbas'ın ribasıdır. Sermayeleriniz yine sizindir, ne zulmediniz, ne de zulüm görüneceksiniz. Borçlular, alacaklılara ancak aldıkları parayı iade edecektir.

Ey insanlar, sizin kadınlarınız üzerinde bir takım haklarınız vardır. Onlar sizin haklara riayet etmelidirler. Onların da sizin üzerinde hakları vardır. Onlara karşı iyi davranışınız. Eşlerinize şefkatle muamele edin. Siz, onları Allah emaneti olarak aldiniz. Onlar size Allah ahdile halal olmuştur.

Ey insanlar! Allah'mıza kavuşacağınız zamana kadar, bugün nasıl kutsal bir günse, bu ay nasıl mukaddes bir ay ise ve bu belde nasıl mübarek bir belde ise, kanlarınız ve mallarınız da öyle kutsaldır. Herbirinizin kanı ve malı ötekine haramdır. Kıyamet gününde Allah'ınızın huzuruna çikacaksmız. O da size yaptıklarınızı bir bir soracak ve ona göre mükafat ve mücazat verecektir. Sakın benden sonra kafırlar gibi bölük bölük olup birbirlerinizin boynunu vurmayınız. Nezdinde bir emanet bulunan kimse bu emaneti kime aitse ona vermelidir.

Ey aham! Size öyle bir şey bırakıyorum ki, ona simsiki sarıldıka yanlış yola sapmazsınız. O da Allah'ın kitabı ve Resulü'nün sünnetidir.

Ey insanlar! Bir kadın, kocasının izni olmadıkça onun malından bir şeyi başkasına vermesi caiz değildir. Borç ödenmelidir. Kiralanan mal geri verilmelidir. Hediye hepsi ile mukabele etmek yaraşır. Başkalarına kefil olan

kimse, kefaletin sorumluluğunu yüklenmiş demektir. Ey insanlar! Şeytan sizin bu yurdunuzda tapılmaktan ümidińi kesmiştir. Fakat, hor, önemsiz gördüğünüz bir takım amellerle hoşnut olur. Dininiz hususunda ondan sakının.

Ey insanlar! Aşırı gitmekten, ifrattan sakının, evvelkilerin mahvolmalarına sebep, dinde aşırı olmalarıdır. Nesi küfrün yarısıdır. Küfredenler onunla saptılar. Zaman dönü dolaştı, nice devirler yaptı. Yine Allah'ın yeri, göğü yarattığı sıradaki hali üzere geldi. Allah nezdinde ayların sayısı onikidir. Dördü haram aylardır, üçü ardarda gelir. Recep ise tektir.

Her katil, suçundan kendisi mes'uldür. Hiç bir katilin işlediği suç çocuklarına şamil olmaz. Hiçbir oğlun ve kızın suçu babayı sorumlu etmez.

Müslümanları doğru yola yoneten adam, kesik burunlu bir zenci de olsa, ona itaat ediniz. Emirlerime itaat edin ki, Cennet'e giresiniz.

Burada hazır bulunan, bulunmayanlara sözlerimi tebliğ etsinler. Olabilir ki, burada bulunmayanlar içinde, bulunulanlardan daha fazla bunları hatırlayacak olanlar bulunur.”

“Tebliğ ettim mi?”

Orada bulunanlar hepsi

Evet ya Resulallah, dediler.

Bunun üzerine

“Şahid ol ya Rab!” buyurdu.

ÜNİTE - XIII

SON GÜNLERİ VE İRTİHALLERİ

Konular:

- *Hastalığı,*
- *Nesi Varsa Sadaka Veriyor,*
- *Kerimeleri Hz. Fatima İle Başbaşa,*
- *Refik-i A'la'ya: Yüce Dos'ta,*
- *Son Vazifesini İfası.*

a) HASTALIĞI:

Veda Hacci'ndan Medine'ye döndükten bir müddet sonra Hz. Peygamber hastalandı. Zaten Maide Süre'si'nin 3'üncü ayeti nazil olduğu vakti, ashabdan bir kısmı O'nun hayatının sona yaklaştığını sezmişlerdi. Çünkü din tamam olunca, Peygamber'in vazifesi de son buluyor demekti. Hz. Peygamber'in hayatı gayet munzurdu, sıhhat kurallarına son derece riayet ederdi. Temizlige çok önem verirdi. Bütün öğütlerinde bunları ashabına öğrettiği gibi, kendisi de titizlikle uygulardı. Fakat bu dünya hayatı bir geçiş yeridir.

Hz. Peygamber, bu fani alemden gönceceği zamanın yaklaşğını anladı. Hicret'in 11'inci yılı girmiştir. Safer ayının 19'uncu gecesi kimseye sezdirmeden Baki' mezarlığına giderek orada yatan ashabını selamladı ve; yakında biz de aranızda olacağız, dedi. Mezar'lıktan dönüşte hastalığı arttı. Hz. Aişe O'na, "**Vah başım**" di-

yerek başının ağrıldığını söyledi. Buna şu karşılığı verdi:

- Senin değil Aişe, asıl benim vah başım!

Hastalık günden güne artıyordu. Buna rağmen Mescid'e çıckıp namazda imam oluyordu. Bir gün dermansız kalınca Hz. Ebu Bekir'in cemaate imam olmasını emretti. Ebu Bekir üç gün imamlık yaptı.

b) NESİ VARSA SADAKA VERİYOR:

Hastalığı sırasında yanında 7 dirhem parası vardı. Bunları sadaka olarak dağıttırdı. Öldüğünde nakit olarak hiç parası kalmadı. Biraz ev eşyası ve malı vardı. Zevcelerine hisselerini ayırdıktan sonra kalanını yoksullara, yolculara sarfolunmak üzere vasiyyet etti; geriye mal bırakmadı.

c) KERİMELERİ HZ. FATIMA İLE BAŞBAŞA:

Hz. Fatma her gün gelerek, Hz. Aişe'nin odasında yatmakta olan babasını ziyaret ederdi. Hayatta kalmış tek evladı o idi. Bir defasında Fatma:

- Kimbilir ne acılar çekiyor babacığım, deyince:
- Babasının sevgili kuzusu, bugünden sonra babacığın hiç acı çekmeyecek, cevabını verdi.

Bu söz, bu elem dünyasından göçeceğine işaretti.

Hastalığı esnasında birkaç defa ashabına nasihatlar da bulundu. Ensar ile Muhacirlerin kardeşçe geçinmelerini tavsiyi etti.

“Benim irtihalimi düşünüp telaş ediyormuşsunuz! Hiçbir Peygamber, ümmeti içinde ebedi kaldı mı ki, ben de kalayım? Ben Hak Teala'ya

kavuşacağım ve buna hepinizden ziyade layıkim... Ben size şefkatli ve merhametliyim. Sizler yine bana kavuşacaksınız. Buluşacağımız yer, Havz-ı Kevser kenarıdır. Her kim orada benimle buluşmak isterse, elini ve dilini tutsun! Ben haberimi aldım, Allah'a kavuşuyorum..."

d) REFİK-İ A'LA'YA: YÜCE DOSTA:

8 Haziran'a rastlayan Rebiul-Evvel ayının Pazartesi sabahı, Peygamber, Hastalığının biraz hafiflediğini hissetti. Sabah namazını Mescid'de Ebu Bekir'in yanında kıldı. Odasına dönünce dermansızlığı arttı. Kuşluk vakti oldu: "**Ya Rab! Ölüm şiddetine karşı bana kolaylık ver, canımı tathılıkla al**" diye dua ediyordu. Başı Hz. Aişe'nin kucağında duruyordu. Yanında bir kabda soğuk su vardı. Elini suya batırıp mübarek yüzünü serinletiyordu. Haziran'ın sıcak günlerinden biri, gökyüzü saf, her taraf sakin, ilk hilkat gününde olduğu gibi her şey durgun. Mübarek parmağıyla yukarı doğru işaret etti: "**Refik-i Ala'ya-Yüce Dosta**" diyerek gözlerini semaye çevirdi ve ruhu ebedi aleme uçtu.

Mematin (ölümün) de hayatın gibi temiz ve pak ya Resulallah!

e) SON VAZİFENİN İFASI:

Ashab-ı Kiram acı haberi gözyaşları içinde öğrendiler. Medine-i Münevvereyi matem havası kapladı. Bazıları buna inanmak istemiyordu. Hz. Ebu Bekir:

"Kim ki Muhammed'e taparsa bilmiş olsun ki, Muhammed ölmüştür. Kim ki Allah'a tapar-

sa bilsin ki, Allah daim ve bâkidir” diyerek yüce gerçeği açıkladı ve Al-i İmran Sûresi’nin 144’üncü ayeti kerimesini okudu.

Hız. Ali, Abbas ve oğlu Fazl, Zeydin oğlu Üsame cenazesinin gasli ile meşgul oldular. Hz. Ali yıkadı, diğerleri yardım ettiler. Nereye defnedileceği müzakere edildi. Bazıları Mekke’ye bazıları da Hz. Peygamber'in makamı olan Kudüs'e defnolunmasını ileri sürdürüler. Hz. Ebu Bekir:

- Peygamberler öldükleri yere defnolunurlar, dedi.

Hz. Aişe'nin odasına mezar kazılarak Salı günü akşamı Ravza-i Mutahhara'ya konuldu. Cenaze namazı gruplar halinde kılındı. Evvela erkekler, sonra kadınlar, sonra çocuklar saf saf olarak sevgili Peygamberlerine dini vazifelerini ifa ettiler.

(O Yüce Peygamber'e, O'nun Al ve Ashab'ına salat ve selam olsun.)

ÜNİTE - XIV

HZ. PEYGAMBER'İN FAZİLET DOLU YÜKSEK AHLÂKİ

Hz. Peygamber, güzel ahlâkı tamamlamak için gönderilmiştir. Onun için, O'nun her öğrettiği fazilettir. İnsana gerçek değerini öğretti. İslamiyet, insanlar arasına kardeşlik koydu. Sevgi, saygı, fazilet, eşitlik, adalet, iyilik, doğruluk getirdi. İnsanların birbirleriyle anlaşıp barış içinde yaşamaları, hakkına razı olup kimsenin elindekine göz koymamaları ne güzel şeydir. Hayat ancak o zaman manalaşır ve güzelleşir. İşte bunu gerçekleştirmek için Hz. Peygamber insanlığa hayır ve fazilet örneği olmuştur. O ashabiyle konuşur. Tatlı tatlı sohbet eder, hatta şakalaşırdı. Küçükleri okşayıp sever, onları sevindirirdi. Zengin, yoksul, köle demez herkesin hatırlını sorar, gönlünü alırdı. Kimsenin kalbini kırmazdı. En kenar mahallelerden bir kimse hastalandı mı, gider ziyaret eder hatırlını sorardı. Herkese selam verir, karşılaştiği kimselerin elini sıklardı. Herkese tatlı söz söyler, güler yüz gösterirdi. Hiçbir zaman aşırılığı sevmezdi, tevazu sahibiydi. Bir gün adamın biri ziyaretine geldiğinde, huzurunda titremiştir. Ona:

- Arkadaş, korkma, ben hükümdar değilim! Ben, Kureş'ten kuru ekmek yiyen bir kadının oğluyum, demişti.

Sade, fakat temiz giyinirdi. Temizliği severdi. **“Temizlik imandandır”** buyururdu. Pislikten ve fena kükürlardan asla hoşlanmazdı. Camiye temiz gelmelerini

ashabına tenbih ederdi. Aile hayatında çok geçimli idi. Evinde boş oturmazdı. Hz. Hatice:

- Ya Ebe'l-Kasım, yorulma, deyince O'na:

- Bu dünyada dört şeyden hiç hoşlanmam! Onlardan Allah'a sığınırmı: Korkaklık, cimrilik, tembellik bir de pislik, derdi.

O'nun hizmetinde bulunan Enes der ki: **“On sene yanında hizmetinde bulundum. Bana bir defاcık olsun: Öf aman, dediğini işitmedim.”** O, daima fazilet örneği olmuştur.

Gönlü insanlık sevgisiyle dolu idi. En çok şefkate muhtaç olan yoksullara öksüzlere, çocuklara çok merhamet gösterirdi. Bir gün bir çocuğu severken onu gören bir bedevi:

- Siz küçükleri çok seviyorsunuz. Benim on torunu var, bir tanesini bile kucağıma alıp sevmem, deyince Hz. Peygamber ona:

- Senin kalbinde merhamet yoksa, ben ne yapayım?
“Merhamet etmeyen, merhamet yüzü görmez” buyurdu.

O'nun sevgisi hudutsuzdu. Hayvanlara karşı bile merhametli davranışmayı öğretmiştir. Kapıda seslenen bir kediyi eliyle içeri almıştı. Hastalanmış bir hayvanın tedavisiyle meşgul olurdu. Susuz kalmış bir köpeğe ayakkabısıyle su çekip veren kimsenin, günahı dahi olسا, onu Cennetle müjdelemiştir. Bir kediyi aç bırakın kadının bu yüzden azap göreceğini bildirmiştir. Susuz kalmış bir ağacı sulayana sevap yazıldığını haber vermiştir.

O, alemlere rahmettir.

“Rahmetenli'l-alemindir Mustafa.”

ASR-I SAADET'İN KRONOLOJİ CETVELİ

Miladî

- 571 • (20 Nisan-12 Rebiu'l Evvel) Fahr-i Alem Peygamber Efendimiz'in doğumu.
-
- "Doğdu ol satte ol Sultan-ı Din
Nura gark oldu semavat-ü zemin."**
- 575 • Beş sene Sa'd kabilesinde süt annesi Halime'nin yanında kaldıktan sonra Mekke'ye ailesine dönüşü.
- 577 • Annesi Amine, hizmetçileri Ümmü Eymen ile birlikte Medine'ye gelip pederinin mezarını ziyaret etmesi ve dönüşü, Ebva köyünde annesinin vefatı.
- 577 • Peygamber Efendimiz'i, dedesi Abdülmuttalib himayesine alması.
- 579 • Abdülmuttalib'in vefatı üzerine amcası Ebu Talib'in himayesinde kalması.
- 583 • Amcası Ebu Talib ile Suriye'ye ticaret kervaniyle gitmesi ve Busra'da Bahire'nin, bu genç çوغun beklenen Son Peygamber olaçğını sezmesi.
- 588 • Amcazı Zübeyr ile Yemen seyahati.

- 591   • Kureyş ile Kays arasında 4 yıl süren Ficar harbinde bitaraf kalması ve Hilfu'l-Fudul anlaşmasına katılması ve bununla iftihar buyurması.
- 595   • Şam'a ikinci seyahatı, Meyse-re'nin Peygamberimiz'e hayranlığı.
- 596   • Hz. Hatice ile izdivacı
- 606   • Kâbe'nin tamirinde Hacer-i Es-ved'i yerine koyma vazifesini Ku-reyş'in Muhammedü'l-Emin dedikleri Peygamberimiz'e ifa ettirmesi.

Milâdî – Bi'sed

- 610 – 1   • Hira'da ilk vahyin gelişî (Rama-zan ayında)
En yakınlarını İslam'a davete başlaması üzerine Hz. Hatice, Hz. Ali, Hz. Zeyd ve Hz. Ebu Bekir'in Müslüman olmaları.
- 613 – 3   • Üç sene gizli da'vetten sonra Safa tepesine çıkıp aleni da'vete başlaması.
- 615 – 5   • Müşriklerin baskısı karşısında bazı Müslümanların Habeşistan'a ilk hicretleri,
Müşriklerin fakir Müslümanlara işkencelerini arttırmaları, Müslü-

- manların Daru'l-Erkam'a sığınmaları.
- 616 — 6 • Hz. Hamza ve Ömer'in Müslüman olmaları.
- 617 — 7 • İkinci kafilenin Habeşistan'a hicreti.
 Müşriklerin, muhacirleri geri çevirmesi için Habeş Hükümdarına müracaatları, Hz. Cafer'in okuduğu ayetlerin te'siriyle bunun neticesiz kaldığı,
 Kureyş'in Haşimoğulları ile münasebeti keserek boykot ilanı.
- 619 — 9 • Kureyş'in üç senelik muhasarayı kaldırması,
 İki büyük keder: Hz. Hatice'nin ve Ebu Talib'in vefatları (Senetü'l-Huzn).
- 620 — 10 • Taiflileri İslam'a da'vet için Taif'e gitmesi, orada maruz kaldığı güçlükler Mi'rac'in vuku'u.
 Birinci Akabe Biati: Medineli oniki kişinin Müslüman oluşu.
- 621 — 12 • İkinci Akabe Biati: Bu defa Müslüman olanlar çoktu. Hazrec'ten 9. Evs'ten 3 kişi olmak üzere 12 temsilci (Nakib) seçtiler.

Milâdî — Hicrî

- 622 — 1 • (Eylül) Mekke'den Medine'ye hic-

ret buyurdular.
 Hicri takvimin başlangıcı.
 Beni Salim yurdunda İlk Cum'a
 Namazının kılınması.
 Ebu Eyyub El-Ensari'nin hanesin-
 de misafir kalmaları.
 Medine'de Mescid-i Nebevi'nin
 ve Hane-i Saadet'in inşası.
 Ezan'ın meşru kılınması.
 Müslümanlar arasında kardeşlik
 te'sisi (Muahat)

- 623 — 2 • Mescid'in önünde fakirleri barın-
 dirmak için Suffa yapılması.
 Yahudilerle siyasi münasebetlerin
 kurulması.
 Mekke'de nişanlandığı Hz. Aişe
 ile Medine'de izdivaçları.
 Kible'nin Kudüs'deki Mescid-i Ak-
 sa'dan Mekke-i Mükterrem'deki Kâ-
 be'i Muazzama'ya çevrilmesi
 Medine etrafındaki kabilelerle ba-
 riş andlaşmaları yapılması.
- 624 — 2 • Ramazan orucunun farz kılınma-
 sı.
 İslam'da ilk harb olan şanlı Bedir
 Zaferi.
 Zekat'ın ve Sadak-i fitr'in farz ol-
 ması.
 İlk bayram namazının kılınması.
 Hz. Peygamber'in kerimesi ve Hz.
 Osman'ın zevcesi Rukiyye'nin ve-

- fatı.
- Hz. Fatima ile Hz. Ali'nin izdivaç-
lari
- 624 — 3 • Yahudilerin Müslümanlara karşı
düşmanca harekete başlamaları
münafikların türemesi.
Sevik gazvesi: Müslümanların
Ebu Süfyan'ı bozguna uğratma-
rı.
- 625 — 3 • Uhud Harbi, Hz. Hamza'nın şe-
hadeti.
Hz. Hasan'ın doğumlu (Ramazan
ayında).
Peygamber Efendimiz'in Hz.
Ömer'in kızı Hafsa ile izdivacı.
- 625 — 4 • Raci' vakası: Dine da'vet için ka-
bilelere gönderilen mürşitlerin
pusuya düşürülüp şehid edilmesi.
Bi'r-i Maâne faciası İslam mürşid-
lerinin şehit edilmesi.
Beni Nadir Gazvesi: Şimaran Ya-
hudilerin sürgün edilmesi,
Hz. Hüseyin'in doğumlu (Şaban
ayında).
Terceme işlerinde Yahudilere iti-
mat kalmadığından Hz. Peygam-
ber'in, Zeyd b. Sabit'e İbrani dili-
ni öğrenmesini emir buyurması.
- 625 — 5 • Dumetu'l-Cendel Gazası: Suriye
civarında toplanan eşkiya çeteleri-
nin dağıtilması.

Beni Mustalik Gazvesi: Bu kabile Medine'ye saldırmak istediginden susturuldu. Dönüşte ifk şayiasının yayılması.

Teyemmümün meşru kılınması.

- 627 – 5 • Hendek veya Ahzab Harbi: Müşriklerin Medine'yi kuşatmaları, Allah'ın inayetiyle perişan olup dağılmaları.

Hendek Harbinde hiyanet eden Beni Kurayza Yahudilerinin cezalandırılması.

- 628 – 6/7 • Hudeybiye Andlaşması: Bazı Şartları ağır görülen bu andlaşma islam için zafer hazırlamıştır.

İslam'a da'vet için hükümdarlara mesajlar gönderilmesi,

(Bizans İmparatoru Heraklius'a, İran Kısırası Hüsrev Perviz'e, Misir Hakimi Mukavkis'a, Habeşistan Necaş'i sine, Umman, Yemame, Bahreyn, Yemen emirlerine).

Hayber'in fethedilmesi. Hz. Ali'nin dillere destan kahramanlıklar göstermesi, Yahudilerin baş cengaveri Merhab'ı bir hamlede yere sermesi. Fedek Yahudilerinin vergiye bağlanması. Bir Yahudi karısının Hz. Peygamber'i zehirleme teşebbüsü.

Safiyye ile izdivacı.

Mut'a nikahının yasaklanması.
Mekke'den Habeşistan'a göçmüştür
olan Müslümanların Medine'ye
dönmeleri. Hz. Ali'nin Kardeşi
Cafer-i Tayyar'ın son kafile ile dö-
nüşü.

- 629 — 7 • Hudeybiye Anlaşması hükümleri-
ne göre Müslümanların Kâbe'yi
ziyaret etmeleri.
Halid b. Veli'd'in ve Amr İbn-i
As'ın Müslüman olup Medine'de
Muslimanlara iltihaki.
Yemen'den Eş'ari kabilesinin,
Medine'ye gelip Müslüman olma-
ları. İran'ın Yemen Valisi olan
Bazan'ın Müslümanlığı kabulü.
- 629 — 8 • Mute Harbi: Suriye'de Bizans'la
ilk karşılaşma. Halid İbn-i Ve-
lid'in askeri dirayeti sayesinde
3.000 kişilik İslam ordusunun
100.000 kişilik Bizans ordusu-
nun karşısında durması.
Zatü's-Selasil gazvesinde Amr
İbn-i As'ın kumandanlık etmesi.
- 630 — 8 • Mekke'nin fethi, Kâbe'nin putlar-
dan temizlenmesi. Galibin mağ-
lupları toptan affederek cihanşü-
mul büyüklik göstermesi Hu-
neyn, Evtas, Havazin harbi.
Taif'in muhasası, putlarının
Ebu Süfyan ve Mugire'nin eliyle

yıkılması, Harb esirleri arasına süt kızkardeşi Şeyma'yi görünce serbest bırakması ve Havazin hey'etine bütün esirlerin azad olunduğunu bildirmesi. Harb ganimetinden Müellefe-i Kulub'a hisse verilmesi.

Kaside-i Bürde şairi Ka'b bin Züheyr'in Hz. Peygamber'in huzurunda gelerek "**Banet Suadu**" diye başlayan meşhur kasidesini okuması ve "**Peygamber etrafı aydınlatan bir meşaledir, her fenalığı kökünden kazıyan Allah kılıçlarından biridir**" beytini söyleyince, Resul-ü Ekrem'in çok memnun kalıp Hırkai Şerifini vermesi. (Bu kasideye Bürde denir.)

Kerimeleri Hz. Zeyneb'in vefatı.

Oğlu Hz. İbrahim'in doğumu.

- 630 — 9 • Tebük Harbi, Suriye'de Bizans'a verilen Ders.

Münafikların bu harbe katılmaktan kaçınmaları ve toplandıkları Mescid-i Dirar'ın yakılması.

Sulh ve sükun devresi: Kabilelere mürşitler ve muallimler gönderilmesi, bütün kabilelerden hey'etler gelip Müslüman olduklarını arzet-

- meleri (Senetü'l-Vüfud).
- Sevgili oğlu Hz. İbrahim'in vefatı.
Necaşı için salatı gaib kılmacı.
- 631 — 9 • Hz. Ebu Bekir'in Hacc Emirliği.
Müslümanlığın bütün Arabistan yarımadasına yayılması.
- 632 — 10 • Veda Hacci, Hicchetü'l-Belağ, Hicchetü's-Selam dahi denen Veda Hacci'nda 100 bin kişilik bir cemaate hitabları.
- 632 — 11 • Safer ayında Baki mezarlığına ani bir ziyaret yapıp ahirete göçmuş müminleri selamlaması ve şehitlere duası.
İrtihallerinden üç gün evvel Hz. Ali ve Fadıl'a dayanarak Mescid'e gelip cemaate namazı kıldırması,
Ashabına hayır dolu temennilerde ve son tavsiyelerde bulunması.
- 632 — 11 • (Mayıs-Rebiu'l-Evvəl) Fazilet dolu nurlu bir hayattan sonra bu fani alemden irtihalleri ve ruhunun Refik-i Ala'ya yükselmesi.
Yüce Allah'ın Salat-u Selam'ı O'na ve O'nun bütün Al-ü Ashab'ına olsun.
- “Vasfında sözün hulasasın al:
İnsandı, fakat melekten ef-
dal.”**

